

Άγιος Πρασκουά Βασίλειος "Ένα υδάτινο παιχνίδισμα του Καλαυιά.

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ)
1966

ΠΑΝΑΓ ΔΑΓΚΛΗΣ
Υπαρχηγός Γενικού Έπιτελείου
Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
Σ ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ
Άρχηγός Χειμάρων
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
Ανθυπίαρχος
ΧΑΡ ΛΙΑΜΠΗΣ
Ανθυποπλοίαρχος
ΧΡ ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΑΗΣ
Λόγιος
ΜΙΑΤ ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Υφηγητής Πανεπιστημίου
ΧΡ ΧΡΟΝΗΣ
Υπολοχαγός Οικονομικού
ΠΕΡ ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
Δικηγόρος
ΧΡ ΜΑΛΑΜΟΣ
Ταγματάρχης Μηχανικού
ΓΕΩΡΓ ΓΑΓΑΡΗΣ
Δημοσιογράφος
ΑΥΓ ΑΒΕΡΩΦ
Πολιτευτής

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ)
1934

(ΕΙΣΔΟΧΗ)
«ΦΙΛΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ»
1976

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΛΑΧΟΣ
Ό από Ιωαννίνων Αρχιεπίσκοπος
Αθηνών και πάσης Ελλάδος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ ΠΑΛΗΣ
Στρατηγός
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΝΟΣ
Ακαδημαϊκός
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΛΙΑΦΑΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Ακαδημαϊκός
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΒΑΡΙΤΟΣ
Δικηγόρος Δημοσιογράφος

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ” ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

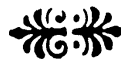
ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ - ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΙΔΡΥΤΗΣ: ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ (1974)

Β Ρ Α Β Ε Υ Σ Η

Η «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» βραβεύθηκε από:

- Ακαδημία Αθηνών
- Ιστορ. & Εθνολ. Εταιρεία Ελλάδος
- Πανηπειρ. Συνομοσπονδία Ελλάδος
- Ροταριανό Όμιλο Αθηνών—Βορρά

Υπεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο:
Αλέξ. Χ. Μαμμόπουλος
Τερψιθέας 64 — 15341 Αγ. Παρασκευή
Τηλ. 6399.783

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερ. δρχ. 1500
Εξωτερ. δολ. 30
Συνδρομές - εμβάσματα με ταχυδρ. επιταγή
στη διεύθυνση:

«Ηπειρωτική Εταιρεία»
Μαυρομιχάλη 7 - 106 79 Αθήνα.

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ
ΙΔΡ. 1974

ΤΕΥΧ.
161

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1990

Γραφ.: Μαυρομιχάλη 7· 106.79 'Αθήνα
Τηλ. 36.21.651 — 63.99.783

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
—Γεωργ. Δάκα. Ἑπειρωτοπού- λα (ποίημα)	57
—'Αλεξ. Χ. Μαρμπούλου. Ἄρ- σάκειο καὶ Ριζάρειος Σχολή	59
—Σπύρου Ἀλεξίου. Τὸ πρῶτο βῆμα	70
—† Χριστοφ. Λάζαρη. Δικαστι- καὶ ἐνθυμήσεις ἀπὸ τὴν Ἑ- πειρο : Ὁ δολοφονημένος τσέλιγκας	72
—Περικλῆ Ζωρδουμῆ. Ζαγόρι (ποίημα)	80
—Σμάρτ Χιούζ: Ταξίδια (Ἐν- τυπώσεις ἀπὸ τὰ Γιάννινα τοῦ 1818	89
—Δέσπως Καρθέλη. Ὁ τόπος μας κι οἱ ἄνθρωποι του	96
—Γιάννη Πινδέα. «Τὸ Οἰκουμε- νικὸ Πατριαρχεῖο» (παρου- σίαση)	105
—Δημ. Στάμου. Βιβλιοκρισία	107
—Τῆς Συντάξεως. Ἑσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνησις	110

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ :
Γ. Μπρουζιώτης
Κωλέττη 4, 106 81
Τηλ. 360.38.20, ΑΘΗΝΑ

ΗΠΕΙΡΩΤΟΠΟΥΛΑ

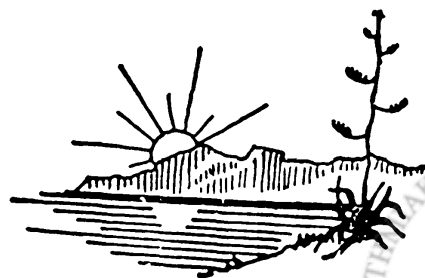
Λάλησε περδικοπούλα,
πές το ἀηδόνι καὶ κοτσούφι,
κόρη Ἑπειρωτοπούλα
ἦρθε στὴν Ἀθήνα νύφη,

Μὲ ὀλόχρυσά τσαπράζια,
στὴ μεσούλα τῆς ζωσμένη
καὶ σὰ στήθεια τῆς φλωράκια
σὰν τοῦ Μπότσαρη τὴ Ἴλνι.

Κι' ὁ Λυκαθητὸς φωνάζει
μὲ χαρὰ στὸν Παρθενῶνα:
Νά ἡ Ἑπειρος τί θγάζει!
βλέπεις νύφη Ἀμαζόνα;

Βλέπεις ἐμμορφιά καὶ χάρι
καὶ κορμὶ σὰν κυπαρίσσι;
Βλέπεις ἑλύτερο ποδάρι,
σὰν νὰ πάη νὰ πολεμήση;

Γ. ΔΑΚΑΣ

Στέλιου Παπα. — Σπύρος Μουσελίκης.

ΑΡΣΑΚΕΙΟ ΚΑΙ ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ

Μάταιες προσπάθειες για τὸ πρῶτο καὶ ἐπιτυχεῖς για τὴ δεύτερη

ΤΟΥ ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ

Προέδρου τῆς Ἡπειρ. Ἑταιρείας

Γ'

Ἀπάντηση τῶν

Ἡπειρωτικῶν Σωματείων

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΑΘΗΝΩΝ

ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ
ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝΩΣΙΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀθήνα, 22 Δεκεμβρίου 1979

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἡ ὁποία ἔχει γνωρίσει ὅσο ὀλίγα πνευματικὰ Ἰδρύματα τὴν Ἡπειρωτικὴ Ἐύποιαν προσέβαλε αὐτὲς τὶς ἡμέρες θαρῦτατα τὸν Ἡπειρωτικὸν κόσμον καὶ ἐπιχείρησε ἀνεπίτρεπτη ἀνάμειξη στὸ ἔργο τῆς Ἑλληνικῆς Δικαιοσύνης.

Συγκεκριμένα μὲ ἀνακοίνωση τῆς Συγκλήτου τῆς, τὴν ὁποία ὑπογράφει ὁ Γεν. Γραμματεὺς κ. Ι. Θεοδωρακόπουλος, γεμάτη ἀφηρημένες γενικότητες καὶ ἀρκετὴ παρελθοντολογία ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν προέτρεξε ἀθασάνιστα νὰ λάβει μέρος στὴ διαμάχη μεταξύ ὀλοκλήρου τοῦ Ἡπειρωτικοῦ κόσμου καὶ ὠρισμέ-

νων Συμβούλων τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, (5 ἐπὶ συνόλου ἑννέα), οἱ ὁποῖοι ἀποτελέσαντες ἀσθενὴ πλειοψηφία, ἀποδύονται σὲ μίαν ὑστατη προσπάθεια νὰ συντηρήσουν στὴ Ριζαρείου ἓνα ἐκπαιδευτικὸ καθεστῶς, τὸ ὁποῖο εἶναι ξεπερασμένο καὶ καταδικασμένο ἀπὸ τὶς κοινωνικὲς καὶ ἄλλες συνθήκες τῆς ἐποχῆς μας.

Γιὰ νὰ μάθει ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς καὶ ἡ ἀπληροφόρητη Ἀκαδημία Ἀθηνῶν τὸ σημερινὸ ἀδιέξοδο τῆς Ριζαρείου, ἀναφέρουμε ὑπεύθυνα, ὡς ἐκπρόσωποι τῶν 300.000 Ἡπειρωτῶν τῆς Πρωτεύουσας ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ ἐξυγίανσίν τῆς, ὅτι στὰ δύο σημερινὰ ἐκπαιδευτικὰ σχήματα τῆς Σχολῆς (Λύκειο καὶ Ἐκκλησιαστικὸ Φροντιστήριον) φοιτοῦν ἀντίστοιχα 90 καὶ 20 μαθητῆς, οἱ ὁποῖοι ἀπασχολοῦν 9 Λυκειαρχοὺς, 2 Γυμνασιάρχους, 2 Καθηγητῆς Μέσης καὶ 8 Καθηγητῆς Παν/μίου καθὼς καὶ ἄλλα 78 ἄτομα προσωπικόν, μὲ συνολικὴν ἐτήσιαν ἐπιβάρυνσιν 23.000.000!! δρχ. Ἀξίζει ἀλήθεια νὰ δαπανᾶται ἓνα τέτοιο ποσὸν μὲ τὸ πρόσημα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας καὶ ἱερώσεως, ὅταν σημειω-

τέον οί απόφοιτοι τής Σχολής ιερώνονται κατά ποσοστό 5% περίπου έκτός από εκείνους πού φοιτοῦν στό Φροντιστήριο γιά νά ἀποκτήσουν περισσότερα προσόντα καί εἶναι ἤδη πολλοί ἐξ αὐτῶν περίπου!!! Κοντά σ' αὐτά τά στοιχεῖα ἄς προστεθεῖ καί τὸ ποσοστό ἀποτυχίας 82,6% (Πανελλήνιο ρεκόρ) πού σημείωσαν οί μαθητές τής Ριζαρείου στίς Πανελλήνιες ἐξετάσεις Λυκείου. Αὐτῆς λοιπὸν τής ἀπαραδέκτου καταστάσεως ὑπεραμύνεται ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν.

Φυσικά κανένας δέν παραγνωρίζει τὸ λαμπρὸ ἔργο τής Ριζαρείου, κατὰ τὴν πολυετὴ ἱστορία της, ἀλλὰ σήμερα ἡ πραγματικότητα εἶναι διαφορετικὴ καί μὲ βάση τίς νέες συνθήκες οί Ἡπειρώτες ζητοῦν δικαστικῶς ἀπὸ τὴ Ριζαρεία μὲ τὸ 50% τῶν εἰσοδημάτων της νά λειτουργήσει α) Ἀνωτέρα Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή — πραγματικὸ μοντέλλο Θεολογικῆς Παιδείας καί ὄχι σὰν τὸ ἀποτυχημένο κατασκευάσμα τοῦ σημερινοῦ φροντιστηρίου της, — β) Πρότυπο Γυμνάσιο καί γ) Πρότυπο Κλασσικὸ Λύκειο. Τὸ ὑπόλοιπο δὲ 50% τῶν εἰσοδημάτων της νά διατίθεται κατὰ κύριο λόγο στό Ζαγόρι (ἰδιαίτερη πατρίδα τῶν Εὐεργετῶν) γιά εὐρύτερους μορφωτικούς καί πολιτιστικούς σκοποὺς καί συγκεκριμένα γιά συντήρηση τῶν ἀπαράμιλλων ἐκκλησιαστικῶν μνημείων τοῦ Ζαγορίου, παροχὴ ὑποτροφῶν ἐσωτερικοῦ καί ἐξωτερικοῦ σὲ ἀριστούχους, τὴν ἀπρόσκοπτη λειτουργία καί ἀνάπτυξη τής Ριζαρείου Χειροτεχνικῆς Σχολῆς πού ἰδρύθηκε πρό-

σφατα στό Μονοδένδρι κ.ἄ.

Αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς ὑψηλοὺς στόχους ἀντιμάχεται ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἡ ὁποία ὑποτίθεται ἀπὸ τὸν προορισμὸ της θὰ ἔπρεπε νά ἐνθαρρύνει κάθε σοβαρὴ καί ἀνιδιοτελεῆ προσπάθεια τοῦ τόπου μας γιά τὴν ἀληθινὴ πνευματικὴ καί κοινωνικὴ πρόοδό του. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἄς θγάλει τὰ συμπεράσματά του.

Ἐν κατακλείδι θὰ θέλαμε ἀφ' ἑνὸς μὲν νά πληροφορηθοῦμε ἐάν ἡ ὀλομέλεια τῶν Ἀθανάτων μας ἔχει ἐνστερνωθεῖ τίς γνωστὲς θέσεις τής Συγκλήτου καί ἀφ' ἑτέρου νά διαβεβαιώσουμε τὰ μέλη τής τελευταίας πὼς δέν πρέπει νά ἀνησυχοῦν γιά τὴν μελλοντικὴ ὑπαρξη Ἐθνικῶν Εὐεργετῶν γιατί, ἀπὸ ὅσα ξέρουμε, ὀρισμένοι σημερινοὶ Ἡπειρώτες Σύμβουλοι τής Ριζαρείου Σχολῆς ἀπὸ αὐτοὺς πού συντάσσονται μὲ τὰ Ἡπειρωτικὰ Σωματεῖα στὸν ἀγῶνα γιά τὴν ἐξυγίανσή της καταλείπουν τίς περιουσίες τους στὴ Ριζαρεία συνεχίζοντας τὴν παράδοση τοῦ ὑπερήφανου, μεγαλόδωρου καί ὑψηλόφρονους γένους τῶν Ἡπειρωτῶν.

Ὁ Πρόεδρος τής Πανηπειρωτικῆς Συνομοσπονδίας Κ. Νάσης,

Ὁ Πρόεδρος τής Ἡπειρωτικῆς Ἐταιρείας Ἀθηνῶν Α. Χ. Μαμμόπουλος,

Ὁ Πρόεδρος τής Ἐνώσεως Ζαγορισίων Ἀθηνῶν Κ. Βλαδίκας.

Γιά τὴν ἀκρίβεια τής ἀντιγραφῆς
Ἀθήνα 22.12.1979

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς τής Ἡπειρωτικῆς Ἐταιρείας Ἀθηνῶν.

ΣΤΑΘΗΣ ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

Γεώργιος Ροδιόνωφ Ριζάρης

Γεώργιος Ροδιόνωφ Ριζάρης

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

παρεμβαίνει ἐναντίον τῆς αἰτήσεως

τῶν Ἑπειρωτικῶν Σωματείων

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ
ΝΑ ΠΑΡΑΙΤΗΘΗ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΑΠΟΒΑΙΝΕΙ ΑΚΑΡΠΟΣ

Τὴν 13ην Ν/βρίου 1979 Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς Ἀλέξ. Μαρμόπουλον καὶ Στάθ. Λαμπρίδην ἐκπροσώπους τῆς Ἑπειρωτικῆς Ἐταιρείας, Κωνστ. Νάσσην Πρόεδρον τῆς Πανηπειρωτικῆς Συνομοσπονδίας, Κλεοβ. Βλαδίκαν Πρόεδρον τῆς Ἐνώσεως Ζαγορισίων καὶ Βασ. Λαγὸν Πρόεδρον τοῦ Συνδέσμου Ἑπειρωτῶν Ἐπιστημόνων, ἐπεσκέφθησαν τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ. Ἐξέθεσαν τὴν κατάσταση τῆς Ριζαρείου Σχολῆς καὶ ἀνέπτυξαν τὸ περιεχόμενον τῆς αἰτήσεως πρὸς τὸ Ἐφετεῖον. Ἐζήτησαν νὰ παραιτηθῇ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἀσκηθείσης παρεμβάσεως εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ριζαρείου Κληροδοτήματος, ἐπ' ὠφελεία τοῦ γοήτρου της. Ὁ Μακαριώτατος ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ἐνδιαφερθῇ διὰ τὸ ζήτημα καὶ ὅτι θὰ φέρει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἐζήτησε ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν σύντομον ὑπόμνημα ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως.

Τὴν ἡμέρα τῆς δικασίμου (11.12.1979) ὁ συνήγορος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος παρέστη, συνεπῶς ἡ Ἐκκλησία δὲν παρητήθη τῆς πα-

ρεμβάσεως καὶ τὸ διάθημα τῆς ἀναφερομένης Ἐπιτροπῆς ἔμεινε ἀκαρπο.

Πάρα κάτω δημοσιεύεται τὸ ὑπόμνημα πρὸς τὸν Μακαριώτατον καὶ τοὺς Ἁγίους Πατέρες.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 14.11.1979

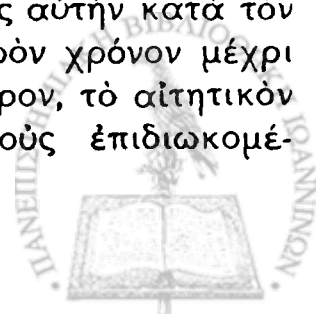
Πρὸς
τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ ὡς πρόεδρον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐ ν τ α ὕ θ α

Μακαριώτατε καὶ Ἁγιοι Πατέρες,

Αἱ ὀργανώσεις «Πολιτιστικὸς Σύνδεσμος τῶν Ζαγορισίων Ἰωαννίνων», «Ἐνωσις τῶν Ζαγορισίων Ἀθηνῶν» καὶ «Ἑπειρωτικὴ Ἐταιρεία Ἀθηνῶν», ἀπὸ μακροῦ χρόνου κατέθεσαν εἰς τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν αἰτήσιν περὶ ἐπωφελεστέρας διαθέσεως τῶν προσόδων τοῦ Ριζαρείου Κληροδοτήματος.

Ἡ αἴτησις αὕτη εἶναι ἐν ἀξιόλογον κείμενον ἱστορικῆς σημασίας. Σύγκειται ἀπὸ δύο μέρη. Τὸ πρῶτον ἀναφέρεται εἰς τὸ ἱστορικὸν τῆς διαθήκης τοῦ Γ. Ριζάρη καὶ ὅλα τὰ συναφῆ πρὸς αὐτὴν κατὰ τὸν διαδραμόντα μακρὸν χρόνον μέχρι σήμερον. Τὸ δεύτερον, τὸ αἰτητικὸν ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἐπιδιωκομέ-

νους αντικειμενικούς σκοπούς. Ἐξ αὐτῶν ὁ πρῶτος καὶ κυριώτερος εἶναι: Ἡ Ριζάρειος Σχολὴ νὰ γίνῃ σχολεῖον περιωπῆς. Διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ τοῦτο ἐπιβάλλεται ἡ μετατροπὴ τῆς Σχολῆς εἰς Ἀνωτέραν Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν τριετοῦς φοιτήσεως ὠκοδομημένην α) εἰς ἓν πρότυπον γυμνάσιον μετ' οἰκοτροφείου καὶ β) εἰς ἓν πρότυπον κλασσικὸν λύκειον ἢ λύκειον γενικῆς κατευθύνσεως. Ὁ ὑπάρχων τύπος τῆς Σχολῆς, τοῦ τετραταξίου Ἐκκλησιαστικοῦ λυκείου δηλ., ὀδηγεῖ δυστυχῶς εἰς τὸν ἀφανισμόν τῆς πάλαι ποτὲ ἀκτινοβολούσης Ριζαρείου Σχολῆς.

Τὰ ἐλάχιστα στοιχεῖα τὰ ὁποῖα παρέχονται δειγματοληπτικῶς εἶναι ἀδυσώπητα καὶ δὲν ἀφήνουν καμμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τούτου.

Τὸ ἐκκλησιαστικὸν λύκειον ἔχει κατὰ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος 1979—1980 σύνολον σπουδαστῶν 91; ἐκ τῶν ὁποίων 30 φοιτοῦν εἰς τὴν πρῶτην τάξιν, 21 εἰς τὴν δευτέραν, 24 εἰς τὴν τρίτην καὶ 16 εἰς τὴν τετάρτην. Τὸ φροντιστήριον εἰς τὴν α' τάξιν ἔχει 8 σπουδαστὰς καὶ εἰς τὴν δευτέραν 11, σύνολον 19, ἥτοι ἓν συνόλω ἡ Ριζάρειος Σχολὴ ἀριθμεῖ 110 σ π ο υ δ α σ τ ᾶ ς. Κατὰ τὰ προηγούμενα δύο ἔτη: τὸ 1977 — 78 ἡ ρ ῖ θ μ ε ι 189 καὶ τὸ περυσινὸν 1978—79 136 σ π ο υ δ α σ τ ᾶ ς.

Ἡ κατάρτισις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ὑπάρχοντος ὑπερπολυτελοῦς προσωπικοῦ τῶν 9 λυκειαρχῶν καὶ τῶν δύο γυμνασιαρχῶν εἶναι ἀποκαρδιωτική. Ἡ συμμετοχὴ 26 μαθητῶν τῆς Ριζαρείου Σχολῆς κατὰ τὸ λη-

ξαν σχολικὸν ἔτος εἰς τὰς πανελληνίους ἐξετάσεις διὰ τὴν Α' τάξιν δημοσίου λυκείου μὲ ἀποτυχίαν 82,60% ἀπέδειξε ὅτι οὐδεμία σοβαρὰ ἐργασία γίνεται εἰς τὴν Σχολὴν, ἡ ὁποία νὰ δικαιολογῆ τὰς οἰκονομικὰς θυσίας δεκάδων ἑκατομμυρίων δραχμῶν ἑτησίως διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν τροφίμων τῆς Σχολῆς. Διὰ τοὺς 110 σπουδαστὰς ἀπασχολεῖται προσωπικὸν ἀπὸ τὸ Ἴδρυμα :

1. Διδακτικὸν προσωπικὸν	23
2. Προσωπικὸν Διοικήσεως	9
3. Ὑπαλληλικὸν καὶ ὑπηρετικὸν προσωπικὸν	39
4. Προσωπικὸν ναῶν	5
5. Ἴατροὶ	2
	—
Σύνολον	78

Πέραν τούτου εἰς τὴν περὶ οὗ ὁ λόγος Σχολὴν οἱ συμπατριῶται τῶν ἀδελφῶν Ριζάρη ἀποτελοῦν σπάνιον εἶδος, μολονότι ἡ θούλησις τοῦ διαθέτου εἶναι εἰς αὐτοὺς κυρίως νὰ ἔχη ἡ Σχολὴ τὴν ὑποδομὴν τῆς. 50% τῶν προσόδων τοῦ κληροδοτήματος αἰτούμεθα διὰ τὰς ἀπαιτούμενας δαπάνας λειτουργίας τῆς Σχολῆς, ποσοστὸν τὸ ὁποῖον μὲ τὰ διαρκῶς ἀυξανόμενα ἔσοδα τοῦ κληροδοτήματος ὑπερκαλύπτει τὰς ἀνάγκας λειτουργίας αὐτῆς.

Τὸ ἄλλο ποσοστὸν 50% τῶν προσόδων αἰτούμεθα:

α) Διὰ τὴν περίσωσιν καὶ διαφύλαξιν τῶν πολιτιστικῶν μνημείων τῆς περιοχῆς Ζαγορίου, τὰ ὁποῖα εἶναι οἱ περικαλλεῖς Βυζαντινοὶ ναοὶ καὶ αἱ ἱστορικαὶ Μοναὶ μὲ τὸν θησαυρὸν τῶν κειμηλίων,

τά ὁποῖα φυλάττονται, καθὼς καὶ τὸν ἄλλον ἐξοπλισμόν.

Ἐμεῖς Μακαριώτατε ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γνωρίζετε τὸν ὑπάρχοντα καὶ διαφυλαττόμενον μέχρι στιγμῆς ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ εἰς τοὺς Ναοὺς καὶ τὰς Μονὰς τοῦ τόπου μας θησαυρὸν αὐτόν.

Μόνον ἡ Ἐκκλησία εἰς Μονοδένδριον ἐστοίχισε δι' ὠρισμένας ἐπισκευάς της ἔν καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον δρχ., μία δὲ ἄλλη εἰς ἄλλο χωρίον ἀπήτησε δαπάνην κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη 400 χιλιάδων δρχ. διὰ τὴν συντήρησίν της.

Ποῦ θὰ εὑρεθοῦν μερικὰ ἑκατομμύρια δρχ. κατ' ἔτος διὰ τὴν θεάρεστον πρᾶξιν τῆς συντηρήσεως τῶν ἀναφερομένων μνημείων, ἂν μὲ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἑλληνικῆς Δικαιοσύνης δὲν ἐξασφαλισθοῦν οἱ ἀπαιτούμενοι πόροι;

β) Διὰ τὴν ἴδρυσιν καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἀπροσκόπτου λειτουργίας εἰς τὴν γενέτειραν τῶν ἀδελφῶν Ριζάρη Κέντρου Χειροτεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀπασχολήσεως, ἥτοι ἐνὸς κέντρου μαθητείας καὶ παραγωγῆς πληθώρας εἰδῶν τῆς παραδοσιακῆς Ἑπειρωτικῆς λαϊκῆς τέχνης.

γ) Διὰ τὴν χορήγησιν ὑποτροφῶν εἰς τοὺς ἀποφοίτους τοῦ Ριζαρείου λυκείου καὶ τῆς Ριζαρείου Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, τοὺς ἀριστεύοντας εἰς τὴν ἐπίδοσιν καὶ διακρινόμενος διὰ τὸ ἦθος αὐτῶν, καὶ

δ) Διὰ τὴν διὰ παντὸς τρόπου ἐνίσχυσιν τῆς ἐπὶ 45ετίαν λειτουργοῦσης Λαμπριαδείου Βιοτεχνικῆς

Σχολῆς Ἀνω Πεδινῶν Ζαγορίου, τελοῦσης ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν καὶ καθοδήγησιν τοῦ ἐκάστοτε Μητροπολίτου Ἰωαννίνων.

Ἡ Πολιτεία μελετήσασα τὴν ὄλην ὑπόθεσιν, μολονότι ὠχλήθη κατ' ἐπανάληψιν ἀπὸ τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν ἀσθενῆ πλειοψηφίαν τῶν 5 συμβούλων τοῦ Ριζαρείου Ἰδρύματος ἔναντι τεσσάρων τῆς μειοψηφίας, οἱ ὁποῖοι ἐτάχθησαν ἐκθύμως ὑπὲρ τῶν ἀπόψεων ἡμῶν, διὰ νὰ παρέμβουν τὰ ἐποπτεύοντα ὑπουργεῖα Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν ἔναντίον μας, ἀπέφυγε νὰ ἀναμιχθῆ εἰς τὴν ὑπόθεσιν διὰ νὰ ἀποφανθῆ ἀνεπηρεάστως ἡ Ἑλληνικὴ Δικαιοσύνη.

Μακαριώτατε καὶ Ἅγιοι Πατέρες,

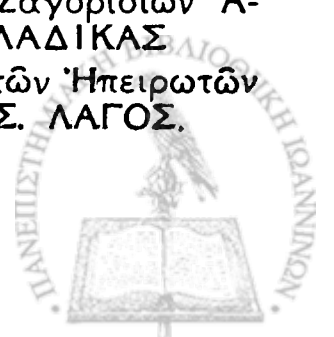
Ποιοῦμεθα καὶ εἰς Ὑμᾶς ἑκκλησίαν νὰ πράξετε τὸ ἴδιον μὲ τὴν ἀνάκλησιν τῆς παρεμβάσεώς Σας κατὰ τοῦ περιεχομένου τῆς αἰτήσεώς μας, ἀφοῦ λάβετε ὑπ' ὄψιν ὅτι ὑπὲρ πάντα ἄλλον ὁ Ἑπειρωτικὸς Κόσμος, τὸν ὁποῖον ἐν τῷ συνόλῳ του ἐκπροσωποῦμεν, ἐνδιαφέρεται α) διὰ μίαν Ριζαρείαν Σχολὴν περιωπῆς μὲ ἀληθινὴν ἀκτινοβολίαν εἰς ὅλον τὸν Ἑλλαδικὸν χῶρον, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ β) διὰ τὴν διάθεσιν τοῦ περισσεύοντος εὐλογημένου χρήματος τῶν ἀοιδίμων Ριζαρῶν εἰς ἔργα κοινωφελῆ, τὰ ὁποῖα θὰ ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν ἀληθινὴν βούλησιν αὐτῶν.

Ἐπὶ τούτοις διατελοῦμεν, Μετὰ τοῦ ἐνδεδειγμένου σεβασμοῦ.

1. Διὰ τὴν Πανηπειρωτικὴν Συνομοσπονδίαν Ἑλλάδος ΚΩΝ. ΝΑΣΗΣ
2. Διὰ τὴν Ἑπειρωτικὴν Ἐταιρείαν Ἀθηνῶν ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

3. Διὰ τὴν Ἐνωσιν Ζαγορισίων Ἀθηνῶν ΚΛΕΟΒ. ΒΛΑΔΙΚΑΣ

4. Διὰ τὴν Ἐνωσιν τῶν Ἑπειρωτῶν Ἐπιστημόνων ΒΑΣ. ΛΑΓΟΣ.

ΑΛΕΞ. ΤΖΕΝΟΣ

Ἄρεοπαγίτης

Στάθηκε τυχερή ἡ Ἕπειρος (τὸ Ζαγόρι) ποὺ ἡ ὑπόθεση τῆς Ριζαρίου ἔπεσε στὰ χέρια ἐνὸς δικαστοῦ τοῦ ἠθους καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀξίας τοῦ Ἀλεξ. Τζένου, ποὺ σὰν Εἰσηγητῆς - Ἐφέτης ἔκαμε τὴ σχετικὴ εἰσήγηση.

Ἄξια ἐπίσης τέκνα τῆς Ἕπειρου μὲ ἀνιδιοτέλεια ὑπεράσπισαν τὰ δικαιώματα τῶν Ἕπειρωτῶν. Τιμὴ καὶ δόξα στοὺς Ἕπειρωτῆς δικηγόρους: Βασ. Ζῶγκον, Ἄθαν. Λιούμαν, Δημ. Δαβαλᾶν, Φωκ. Μαρνέλην, Στέλ. Σιωμόπουλον.

ΒΑΣΙΛ. ΑΝΤ. ΖΩΓΚΟΣ

Γεννήθηκε στο χωριό Βάνιστα τῆς Ἐπαρχίας Δρόπολης (Δρυϊνουπό-

λεως) τοῦ Νομοῦ Ἄργυροκάστρου τῆς Βόρειας Ἕπειρου τὸν Ἰούλιο 1908.

Ἄφου τελείωσε τὰ μαθήματα τῆς τότε πλήρους Ἀστικῆς Σχολῆς τοῦ χωριοῦ του, διακριθεὶς μεταξύ τῶν συμμαθητῶν του κατὰ τὶς ἀπολυτήριες ἐξετάσεις τοῦ Ἰουνίου 1922, τὸν Σεπτέμβριο τοῦ ἴδιου χρόνου πῆγε στὴν Κέρκυρα, ὅπου, ὕστερα ἀπὸ ἐπιτυχῆ δοκιμασία, μπῆκε στὴν πρώτη τάξη τοῦ τετρατάξιου τότε Γυμνασίου Κερκύρας κατὰ δὲ τὸ σχολικὸ ἔτος 1923—25 γράφτηκε στὸ νεοϊδρυθέν Βο Γυμνάσιο τῆς Κερκύρας ἀπ' ὅπου ἀποφοίτησε κατὰ τὸ σχολικὸ ἔτος 1925—26, διακριθεὶς καὶ πάλιν μεταξύ τῶν συμμαθητῶν του.

Εἶχε τὴν τύχη νὰ ἔχη γυμνασιάρχες στὰ δύο Γυμνάσια τῆς Κερκύρας τοὺς φωτισμένους καὶ ἔγκριτους Ἕπειρωτῆς δασκάλους Κωνσταντῖνο Ἀράπη καὶ Δημήτριο Σάρρο, καθηγητῆς τῆς Μεγάλῆς τοῦ Γένους Σχολῆς, ποὺ λάμπρυναν καὶ οἱ δύο τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα.

Τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1926, ὕστερα ἀπὸ ἐπιτυχῆ δοκιμασία ποὺ καθιερώθηκε γιὰ πρώτη φορὰ κατὰ τὸ πανεπιστημιακὸ ἔτος 1926, μπῆκε στὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τὸ Μάρτιο τοῦ 1931, ὕστερα ἀπὸ λίαν ἐπιτυχῆ δοκιμασία κατὰ τὴν ὁποία διακρίθηκε μεταξύ τῶν συμφοιτητῶν του, ἔλαβε τὸ πτυχίον τῆς Νομικῆς.

Ἀκολούθως ἐπέστρεψε στὴν ἰδιαιτέρη πατρίδα του, ὅπου, ἀφου στὸ μεταξύ χρόνον ἐξέμαθε τὴν Ἀλβανικὴν γλῶσσαν, ἄσκησε στὸ Ἄργυροκάστρο γιὰ ἓνα χρόνον τὸ λει-

Βασίλειος 'Αντ. Ζῶγκος.

τούργημα τοῦ δικαστικοῦ ἀντιπροσώπου στὰ Μονομελῆ Πρωτοδικεῖα καὶ στὰ Εἰρηνοδικεῖα τῆς Ἀλβανίας, ἀπὸ δὲ τοῦ Μαρτίου 1933, ἔτυχε ἀδείας ἀσκήσεως τοῦ λειτουργήματος τοῦ δικηγόρου σὲ ὅλα τὰ Πολιτικά καὶ Ποινικά Δικαστήρια τοῦ Ἀλβανικοῦ Κράτους, συμπεριλαμβανομένων καὶ τοῦ Ἐφετείου καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου (DICTIMI) ποὺ ἔδρευαν στὰ Τίρανα.

Ἡ ἀπελευθέρωση τῆς ἀλύτρωτης, ἀλλὰ ἀδούλωτης πατρίδας του τὸ Δεκέμβριο τοῦ 1940, τὸν βρῆκε στὸ Ἀργυροκάστρο μὲ τὴν οἰκογένειά του, ὅπου, ἀπὸ τὴν Ἀνωτάτη Στρατιωτικὴ Διοίκηση διὰ τὴ Διοίκηση καὶ Διαχείριση τῶν πραγμάτων τοῦ Δήμου Ἀργυροκάστρου διορίστηκε Διοικοῦσα Δημαρχιακὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸν Β. Ζῶγκο καὶ τοὺς Μπεσίμ Γκέγκαν, φαρ-

μακοποιόν, Μπασίμ Ντελβίνα, ἔμπορον καὶ Βασίλειον Τζιῶν, δικηγόρον.

Τόσο κατὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας του ἀπὸ τὰ νικηφόρα Ἑλληνικά στρατεύματα, ὅσο καὶ πρὸ τῆς Ἰταλικῆς ἐπίθεσης, σὰν Ἑλληνας, προσέφερε, χωρὶς ὄρους καὶ ἀνεπιφύλακτα μέγιστες ἔθνικες ὑπηρεσίες, ἀναπτύξας ἔντονα καὶ ἔκτακτα ἐπικίνδυνη δραστηριότητα μὲ μοναδικὸ καὶ ἀνυποχώρητο σκοπὸ τὴν πραγμάτωση τοῦ πόθου τῶν Βορειοηπειρωτῶν μὲ τὴν ἔνωση τῆς ἰδιαίτερῆς τους πατρίδας μὲ τὴ Μητέρα Ἑλλάδα.

Ἔτσι, ὅταν τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1941, πρὶν ἀκόμα, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπίθεση τῶν Γερμανῶν καὶ τὴ διάσπαση τοῦ Μακεδονικοῦ μετώπου, ἀρχίσει ἡ ἀποχώρηση τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων ἀπὸ τὴν πατρίδα του, εἰδοποιήθηκε κατὰ τρόπο ἀπόλυτα μυστικὸν ἀπὸ τὴν Ἀνώτατη Στρατιωτικὴ Διοίκηση καὶ Ἀνώτατη Διοίκηση Χωροφυλακῆς Ἀργυροκάστρου (ἀείμνηστοι Βασίλειος Μελάς, Ἀντιστράτηγος καὶ Δημήτριος Δρακόπουλος Συνταγματάρχης Χωροφυλακῆς) ὅτι διὰ τῶν τηλεπικοινωνιακῶν μέσων ποὺ διέθεταν συνέλαβαν ἀνακοίνωσιν περὶ καταδίκης του ἐρήμην εἰς θάνατον ἀπὸ ἔκτακτον Ἰταλικὸν στρατοδικεῖον Αὐλῶνος διὰ κατασκοπεῖαν καὶ τοῦ συνέστησαν νὰ φύγει οἰκογενειακῶς τὴν ἴδια νύχτα διὰ τὴν Ἑλλάδα, δὲν ἐξεπλάγη διότι τοῦτο ἦταν ἀπὸ ἐκείνον ἀναμενόμενον ἀφοῦ ἡ καταδίκη ἦταν ἀπότοκη τῆς, ὅπως ἀνωτέρω, ἔκτακτα ἐ-

πικίνδυνη δι' εκείνον ἐθνικῆς δραστηριότητος, πού εἶχε ἀναπτύξει, συναποδεχόμενος καὶ κάθε συνέπεια πού ἦτο φυσικὸν νὰ ἔχει ἡ δραστηριότητά του αὐτή.

Γι' αὐτὸ τὴν ἴδια νύκτα, ἡμέραν Παρασκευὴν παραμονὴν τοῦ Σαββάτου τοῦ Λαζάρου μὲ συνοδείαν ἑνὸς ἐνωμοτάρχου τῆς Χωροφυλακῆς (ἐνθυμεῖται ἀκόμη τὸ ἐπίθετόν του Λουκαδοῦνος) καὶ ἑνὸς χωροφύλακος πού προσφέρθηκε διὰ τὴν ἀσφάλειάν του ἀπὸ τὴν Ἀν. Διοίκηση Χωροφυλακῆς Ἀργουρκάστρου, ἀνεχώρησε μὲ τὴν ἀλησμόνητη σύζυγό του Μπέττυ καὶ τὴν ἡλικίας 9 μηνῶν τότε θυγατέρα του Βίλμαν, νῦν δικηγόρον, καὶ ἀφοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ χωριὸ του Βάνιστα γιὰ νὰ ἀποχαιρετήσῃ γιὰ τελευταία φορὰ τὸν συντετριμμένο ἀπὸ τὴν ἀδόκητη ἔκβαση τῶν πραγμάτων φιλόστοργον πατέρα του, ἔφυγε γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ βράδυ τοῦ Σαββάτου τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου ἔφθασαν στὸν Πύργο τῆς Ἡλείας καὶ κατέλυσαν στὸ τότε ξενοδοχεῖον «Ἐμπορικόν», μὲ προοπτικὴν νὰ φθάσουν εἰς Γύθειον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ μπορέσουν νὰ βροῦνε τὴν σωτηρίαν τους στὴν Κρήτην, ἡ ὁποία ἦταν ἀκόμη ἐλεύθερη τότε.

Δυστυχῶς κάθε προσπάθεια ἀπέτυχε διότι στὸ μεταξύ διάστημα ἦταν πιά φανερόν ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἐτοιμάζονταν γιὰ ἐπίθεση πρὸς κατάληψή της.

Ἔτσι ἀναγκάστηκαν κατὰ τὰ τέλη τοῦ Μαΐου 1941 νὰ φθάσουν μὲ πλαστὲς ταυτότητες στὴν Ἀθήνα μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ φύγουν γιὰ τὴ

Μέση Ἀνατολή, ἐλπίδα ἡ ὁποία γιὰ λόγους ἀνεξάρητους ἀπὸ τὴ θέλησή του δὲν πραγματοποιήθηκε.

Ἔτσι στὶς 7 Ἰανουαρίου 1942 τὸ βράδυ οἱ Ἴταλοὶ τοὺς πιάσανε στὴν Ἀθήνα μέσα στὸν Κινηματογράφο «Ἄστου» τῆς ὁδοῦ Σταδίου ἐκείνον καὶ τὴ σύζυγό του, τὴν ἀξέχαστη Μπέττυ, πού στάθηκε δίπλα του θερμὸς συμπαραστάτης του σ' ὅλες τὶς περιπέτειες τῆς πολυτάραχης ζωῆς του.

Εὐτυχῶς τὴν σύζυγό του τὴν ἄφησαν ἐλεύθερη ὕστερα ἀπὸ 15—20 μέρες, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε τίποτε εἰς βάρος της.

Τὸ θέμα ὅμως πὼς καὶ μὲ τί προσπάθειες καὶ οἰκονομικὲς θυσίες κατωρθώθη νὰ σωθῇ ἡ ζωὴ του ξεπερνᾷ τὰ ὄρια τοῦ βιογραφικοῦ σημειώματος καὶ πρέπει νὰ ἀποτελέσει ἀντικείμενο ἰδιαίτερας ἀπασχολήσεώς του, μαζὺ μὲ συγκεκριμένα περιστατικὰ πού σφραγίζουν τὴν ἐθνικὴν του δράση καὶ νὰ ἀποτελέσουν γιὰ τὰ παιδιά του θάση γιὰ τὴν ορθὴ τοποθέτησή τους στὸ μέγα ἐθνικὸ ζήτημα τῆς ἀλύτρωτης ἰδιαίτερης πατρίδας μας.

Καὶ μετὰ τὸ λυτρωμὸ του συνέχισε τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας στὴν πρώτη γραμμὴ τῶν ἐπάλλξεων γιὰ τὴν ἰδιαίτερή του πατρίδα.

Ἐγραψε πολλὰ ἐπώνυμα ἄρθρα γιὰ τὸ ἐθνικὸ ζήτημα τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας του σὲ ἑλληνικὲς καὶ Βορειοηπειρωτικὲς ἐφημερίδες.

Ἐκαμε ἐπίσης ἐπανειλημμένες διαλέξεις καὶ κατὰ τὸ 1945 ἔγραψε μελέτη Διεθνoῦς Δημοσίου Δικαίου, σχετικὰ μὲ τὴ συμμετοχὴ τῆς Ἀλβανίας στὸ Δεύτερο Παγκόσμιο

Πόλεμο παρά τὸ πλευρὸν τῶν Δυναμέων τοῦ Ἄξονος κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Συμμάχων Χωρῶν.

Καὶ παριστάμεθα ἀκόμη μάρτυρες τοῦ διεθνοῦς ἐκείνου ἐγκλήματος εἰς θάρος τῶν μαρτυρικῶν ἐλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Βόρειας Ἡπείρου, πού συνεχίζει νὰ φέρη τὸ σταυρὸ τοῦ μαρτυρίου ὀδεύοντας τὸ δρόμο πρὸς Γολγοθᾶν, τὸ ὁποῖο ἐγκλημα ἀποτελεῖ στίγμα γιὰ τὸν σύγχρονο πολιτισμό!

Ω.—

Ἀθήνα 15.1.1990

ΑΘΑΝ. Κ. ΛΙΟΥΜΑΣ

Γεννήθηκε στὰ Ἰωάννινα τὸ 1927. Κατάγεται ἀπὸ τὸ Ζαγόρι, ἐκ πατρὸς ἀπὸ τὴν Ἀρίστη καὶ ἐκ μητρὸς ἀπὸ τὴν Καλωτά.

Ἐξῆσε στὰ Ἰωάννινα ὄλα τὰ παιδικὰ καὶ ἐφηβικὰ χρόνια καὶ ἀπεφοίτησε ἀπὸ τὴ Ζωσιμαία Σχολὴ τὸ 1945. Μετὰ τὸν πόλεμο ἐνεγράφη στὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ μετὰ τὴ λήψη τοῦ πτυχίου του καὶ τὴν ἐκπλήρωση τῶν στρατιωτικῶν του ὑποχρεώσεων δικηγορεῖ στὴν Ἀθήνα.

Εἶναι πληρεξούσιος καὶ ἐκπρόσωπος στὴν Ἀθήνα πολλῶν Ἡπειρωτικῶν Ἰδρυμάτων, Ὄργανισμῶν, Σωματείων κλπ.

Εἶναι μέλος τοῦ Πολυμελοῦς Συμβουλίου τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ

Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης καὶ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν Ἰονίου καὶ Ἀδριατικοῦ Χώρου (θυγατρικοῦ τῆς Ε.Η.Μ.).

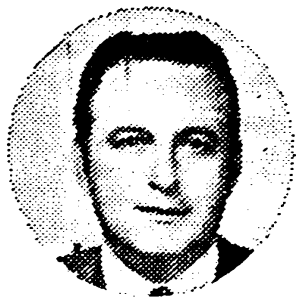
Ἐχει παράδοση δικηγορικὴ. Ὁ πατέρας του Κωνσταντῖνος Α. Λιούμας ἦταν δικηγόρος Ἰωαννίνων, ὁ πάππος του Ἀθανάσιος Κ. Λιούμας ἦταν δικηγόρος Ἀθηνῶν, ὁ θεῖος του (ἀδελφὸς τῆς μητέρας του) Γεώργιος Κωνσταντινίδης ἦταν δικηγόρος καὶ ὄνομαστός ποινικολόγος.

Γιὰ τὸν παπποῦ τοῦ κ. Ἀθ. Λιούμα, πού ἦταν συνώνυμος, στὴ στήλη τῆς ἐφημερίδος «Πρωϊνὸς Λόγος τῶν Ἰωαννίνων» μὲ ἡμερομηνία 9 Νοεμβρίου 1958 πού ἔχει τὸν τίτλο «Πρὸ 65ετίας». Ἀπὸ τίς ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς ἀντιγράφουμε:

Οἱ πληρεξούσιοι Ζαγορίσιοι κ.κ. Ἰωάννης Λιούμας, Νικ. Τσιγαράς καὶ Ἀθανάσιος Λιούμας (διαπρεπεῖς τότε νομικοὶ συμπατριῶτες μας) ἀπέστειλαν αἴτησιν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως περὶ ἀνακλήσεως τοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος τοῦ Νέου Ὄργανισμοῦ τῆς Ριζαρείου Σχολῆς.

Τὸ 1978—1980 ὁ δικηγόρος - ἐγγονὸς Ἀθαν. Λιούμας ἔπειτα ἀπὸ ἓνα αἰῶνα περίπου διεξήγαγε τὸ μεγάλο δικαστικὸ ἀγῶνα γιὰ τὸ Ριζ. Ἰδρυμα μὲ τὰ γνωστὰ λαμπρὰ ἀποτελέσματα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΑΒΑΛΑΣ

Γεννήθηκε στο Έκκλησιοχώρι (Τσερκοβίστα) Ίωαννίνων τὸ 1931. Σπούδασε Πολιτικές Ἐπιστῆμες καὶ Νομικά. Ὑπηρετήσε στὸ ΕΙΡ (σήμερα ΕΡΤ) σὰν μόνιμος συνεργάτης τοῦ 1954—1961. Κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ ἀπὸ τοὺς πομποὺς τῆς

Ραδιοφωνίας πολλὰ κείμενά του ἀναφερόμενα στὴν Ἡπειρο, ἐλεύθερη καὶ δούλη ἦρθαν στὴ δημοσιότητα. Ἀπὸ τὸ 1962 δικηγορεῖ στὴν Ἀθήνα. Χρημάτισε ἐπὶ πολλὰ χρόνια Ἀντιπρόεδρος τῆς Πανεπειρωτικῆς Συνομοσπονδίας. Συνεργάτης καὶ Μέλος τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑταιρείας.

Σὲ βιβλία του τυπώθηκαν:

- α) Ἡπειρωτικά 1959.
- β) Καῦμοι Ἡπειρωτῶν Ραγιαδῶν 1966.
- γ) Ἡ ἐπιβίωση τοῦ χωριοῦ ἐπίγυσα ἐθνική μας ἀνάγκη 1975.
- δ) Ἀναφορὰ σὲ δύο ἐπετεῖους. 1977.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

(«Καθημερινή» 16.1.90, σελ. 22).

Του Απ. Ευαγγελίδη.

ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ ΣΠΑΝΙΟ ΕΙΔΟΣ ΑΡΚΟΥΔΑΣ

Ἐνα σπανιότατο εἶδος ἀρκούδας ἡ καφετιά, που ζούσε στα βουνά τῆς Ἡπείρου, τείνει νὰ ἐκλείψει. Πρόσφατα βρέθηκε σκοτωμένη με κυνηγετικό ὄπλο μια τέτοια ἀρκούδα στὴν περιοχή «Συκιά» τοῦ χωριοῦ Βασιλικὸ Ἰωαννίνων, κοντὰ στὸν ποταμὸ Βαῖδομάτη. Οἱ ἀγρότες τῆς περιοχῆς πιστεύουν πως πρόκειται γιὰ τὴν τελευταία καφετιά ἀρκούδα που εἶχε ἀπομείνει καὶ τὴν ὁποία οἱ ἴδιοι εἶχαν ἀναλάβει

νὰ προστατεύουν — ὅπως εἶπαν — παρά τις καταστροφές που προξενούσε στα σπαρτά τους.

Τόσο οἱ κάτοικοι τῶν ἀκριτικῶν ἐπαρχιῶν Πωγωνίου καὶ Κόνιτσας τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων, ὅσο καὶ οἱ οἰκολογικοὶ Σύλλογοι τῆς περιοχῆς, κατήγγειλαν ὅτι φέτος βρέθηκαν σκοτωμένες ἀπὸ ἀσυνείδητους κυνηγούς ἄλλες τρεῖς καφετιές ἀρκούδες στα χωριά Πηγὴ, Καστανέα καὶ Οξυὰ τῆς Κόνιτσας, καθὼς καὶ πολλὰ ἄλλα σπάνια ζῶα, ὅπως ζαρκάδια καὶ ἀγριόγιδες. Οἱ Οἰκολογικοὶ σύλλογοι τονίζουν ὅτι τα σπάνια ζῶα που ἔχουν ἀπομείνει στα βουνά του νομοῦ, ἀποδεκατίζονται ἀπὸ λαθροκυνηγούς.

Γιὰ τὴν προστασία τῆς καφετιάς ἀρκούδας ὑπάρχουν καὶ σχετικές διατάξεις τῆς ΕΟΚ.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ

ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ ΑΛΕΞΙΟΥ

(Από την «Καθημερινή» της 1.3.90)

Ξεκινάμε σήμερα με μια πολύ σημαντική πληροφορία που προέρχεται από έγκυρη διπλωματική πηγή και είναι απόλυτα ακριβής. Στην 9η ολομέλεια της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος, την ανωτάτη δηλαδή αρχή που κυβερνάει την Αλβανία και που έγινε στο τέλος Ιανουαρίου, ελήφθη μια πολύ σοβαρή απόφαση που προήλθε ύστερα από συμφωνία των ιθυνόντων. Χωρίς ακόμα να ανακοινώσουν τίποτα, αποφάσισαν όπως όλοι οι Αλβανοί πολίτες να αφευθούν ανεμπόδιστοι στο να ασκούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα, μέσα στα σπίτια τους. Αυτό σημαίνει πως δεν διώκονται όπως μέχρι τώρα για παρόμοιες πράξεις, οι οποίες — σύμφωνα πάντα με τις ίδιες πληροφορίες — καταδίδονται στην αστυνομία, ακόμη και από τα φανατισμένα ιδεολογικά, παιδιά των θρησκευομένων.

Από τη θέση αυτή, που έχει δώσει πολλές παρουσίες στην προσπάθεια για τις θρησκευτικές ελευθερίες του αλβανικού λαού και ιδιαίτερα των ομογενών μας εκεί, χαίρετιζουμε ως πολύ σπουδαίο αυτό το γεγονός. Και το βλέπουμε ως έ-

να πρώτο βήμα ελευθερίας. Φαίνεται πως το καθεστώς άρχισε να μετράει ότι η διεθνής αντίδραση και τα εις βάρος του λεγόμενα, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και σε όλες τις δημοκρατίες του κόσμου, υποσκάπτουν την ύπαρξή του και προσπαθεί με αυτό το άνοιγμα στον ευαίσθητο αυτό τομέα να απαλύνει την ατμόσφαιρα και να μειώσει τις αντιδράσεις.

Αυτά, λοιπόν, τα νέα από την Αλβανία, που όμως ακόμη δεν έχουν επισημοποιηθεί. Αλλά, αφού το αποφάσισαν, ασφαλώς και θα το εφαρμόσουν. Βλέπουμε, λοιπόν, πως όλη αυτή η κινητοποίηση, κυρίως από την Ελλάδα και τους Έλληνες του εξωτερικού, δεν πήγε χαμένη. Η δήλωση του κ. Σαμαρά, τα Χριστούγεννα, που ως υπουργός Εξωτερικών ευχήθηκε τον επόμενο χρόνο να γιορτάσουν ελεύθερα και οι αδελφοί μας της Βορείου Ηπείρου και η υιοθέτησή της από την ηγεσία της Νέας Δημοκρατίας, ήταν ένα έναυσμα για να ενωθούν οι φωνές και να ζητήσουν αυτή την απλή παραχώρηση που για όλο τον υπόλοιπο κόσμο θεωρείται δεδομένη. Επίσης η σχετική διαμαρτυρία του Αρχιεπισκόπου Αθηνών κ. Σερα-

φείμ ως προέδρου της Επιτροπής Βορειοηπειρωτικού Αγώνος και οι συνεχείς προσπάθειες του Μητροπολίτου Κονίτσης κ. Σεβαστιανού, κρατούν πάντα ζωντανό το θέμα και επιδρούν στη δημιουργία της ασφυκτικής για τους ηγέτες της Αλβανίας ατμόσφαιρας, ώστε να υποχρεωθούν να κάνουν αυτό το πρώτο βήμα, που είναι η ελευθερία της «κατ' οίκον εκκλησίας». Αυτό το μέτρο ασφαλώς θα παίξει σημαντικό ρόλο στην εμφύχωση και στην αναπτέρωση του ηθικού όχι μόνο των ομογενών, αλλά και ολόκληρου του λαού της Αλβανίας. Θα τους εμφυσήσει αισιοδοξία και θα τους δώσει ελπίδες που θα μπορέσουν και αυτοί να επιβιώσουν, ως ελεύθεροι άνθρωποι.

Το πρώτο αυτό βήμα όσο κι αν φαίνεται σε μας και πάλι πειστικό και αυστηρά περιορισμένης δυνατότητας, για εκεί είναι μέγιστο. Και είναι μέγιστο, γιατί είναι μια αρχή κάποιας ελευθερίας για όλους τους Αλβανούς, τους ορθόδοξους και καθολικούς, αλλά και για τους μουσουλμάνους που κι αυτοί όπως όλοι οι πιστοί της χώρας είχαν τους ίδιους με τους ομογενείς μας περιορισμούς. Τη σημασία αυτή τη δίνει με τον άφογο και υποδειγματικό του λόγο ο Θανάσης Κανελλόπουλος (ως Εύβουλος) όπου γράφει:

«Το σημερινό καθεστώς (της Αλβανίας) δυο πράγματα επιδιώκει να αποφύγει με κάθε θυσία: τη γνώση και τη θρησκεία. Τη γνώση γιατί αυτή υπονομεύει την τυραννία, τη θρησκεία γιατί η ελευθερία

της συνείδησης και η πίστη σ' έναν κόσμο ιδανικότερο, που πρεσβεύει η θρησκεία, είναι επανάσταση κατά του καθεστώτος».

Στο ίδιο άρθρο, ο κ. Κανελλόπουλος επισημαίνει και κάτι άλλο σημαντικό. Πως εμείς στην Ελλάδα δεν πρέπει να μιλάμε μόνο για τους Έλληνες της Β. Ηπείρου, αλλά για τους απανταχού της Αλβανίας χριστιανούς. Δεν πρέπει η προσπάθειά μας να δίνει την εντύπωση σε κακόπιστους πως αυτή «συνδέεται με εδαφικές διεκδικήσεις για τις οποίες το διεθνές κλίμα δεν είναι σήμερα ευνοϊκό». Ποτέ άλλωστε ο αγώνας των Ελλήνων δεν έκρυβε τέτοιες προθέσεις. Ζητούμε να έχουν και οι κάτοικοι της Αλβανίας τα στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα, ώστε να μπορούν ελεύθερα να λατρεύουν τον Ένα και αληθινό Θεό.

Σημαντική είναι, ασφαλώς, και η πίεση που ασκεί το Βατικανό, με το δικό του τρόπο, στο ίδιο θέμα. Ας μην ξεχνάμε πως πριν από λίγους μήνες πήγε εκεί η μοναχή Μαρία Τερέζα, η κάτοχος του βραβείου Νόμπελ Ειρήνης, και ζήτησε να δει το σπίτι της όπου γεννήθηκε και δημοσία προσευχήθηκε. Και οι Αλβανοί αναγκάστηκαν να το δεχθούν.

Όλα αυτά, πέτρες ή λιθαράκια, συμβάλλουν στο να σπάσει κάποτε ο πάγος της ακαμψίας του καθεστώτος των Τιράνων και να καταλάβουν πως δεν υπάρχει δύναμη που να απαγορεύει την είσοδο του Θεού στις καρδιές των ανθρώπων.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

Ὁ δολοφονημένος τσέλιγκος

Ἐγωϊστικὸ πεῖσμα, μυθομανία αὐτοπροβολῆς καὶ πλάνη ἐπιπολαιότητος ποὺ βοηθοῦν τὴ διαφυγὴ τοῦ δολοφόνου καὶ τὴν ταλαιπωρίαν ἀθῶων

(Βούλευμα 871)1937 Πλημ. Ἰωαννίνων)

† ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦ. ΛΑΖΑΡΗ

ἐκ Δελθινακίου ποιμενάρχης «τσέλιγκας» Λουκάς Μπαδήμας προΐστατο ποιμενικῆς ομάδος ἀπαρτιζομένης ἐκ τῶν συγγενικῶν ἀλλήλας οἰκογενειῶν τῶν Φωτ. Ντεμίρη, Γ. Γκότση, Μιχ. Μπούση

καὶ Νικ. Τώνη. Ἐκ τούτων ὁ Φώτ. Ντεμίρης διατελῶν εἰς τὴν ομάδα ἀφ' ἧς μετὰ τοῦ υἱοῦ του Σπυρίδωνος ἦσαν ποιμένες παρὰ τῷ πατρὶ τοῦ Λ. Μπαδήμα πρό πολλῶν ἐτῶν καὶ ἔχων ἀπὸ κοινοῦ αἰγοπρόβατα καὶ ἵπποδειδῆ μετὰ τῆς ἐν Ἀθήναις διαβιούσης ἀδελφῆς τοῦ ποιμεναρχοῦ Ἑλένης σύζ. Ἰ. Τσελεπῆ, εἶχεν ἀποβῆ σμίκτης τοῦ Λ. Μπαδή-

μα ἐνῶ οἱ λοιποὶ ἀπετέλουν τὸ ποιμενικὸν προσωπικόν.

Εἰς δὲ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Γεωργίου Γκ... κατελέγετο ὁ ἕτερος τῶν κατηγορουμένων υἱὸς του Κων. Γκότσης, χαρακτήρ ἐριστικός, ῥέπων εἰς τὸν ἀθέμιτον πλουτισμὸν καὶ ἐπιδιδόμενος εἰς λαθρεμπορικὰς καὶ ἄλλας σκοτεινὰς πράξεις, τὰς ὁποίας ὁ ποιμεναρχὴς ἀπεχθανόμενος (διότι δὲν ἠνείχετο νὰ βλέπῃ τὸ ποιμνιστάσιμό του θέατρον ἀστυνομικῶν ἐπισκέψεων καὶ ἐρευνητῶν) ἀπέβαλε περὶ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1936 ἐκ τῆς ἐργασίας του τοῦτον, ὅστις καὶ ἐφιλοξενεῖτο πλέον εἰς τὴν καλύβην τῶν οἰκείων του ἀεργος καὶ προσδοκῶν νὰ ἐκθιάσῃ

τὴν ἐπαναπρόσληψίν του.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ὅμως ἐποχὴν ὁ Λ. Μπαδήμας εἶχεν ἔλθει εἰς προστριβάς μὲ τὸν Σπυρίδωνα Ντεμίρην διότι οὗτος, οὐσιαστικῶς διευθύνων τὴν ἐξ ἀτιθάσων ἵππων καὶ ἡμιόνων κοινὴ ἀγέλην τῆς οἰκογενείας του μετὰ τῆς Ἑλένης Τσελεπῆ, ἐπεδίωκε νὰ ἐξημερώσῃ διὰ λογαριασμόν του τὸν καλύτερον ἵππον ἄνευ συναινέσεως τῆς ἀπούσης συνιδιοκτήμονος, πρῶγμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀντέστη τελεσφόρως ὁ ἀδελφὸς καὶ πληρεξούσιός της Λ. Μπαδήμας.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου 1937, ὅτε ἡ ποιμενικὴ ὁμάς εὐρίσκετο ἔτι εἰς τὰς ἐν τοποθεσίᾳ Μελισσινιά Σαγιάδας χειμερινὰς βοσκάς της, ὁ ποιμενάρχης Μπαδήμας εἶχεν εἰσπράξει ἐν Φιλιάταις παρὰ τοῦ ἐμποροτυροκόμου Μ. Ζούλα ἔναντι τοῦ εἰς αὐτὸν πωλουμένου γάλακτος δρχ. 6.000. Τὴν 9ην δὲ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς — ὅτε εἶχε μεταβῆ εἰς Φιλιάτες διὰ μίαν πταισματικὴν ὑπόθεσιν, προτειθέμενος ἐκεῖθεν νὰ προχωρήσῃ εἰς Δελβινάκιον πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς οἰκογενείας του, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Ζούλαν 1000 ἔτι δραχμὰς ἀποποιούμενος νὰ δεχθῆ τὰς ὑπὸ τοῦ Ζούλα προσφερθείσας περισσοτέρας (ὧν ὡς ἐδήλωσε δὲν εἶχεν ἐν τῷ παρόντι ἀνάγκην) πρῶγμα τὸ ὁποῖον ἐπεβεβαιώθη τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὅτε, ἐξαγαγὼν χρήματα ἵνα πληρώσῃ ἄρτον ἀγορασθέντα παρὰ τοῦ ἐκεῖσε ἄρτοποιοῦ Εὐαγ. Μαντζάρα, ἐθεάθη ὑπ' αὐτοῦ κατέχων ἐν 5χιλιόδραχμον μετ' ἄλλων μικροτέρων χαρτονομισμάτων.

Μετ' ὀλίγα λεπτὰ ὁ Μπαδήμας διελθὼν ἀπὸ τὸ ὑποδηματοποιεῖο τοῦ φίλου του Σπ. Σκάρλου πρὸς χαιρετισμὸν τῷ ἐδήλωσεν ὅτι ἀναχωρεῖ ἀμέσως πρὸς Δελβινάκιον. Τέταρτον δὲ τῆς ὥρας μετὰ τοῦτον ἐνεφανίζετο πρὸ τοῦ Σκάρλου ὁ Κ. Γκότσης ζητῶν πληροφορίας περὶ τοῦ Μπαδήμα καὶ ἄμ' ἀκούσας τὴν κατεύθυνσίν του ἀπῆλθεν ἐν σπουδῇ.

Τὴν ἐπομένην (Σάββατον 10 Ἀπριλίου) ὁ ἀδελφὸς τοῦ Λουκᾶ Μπαδήμα Κωνσταντῖνος ὁδοιπορῶν ἐκ Δελβινακίου πρὸς Φιλιάτες ἀντελήφθη ἐν τῷ μεταξὺ Κεραμίτης — Λιμπόβου τοποθεσίᾳ «Χτένι Στόλη» παρὰ τὴν ὁδόν, τὸν ἵππον τοῦ Λουκᾶ φορτωμένον ἄλλ' ἀδέσποτον. Ἀφοῦ δὲ ματαίως ἐφώνησε τὸν Λουκᾶν ὀνομαστὶ πολλακίς, προχωρήσας ἀνεῦρε τοῦτον ἐπὶ τῆς παροδίου κατωφερείας ἐκτάθην ὑπτιον καὶ αἰμόφυρτον καὶ πλησιάσας ἐβεβαιώθη ὅτι οὗτος εἶχε φονευθῆ ληστευθεὶς ὑπ' ἀγνώστων. Μετὰ τοῦτο δι' αὐτοψίας τοῦ εἰδοποιηθέντος Δ) τοῦ Χωροφυλακῆς Φιλιάτων ὑπομοιράρχου Γεωργ. Ζαμπέτα καὶ ἰατροδικαστικῆς ἐξετάσεως ὑπὸ δύο ἰατρογνωμόνων συνήχθη ὅτι: α) τὸ θῦμα ἔφερε περὶ τὰ 15 ἐν ὄλῳ διακεκριμένα τραύματα, ἐπενεχθέντα τὰ μὲν δύο (ὑπ' ἀριθμ. 2 καὶ 5 τῆς ἐκθέσεως) διὰ μιᾶς βολῆς πιστολίου διατρησάσης διαμπάξ τὴν κρνιακὴν κάψαν, τὰ ἕξ διὰ μαχαίρας (7—12) καὶ τὰ ὑπόλοιπα διὰ θλῶντος ὀργάνου. β) ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦσαν διεσπαρμέναι σταγόνες καὶ κηλίδες αἵματος, δύο κομβία ἀποσπασθέντα τοῦ ὑποκα-

μίσου του καὶ τὸ κλειστομάχαιρον (σουγιάς) τοῦ θύματος, ἐν δὲ τῇ συνεσφιγμένη δεξιᾷ του εὐρέθησαν τρίχες ἀνθρωπίνης κόμης, εὐκρινῆ ἅπαντα σημεῖα τῆς ἀπεγνωσμένης πάλης τοῦ θύματος πρὸς ἄμυναν, ἣτις προηγῆθη τῆς καταβολῆς τοῦ παθόντος, γ) πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς περιφερείας Σαγιάδος (ἐνθα τὰ ποιμνιοστάσια τοῦ παθόντος) καὶ εἰς ἀπόστασιν τετάρτου τῆς ὥρας ἀπὸ τοῦ τόπου τοῦ ἐγκλήματος ἀνευρέθησαν τὸ κομβολόγιον τοῦ θύματος καὶ μία ἐπιστολή τοῦ Μ. Κολοβοῦ πρὸς τὸν Μ. Σκάρλον, ἣν ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ παθὼν, ἐξ ὧν ἐφάνη ὅτι οἱ σκυλεύσαντες τὸν νεκρὸν κατηφόρησαν πρὸς Σαγιάδαν ἀπορρίψαντες καθ' ὁδὸν τὰ ἄχρηστα ἐκ τῶν λαφύρων. Τούτων ἕνεκεν ἀρχῆθεν ὑπετέθη ὅτι, οἱ ἔνοχοι ἔδει ν' ἀναζητηθῶσι μεταξὺ τοῦ προσωπικοῦ τῆς ποιμνικῆς ὁμάδος τοῦ Λ. Μπαδήμα.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ μὲν Κωνστ. Γκότσης ἔλειπεν ἀδικαιολογήτως τῶν ποιμνίων ἀπὸ τῆς Τετάρτης μέχρι τοῦ Σαββάτου (7—10 Ἀπριλίου), καὶ κατὰ τὴν ἐκεῖ ἐπιστροφήν του ἔφερε κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν τῶν δακτύλων τῆς δεξιᾶς τραύματα διὰ τέμνοντος ὄργανου, οἱ δὲ Μιχ. Μπούσιας καὶ Νικ. Τώνης ἐξετασθέντες ἐπέμενον πεισμόνως εἰς τὸ ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τὸν ἔβλεπον εἰς τὰ «κονάκια», ἐνῶ ὁ πατήρ τοῦ ἰδίου εἶχεν ἤδη ὁμολογήσει τὴν ἀπουσίαν τοῦ υἱοῦ του, αἱ ὑπόνοιαι ἐνετοπίσθησαν κατὰ τῶν τριῶν τούτων ὡς ἐνεχομένων εἰς τὸ ἐγκλημα κατ' ἀνεξακρίβωτον βαθμὸν συμμετοχῆς, δι' ὃ καὶ ἐ-

κρατήθησαν πρὸς προφυλάκισιν. Ἐν τούτοις ὁ Κωνστ. Γκότσης ἐν συμπληρωματικῇ ἀπολογία του (20.4.1937) ὡμολόγησεν πάντα ἀβιάστως ὅτι αὐτὸς μόνος ἐφόνευσεν τὸν παθόντα καιροφυλακτῆσας διὰ χρηματικὰς διαφορὰς χωρὶς νὰ μεταχειρισθῆ πιστόλιον ἢ συνδρομὴν ἄλλου τινός, διὰ μαχαίρας καὶ λίθων διευκρινίσας ὅτι, καὶ τὴν φονικὴν μάχαιραν καμφθεῖσαν κατὰ τὸ ἔλασμα ἐπ' ὀστέων τοῦ θύματος ἀπέρριψε περὶ τὰ 50 μ. κατωτέρω, τὸν δὲ σουγιάν, τὸ κομβολόγιον καὶ τὴν ἐπιστολήν, ἅτινα ἔπεσαν κατὰ τὴν πάλην λαθῶν ἀπέρριψε κατὰ τὴν φυγὴν του, β) τὰ τραύματα τῶν δακτύλων του ὠφείλοντο εἰς τὴν ἰδικὴν του μάχαιραν καθ' ὅσον ὁ παθὼν δὲν ἐπρόφθασεν νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν ὄν πρὸς ἄμυναν εἶχεν ἀνοίξει σουγιάν του, γ) εὐρὼν δῆθεν χαμαὶ (ὁ Γκότσης) ἀπεκόμισεν τὸ ὠρολόγιον καὶ τὸ πορτοφόλιον τοῦ θύματος ἐνθα μόνον χαρτιά ὑπῆρχον, ἐν 50άδραχμον καὶ 80 δρχ. εἰς κέρματα καὶ δ) ἐκ τῶν λαφύρων τούτων τὸ μὲν ὠρολόγιον παρέδωκεν εἰς τὴν ἀδελφὴν του Μαρίαν ἐν Μελισσινιά πρὸς φύλαξιν χωρὶς νὰ τῇ ἐξηγήσῃ τὴν προέλευσίν του, τὸ δὲ πορτοφόλιον ἀπέκρυψεν ὑπὸ πέτραν πλησίον τοῦ αἰγοστασίου. Συνεπεία δὲ τῶν ἐν μέρει ἀληθῶν τούτων ὁμολογιῶν ἀνευρέθησαν ὄντως καὶ κατεσχέθησαν εἰς τὰ ὑποδειχθέντα μέρη, ἡ φονικὴ μάχαιρα κεκομμένη κατὰ τὸ ἔλασμα, καὶ ἐν Μελισσηνιά τὸ πορτοφόλιον μετὰ τῶν χαρτίων τοῦ θύματος, ἐντὸς δὲ τῆς καλύβης τῆς οἰκογενείας Γκότση τὸ ὠρολόγιον

του παθόντος. Ἐν τῇ αὐτῇ ὁμως καλύθη καὶ ἐντὸς κρύπτῃς τοῦ δαπέδου ἀνευρέθη ἐπίσης πορτοφόλιον, περιέχον μεταξὺ ἄλλων χαρτονομισμάτων καὶ κερμάτων μικρᾶς ἀξίας ἓν ἑξαχίλιόδραχμον φέρον εὐδιακρίτους κηλίδας αἵματος, ὅπερ εἶχε παραδοθῆ ὑπὸ τοῦ Γκότση πρὸς τὴν μητέρα του πρὸς ἀπόκρυψιν τὴν Δευτέραν 12 Ἀπριλίου, καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος ἐπρόκειτο νὰ συνοδευθῆ ὑπὸ τῶν ἀναμενόντων χωροφυλάκων.

Τὸ ἐν λόγῳ ἑξαχίλιόδραχμον εἶναι προφανῶς ἐκεῖνο πού εἶδεν ὁ Μάρκος Μαντζάρας εἰς χεῖρας τοῦ παθόντος ἐν Φιλιάταις στιγμὰς τινὰς πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του πρὸς τὴν μοιραίαν διαδρομὴν, διότι οὔτε ἐξ ἄλλης αἰτίας ἠδύνατο νὰ ἔχη τοιοῦτον χαρτονόμισμα ὁ Γκότσης, ὅστις ἐκ τῶν γλίσχρων κερδῶν τοῦ λαθρεμπορίου εἶχεν ἀγοράσει πρὸ ἡμερῶν τινῶν 15 πρόβατα ἀντὶ 3000 δραχμῶν, οὐδ' ἄλλον τινὰ λόγον εἶχε ν' ἀποχωρισθῆ τῶν χρημάτων ἅτινα τῷ ἦσαν ἀπαραίτητα εἰς τὴν περίστασιν, ἂν δὲν ἐφοβεῖτο τὴν μεταξὺ αὐτῶν ἀνεύρεσιν τοῦ αἰμοστίκτου πειστηρίου τοῦ ἐγκλήματος.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἑτέρους δύο συγκατηγορηθέντας Μιχ. Μπούσην καὶ Νικ. Τώνην ἀπεδείχθη ἀμέσως ὅτι οὐδόλως ἀπεμακρύνθησαν τῶν ποιμνιοστασίῳ κατὰ τὸν κρίσιμον χρόνον καὶ ὅτι ἢ ἀπὸ μέρους των ἀπόκρυψις τῆς ἀπουσίας τοῦ Γκότση ὑπῆρξεν ἀπότοκος πίεσεων τοῦ κατηγορουμένου Σπ. Ντεμίρη, τοῦ πατρὸς τοῦ Φωτ. Ντεμίρη καὶ τοῦ πατρὸς τοῦ Κ. Γκότση, τῶν καταθέσεων δὲ τούτων ἐφοβοῦντο ν' ἀπο-

στῶσιν, ἵνα μὴ ὑποστῶσι τὴν ἐπὶ ψευδορκία δίωξιν, καὶ πιθανώτερον, συνεπεία ἀπειλῶν τοῦ Κ. Γκότση.

.....
Τὰ πλεῖστα ὁμως μέρη τῆς ἀπολογίας Γκότση πλὴν τῶν ἀφορώντων λογίας Γκότση πλὴν ἀφορώντων τὴν ληστείαν καὶ τὴν μὴ χρῆσιν πιστολίου κατὰ τὸ ἔγκλημα ἐβεβαιώθησαν τόσον ἐκ τῶν εὐρημάτων ὅσον καὶ ἐκ τῶν ἐμψύχων μαρτυριῶν, καθ' ἃς δὲν ὑστέρησαν καταθέντες εἰς θάρος του οὔτε οἱ γεννήτορες οὔτε ἡ ἀδελφὴ του, ἢ ὅποια ὁμολογεῖ ὅτι ἔπλυνε τὰ καθημαγμένα ἐγκλήματα τοῦ φονέως διασκεδάσαντος καταλλήλως τὰς ἀρχικὰς τῆς ὑπονοίας δι' αὐτὰ διὰ τῆς βεβαιώσεως ὅτι εἶχε κηλιδωθῆ κατὰ τὴν σφαγὴν ἀμνοῦ.

.....
Ἡ μαρτυρία τῆς Χαρικλείας Τσιμπούλη δὲν δύναται νὰ τύχη σοβαρᾶς ἀκροάσεως λόγῳ τῆς ψευδομανίας της, ἧς γνῶσιν ἔχει τὸ Συμβούλιον ἐξ ἄλλων προσφάτων προανακριτικῶν δικογραφιῶν ἀλλὰ καὶ τῆς εἰδικῆς ἐν προκειμένῳ ἀνασκευῆς τῶν πλείστων σημείων τῆς ἀφηγήσεώς της διὰ τῆς ἐπακολουθησάσης πειραματικῆς αὐτονομίας τοῦ Δ) τοῦ Χωροφυλακῆς Φιλιατῶν ὑπομοιράρχου Γ. Ζαμπέτα.

Αὐτὴ εἶναι ἡ περιληπτικὴ ἐξιστορῆσις τοῦ ἐγκλήματος ἀπ' τὴν πρότασι τοῦ ἀντεισαγγελέως Πρωτοδικῶν Ἰωαννίνων πού περιλαμβάνεται στὸ βούλευμα.

Γιὰ νὰ καταλήξῃ ὁμως ἡ προδικαστικὴ ἔρευνα σ' αὐτὴ τὴν ἀνίχνευσι τῆς ἀληθείας, ἐχρειάσθηκε πολλὴ τόλμη καὶ πολλὴ ἐπιμονή

καὶ πολὺς μόχθος πρὸς ἐξουδετέρωσιν ἐγνώστικῶν πεισμάτων, ἀνατροπὴν βασικῶν ψευδολογιῶν, ἀνασκευὴν πλανῶν, καὶ ἐκμαίευσιν ὁμολογιῶν τοῦ ἐνόχου.

Ἡ πολυσέλιδος δικογραφία τῆς ἰδιαζόντως συντόνου καὶ ἐκζηλῶς ὑποδειγματικῆς προανακρίσεως ποῦ εἶχε διεξαγάγει ὁ ὑπομοίραρχος Γ. Ζαμπέτας παρεδόθη εἰς τὸν ἀντεισαγγελέα Πρωτοδικῶν Ἰωαννίνων μετὰ τῶν συλληφθέντων ὑπόπτων Κωνστ. Γκότση, Μιχ. Μπούση, Νικ. Τώνη καὶ Σπυρ. Ντεμίρη.

Ὁ ἀντεισαγγελεὺς ἀπὸ τὴν προσεκτικὴ μελέτη τῆς δικογραφίας ἀπεκόμισεν ὅτι ἀπὸ τοὺς τέσσαρες αὐτοὺς ὁ Κων. Γκότσης δὲν εἶχε γνωστὴν παρουσίαν καὶ κίνησιν τὴν ἡμέραν τοῦ ἐγκλήματος (πλὴν τῆς στιγμιαίας ἐμφανίσεως εἰς τὸν ὑποδηματοποιὸν Σ. Σκάρλον) καὶ τριήμερον πρὸ αὐτοῦ, καθ' ὃ διάστημα καὶ ἔλεγεν ἀορίστως καὶ ἀναποδείκτως ὅτι εἶχεν εἰσδύσει λάθρα εἰς Ἀλβανίαν μὲ μικροποσότητα ζακχάρεως τὴν ὁποίαν ἀντήλλαξε μὲ κάτι κουδούνια ποῦ ἔφερον ἐπανελθῶν, καὶ κατόπιν ἐφορτώθηκε ἓνα σαμάρι χωρὶς στρωμνὴ καὶ τὸ μετέφερον εἰς τεχνίτην πρὸς συμπλήρωσιν, ἐνῶ οἱ ἄλλοι τρεῖς ἐπιθαινολογοῦντο παρόντες εἰς τὰ κονάκια τοῦ ποιμνιοστασίου Μπαδήμα (Μελισσινιά). Παραλλήλως ἐθυμήθηκε πὼς εἶχεν ἀπησχοληθῆ καὶ προηγουμένως μὲ δύο - τρεῖς μηνύσεις κατὰ τοῦ Κων. Γκότση διὰ βιαιοπραγίας κατὰ προσώπων ἐν ὑπαίθρῳ μετ' ἀποσπάσεως χρηματικῶν μικροποσῶν (παρόμοιαι μηνύσεις ἐπεπόλαζαν ἐκείνη τὴν ἐπο-

χὴ στὴν ὑπαίθρον τῆς Ἠπείρου). "Ὅποιος ἐκακοποιεῖτο δι' οἰονδήποτε λόγον εἰς ἐρημικὸν τόπον χωρὶς παρουσίαν τρίτου τινός, στὴν καταγγελία τῶν βιαιοπραγιῶν καὶ τραυματισμῶν προσέθετο καὶ πὼς ὁ βιαιοπραγῆσας τοῦ ἀπέσπασε 20,50 ἢ καὶ 100 δραχμὲς γιὰ νὰ τοῦ ἐπιβαρύνῃ τὴν εὐθύνη. Τὰ τραύματα ἐβεβαιοῦντο μὲ τὴν ἐξέταση τοῦ γιατροῦ στὸν ὁποῖον παρεπέμπετο ὁ παθὼν καὶ ἡ ἀφαίρεσις χρημάτων ἐθεωρεῖτο ψεῦδος, ἢ ἐχαρακτηρίζετο ἐπιεικῶς ὡς κλοπὴ διὰ τὴν ὁποίαν καὶ τελικῶς ἐλλείψει πάσης μαρτυρίας ἀπηλλάσσετο ὁ κατηγορούμενος).

Συνέταξε λοιπὸν τὴν παραγγελίαν ἀνακρίσεως ἐπὶ «ληστεία μετὰ φόνου, ὄπλοχρησία καὶ παράνομη ὄπλοφορία» καὶ μαζὺ μὲ τὴν διαβίβασιν τῆς δικογραφίας ἐπεσκέφθη τὸν φίλον του ἀνακριτὴν καὶ ἐμπιστευθεὶς τὰς εἰδικὰς ὑπονοίας του κατὰ τοῦ Γ. Γκότση τὸν παρεκάλεσε νὰ ἐλέγξῃ τὰς δικαιολογίας του ἐρωτῶν σὲ ποιὸν παρεδόθησαν ἢ ἄλλως ποῦ εὐρίσκονται τὰ κουδούνια, πότε ἀπὸ ποιὸν πῆρε τὸ σαμάρι καὶ σὲ ποιὸν τὸ παρέδωκε.

Ὁ ἀνακριτὴς ἀποκρίθηκε μ' ἓνα: —Καλά... θὰ τὸν ρωτήσω.

Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶχε νυχτώσει καὶ ἤθελεν ἴσως νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἀναχώρησι ἀπ' τὸ γραφεῖο του, ἢ ἐπειδὴ ἐθεώρησε τὸ αἶτημα τοῦ ἀντεισαγγελέως καταπάτησιν τῶν οἰκονόμων τῆς ἀρμοδιότητός του, ἐπροτίμησε ν' ἀπαγγείλῃ τὴν κατηγορίαν εἰς τοὺς προσαχθέντας χωρὶς καμμίαν ἄλλην ἐρώτησιν κι' ἀφοῦ

ἐπεράτωσε τὰς ἀπολογίας των μὲ τις συνήθεις τυπικὲς φράσεις: «Ἄρνούμαι τὴν κατηγορίαν καὶ αἰτοῦμαι τὴν ἀπαλλαγὴν μου», ἔστειλε τὴ δικογραφία στὸν ἀντεισαγγελέα νὰ γνωμοδοτήσει γιὰ τὴν προφυλάκιση. Ἐκεῖνος μὲ μιὰ ματιὰ στὶς τυπικὲς ἀπολογίες ἐσημείωσε στὸ περιθώριο γιὰ τὸν καθένα «προφυλακιστέος» κι' ἀνέβηκε πάλι στὸ γραφεῖο τοῦ ἀνακριτοῦ:

— Καϋμένη Κ..., τόσο δύσκολο ἦταν νὰ ρωτήσεις τὸν Γκότση ὅπως εἶπαμε; Τώρα θὰ πάρῃ καιρὸ νὰ τὰ βολέψῃ κι' αὐτὰ γιὰ νὰ μὴ θρίσκωμε ἄκρη.

Ἡ ἀπάντησι δὲν ἦταν πολὺ ἀβρά:

—Τὴν ὄρεξί σου λές πῶς εἶχα νὰ στήσω κουβεντολόι μὲ τὸ θλάχο γιὰ κουδούνια καὶ γιὰ σαμάρια;

—Καλά, ἀγαπητέ Κ..., νὰ μὲ συγχωρεῖς γιὰ τὴν ἐνόχλησι. Καληνύχτα.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ ἀπόγιωμα ὁ ἀντεισαγγελεὺς ἔφθασε στὸ Β' Ἀστυνομικὸ Τμήμα ὅπου ἐκρατεῖτο ὁ Γκότσης καὶ θρῆκε στὸ γραφεῖο τὸν ἀξιωματικὸ ὑπηρεσίας ἀνθυπασπιστὴ Μ. Μπερτάκη τὸν ὁποῖον καὶ παρεκάλεσε νὰ προσαγάγῃ τὸν Γκότση χωρὶς ν' ἀπομακρυνθῇ καὶ ὁ ἴδιος ἀπ' τὸ γραφεῖο.

—Βρὲ Κώστα... μὲ γνωρίζεις ποιὸς εἶμαι;

—Πῶς δὲ σὲ γνωρίζω. Εἶσαι ὁ κ. Εἰσαγγελέας πού μᾶς ἔφεραν στὸ γραφεῖο σου οἱ χωροφυλάκοι.

—Κώστα, ἦρθα νὰ κουβεντιάσωμε γιὰ τὴν ὑπόθεσί σου, ἀφοῦ φωνάξωμε καὶ τὸ δικηγόρο σου, ἐκτὸς ἂν θέλεις νὰ τὰ ποῦμε οἱ δύο μας.

—Μπράβο, νὰ κουβεντιάσουμε...

δὲ χρειάζομαι δικηγόρο.

Προσεφέρθη στὸν Γκότση καρέκλα, παρηγγέλθηκαν καφέδες, ἀναψαν τσιγάρα κι' ἄρχισε ἡ κουβέντα:

—Ἄκουσε Κώστα. Κατηγορεῖσθε γιὰ ληστεία καὶ φόνο πού τιμωρεῖται μὲ θάνατο, ἐνῶ — δὲν ξέρω — μπορεῖ νὰ εἶχατε κάποτε διαφορὲς μὲ τὸ μακαρίτη κι' ἀπάνω στὰ λόγια ἦρθατε στὰ χέρια καὶ τὸν σκοτώσατε, μπορεῖ νὰ μὴ φταῖτε κι' οἱ τέσσαροι γιὰ τὸ ἔγκλημα ἀλλὰ μονάχα οἱ τρεῖς, οἱ δύο, ὁ ἕνας καὶ θᾶναι δεύτερο ἔγκλημα νὰ χαθοῦν κοντὰ στὸ φταίχτη κι' ἄλλοι πού εἶναι ἀθῶοι. Ἄν τὸ ἔγκλημα δὲν ἔγινε γιὰ ληστεία ἀλλὰ γιὰ ἄλλες ἀφορμές, κι' ἂν δὲν ἔγινε ἀπὸ τέσσαρους ἀλλὰ ἀπὸ ἕναν ἢ καταδίκη θᾶναι πολὺ ἀλαφρότερη ἀπ' τὸ τουφέκι.

Ὁ Γκότσης ἤρνεῖτο ἐπιμόνως.

—Δὲν ἔχω νὰ κάμω ἀπ' αὐτὴ τὴ δουλειὰ καθόλου. Ἄδικα μᾶς ἐμπέρδεψαν κι' ἐμένα καὶ τοὺς ἄλλους.

—Καλά μ' ἂν δὲν ἔχεις νὰ κάμῃς ἐσὺ πῶς ξέρεις γιὰ τοὺς ἄλλους;

—Ξέρω γιατί δὲν εἶχαν τίποτα μὲ τὸν τσέλιγκα.

—Οἱ ἄλλοι δυὸ μπορεῖ νὰ μὴν εἶχαν, ἐσὺ ὅμως, κι' ὁ Ντεμίρης εἶχατε, ἀλλὰ δὲ μοῦ λές τί τάκαμες τὰ κουδούνια καὶ σὲ ποιὸν παρέδωκες τὸ σαμάρι πούπες στὸν ἀστυνόμο.

—Εἶναι ψέμματα καὶ τὰ κουδούνια καὶ τὸ σαμάρι τάειπα γιὰ νὰ μὴ μὲ δειρῇ ὁ ἀστυνόμος.

—Τότε πού ἦσουν τέσσαρες μέρες.

—'Εγώ τσακώθηκα μέ τόν Μπ... Μοῦ χρώσταγε τρία ἀρνιά ἀπ' τή δουλειά μου σά κοπάδια του κι' ἐπειδῆς τοῦ τὰ ζήταγα μ' ἐδιώξε. 'Εγύριζα λοιπόν σά δῶ σά κεί ναύρω καμμιά δουλειά.

—Τότε τί ζήταγες τὸ ἀπόγιωμα τήν Παρασκευή ἀπ' τὸ Σκάρλο στοὺς Φιλιάτες νά σοῦ πῆ ἂν πέρασε ὁ Μπαδήμας καί ποῦθε πάει;

—Ψέμματα λέει ὁ Σκάρλος, ἐγὼ δέν πῆγα σ' αὐτόνε.

—'Ας ποῦμε πῶς αὐτὸς λέει ψέμματα; τότε ποῦ ἦσουν ἀπ' τήν Τετάρτη ὡς τήν Παρασκευή θράδου;

—'Ακου κ. εἰσαγγελέα. 'Εγὼ σάν ἔφυγα ἀπ' τή δουλειά τοῦ Μπαδήμα τί νάκανα γιά νά ζήσω; "Εμπαινα κρυφά στοῦ 'Αλθανικό πότε μέ 3—4 ὀκάδες ζάχαρι, πότε μέ μιὰ δυὸ ντουζίνες τραγιάσκες, πότε μέ τοῦτα - κείνα, κι' ἔκανα ψευτολαθρεμπόριο. Αὐτὰ δέν ἤθελα νά τὰ πῶ στὸν ἀστυνόμο γιά νά μὴ με τυλίξη.

—Τί νά μὴ σέ τυλίξη θρὲ Κώστα; 'Αφοῦ τοῦτες γιά τή ζάχαρι καί γιά τὰ κουδούνια ποῦ ἔφερες ἀπ' τήν 'Αλθανία; Εἶπαμε νά κουβεντιάσουμε ἀντρίκεια, ὄχι νά κοροϊδεύομαστε.

—Ξέρω κι' ἐγὼ γιατί τάειπα. "Ετσι μοῦρθε στήν κουταμάρα μου.

'Η εἰρηνική μονομαχία ἐτράθηξε ἐν θερμῶ πλέον τῆς ὥρας. 'Ο Γκ... ἀντιμετωπίζοντας τὰ ἀδιέξοδα καί νοιώθοντας νά τὸν περισφίγγη ἡ πολιορκία ἔδειχνε νά ἐντείνεται ἡ ἀγωνία του κι' ἄρχισε νά ἰδρώνη, χωρίς ὄμως καί νά παίρνη τὴ μεγάλη ἀπόφαση τῆς ὁμολογίας, ἀλλὰ κι' ὁ ἀντεισαγγελεύς, μιὰ καί

κατῶρθωσε νά παρασύρη τὸν Γκ..., στήν ἀβίαστη συνομιλία, δέν ἐνοοῦσε νά παραιτηθῆ τῆς προσπάθειάς του.

'Εχρειάζονταν τώρα ἕνας αἰφνιδισμός ἐπ' ἄλλου μετώπου γιατί ὁ τρόπος τῶν ἐρωτοαπακρίσεων εἶχε ἐξαντληθῆ.

'Επάτησε τὸ σφαίρωμα τοῦ μεγάλου δακτύλου τῆς δεξιᾶς του στοῦ τζάμι τοῦ παραθύρου, ποῦ ἦταν πίσω ἀπ' τὸ γραφεῖο καί τὸ κάθισμά του. Κι' ἐκάλεσε τὸν Γκ...

—Κ..., γιά κοίταξε ἐδῶ νά μοῦ πῆς βλέπεις τίποτα;

Ὁ Γκ... ἐκόλλησε τὴ μαύρη του στοῦ τζάμι μέ προσήλωσι.

—Ναί! βλέπω τίς γραμμές ἀπ' τὸ δάχτυλο.

—Γιά θάλε καί τὸ δικό σου δάχτυλο στοῦ τζάμι Κ...

Τῶθαλε πρόθυμα.

—Γιά κοίταξε τώρα νά μοῦ πῆς μοιάζουν οἱ γραμμές ἀπ' τὰ δύο μας δάχτυλα;

'Ο Γκ... ξανακόλλησε τὴ μούρη ἐρευνώντας καί παραβάλλοντας τὰ δυὸ ἀποτυπώματα.

—"Οχι! δὲ μοιάζουν καθόλου.

—Κ..., κάθε ἄνθρωπος ἔχει δαχτυλικά ἀποτυπώματα ποῦ δέν μοιάζουν ποτὲ μέ κανενὸς ἄλλου ἀνθρώπου. Τώρα θά ἰδῆς τί σημασία ἔχει αὐτό. Κύριε Μπ... δῶσε μου σέ παρακαλῶ τὸ τελευταῖο τεῦχος τῶν ἐγκληματολογικῶν ἀναζητήσεων.

Μόλις τὸ πῆρε σὰ χέρια του ὁ ἀντεισαγγελεύς ἄρχισε νά τὸ ξεφυλλίζη μπροστὰ σὰ μάτια του Γκ. ποῦ παρατηροῦσε μέ πολυσήμαντο ἐνδιαφέρον φωτογραφίες προφίλ καί ἀμφὰς τῶν καταζητουμένων

καὶ δακτυλικά ἀποτυπώματα!

—Βλέπεις, Κ...; Αὐτοὶ εἶναι καταζητούμενοι. Τὸ πρόσωπό τους μπορεῖ νὰ τὸ ἀλλάξουν κάπως μένοντας ἀξύριστοι, θάζοντας ἐπιδέσμοις ἢ μ' ἄλλον τρόπο. Τὰ δακτυλικά τους ἀποτυπώματα ὅμως δὲν μποροῦν νὰ τ' ἀλλάξουν μὲ κανέναν τρόπο ὅσο ὑπάρχουν τὰ δακτυλα στὴ θέση τους. "Ὅλες οἱ ἀστυνομικὲς ὑπηρεσίες παίρνουν τ' ἀποτυπώματα τοῦ καθενὸς ποὺ συλλαμβάνονται γιὰ ὁποιαδήποτε αἰτία, καὶ στὴν Ἀθήνα εἶναι μιὰ Ὑπηρεσία ποὺ ταξινομεῖ ὅλες αὐτὲς τὶς καρτέλλες τῶν ἀποτυπωμάτων ποὺ τῆς στέλνουν μὲ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα. Κι' ὅταν γίνῃ ἔγκλημα ἀπὸ ἄγνωστο πρόσωπο ποὺ ἔπιασε κάτι στὸν τόπο τοῦ ἐγκλήματος, πόρτες παράθυρα, χαρτιά, μπουκάλια, ποτήρια κλπ., μὲ μιὰ ὀρισμένη σκόνη ποὺ ρίχνωμε γιὰ νὰ φανερώωνται καθαρά τ' ἀποτυπώματά τους, παίρνομε τὴ φωτογραφία τους καὶ τὴ στέλνομε στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ μᾶς ποῦν μήπως εἶναι κανενὸς ἀπ' αὐτοὺς ποὺ ἔχουν καρτέλλα. Αὐτοὶ λοιπὸν ποὺ σκότωσαν τὸν Μπαδήμα ἄφισαν τ' ἀποτυπώματά τους ἀπάνω στὸ γράμμα καὶ στὰ χαρτιά ποὺ τοῦθγαλαν ἀπὸ τὶς τσέπες. Τ' ἀποτυπώματα φωτογραφήθηκαν καὶ τώρα ταξειδεύουν γιὰ τὴν Ἀθήνα..

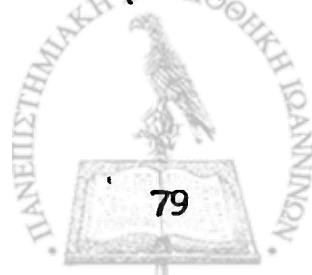
—"Αααα.. γι' αὐτὸ μοῦ μουντζούρωσε τὰ δάχτυλα ὁ ἀστυνόμος στοὺς Φιλιάτες καὶ μοῦ τὰ κόλλησε σ' ἓνα χαρτί ποὺ θυγῆκαν οἱ γραμμὲς τους.

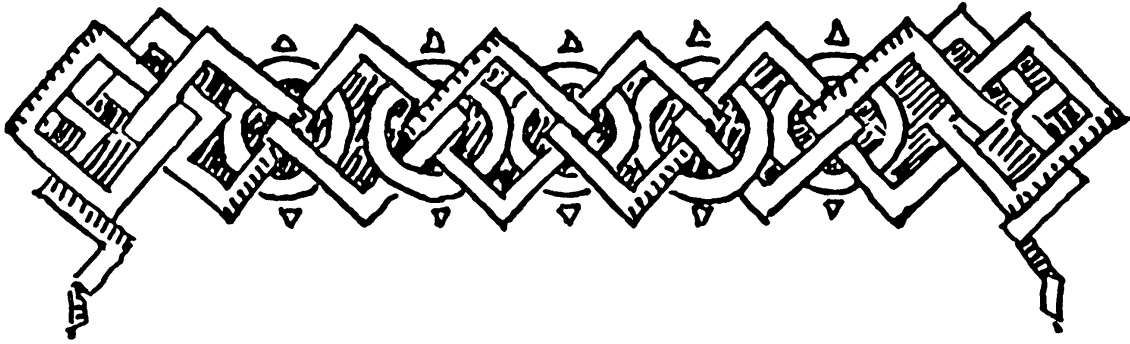
—Ναί, Κ..., γι' αὐτά. Πάει κι' αὐτὸ τὸ χαρτί στὴν Ἀθήνα μαζὺ μὲ τ' ἄλλα τοῦ σκοτωμένου, καὶ σὲ 5—10 μέρες θὰ μᾶς ποῦν ἂν τὰ δάχτυλα ποὺ ἔθγαλαν τὰ χαρτιά ἀπ' τὶς τσέπες τοῦ Μπ... ἦταν τὰ δικά σου. Καὶ θὰ μᾶς ποῦν ἀκόμα ἂν οἱ τρίχες ἀπὸ ἀνθρώπινο κεφάλι ποὺ θρῆκαν στὰ δάχτυλά του εἶναι οἱ ἴδιες μ' ἐκεῖνες ποὺ τράβηξε ὁ ἀστυνόμος ἀπ' τὸ δικό σου τὸ κεφάλι. Λοιπὸν μὴ μᾶς παιδεύεις. Πές μας τὴν ἀλήθεια νὰ τελειώνωμε καὶ νὰ μὴν τραβᾶμε στὴν ἀνάκρισι τοὺς δικούς σου κι' ἄλλους πολλούς ποὺ θὰ καλέσωμε ἀπὸ κεῖ κάτω. "Αν μᾶς πῆς τώρα τὴν ἀλήθεια δὲ θὰ σοῦ δώσωμε, θέβαια παράσημο, οὔτε θὰ σὲ θγάλωμε ὄξω. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ μπορῶ νὰ σοῦ ὑποσχεθῶ εἶναι ὅτι θὰ κάμω ὅ,τι μπορῶ νὰ σοῦ γλιτώσω τὸ κεφάλι γιατί ὅπως πᾶς γιὰ ληστεία μὲ φόνο φοβᾶμαι πὼς δὲ θὰ τὸ γλιτώσης!

—Πώπώωω... τί ἔπαθα! Ἄμὰν κ. Εἰσαγγελέα. "Ἐχω μιὰν ἀδερφή στὸ κονάκι, ἀρρεθωνιασμένη μ' ἓνα παιδί ποὺ ὑπηρετεῖ τὴ θητεία του ἐδῶ στὸ Σύνταγμα, κι' ἅμα τὴν ἰδῆ ἀνάμεσα σὲ χωροφύλακες θὰ τὴν παρατήση.

— Αὐτὸ εἶναι στὸ χέρι σου, Κ... "Αν δὲ μᾶς ξεσκλαθώσης μὲ τὴν ἐπιμονή σου θὰ τὴ φέρωμε κι' αὐτὴν ἐδῶ· θὰ κρατεῖται στὸ τμήμα, κι' ὅταν χρειάζεται νάβγῃ στὸ ἀποχωρητήριο θὰ πηγαίῃ κι' ὁ χωροφύλακας κοντά της.

(Συνέχεια στὸ ἐπόμενο)

ΖΑΓΟΡΙ

Κάποια θεά πανέμορφη τοῦ Βοῖδομάτη νύμφη,
μὲ τὰ κρινένια χέρια τῆς σ' ἀπόθεσε στὴν Τύμφη.
Κι ἐκεῖ μεσ' τὴν ἀπλόχωρη καὶ τὴν τραχιὰ ἀγκαλιά τῆς,
φαντάζεις μεγαλόπρεπο... γεύεσαι τὰ φιλιὰ τῆς.

Πάντα περήφανο, ἀνθηρό, ἀθάνατο Ζαγόρι,
σκορπᾶς τριγύρω σου ἀρχοντιὰ καὶ ἔχεις θουνίσια χάρη.
Μοιάζεις τῆς μάνας Ἕπειρος τὸ χαϊδεμένο ἀγόρι,
κι οἱ ρεματιές, τὰ θράχια σου, μοσχοβολοῦν θυμάρη.

Σαράντα τέσσερα χωριά, σμαράγδια σκορπισμένα
σὲ βαθυπράσινο χαλί... ἀπ' ἀργαλειὸ ὑφασμένο,
γαντζώθηκαν στοὺς κόρφους σου, δλόψυχα δοσμένα,
στ' ἀγνὸ πού σκορπᾶς... ὄντάς σαι ἀνθισμένο.

Τῆς καλωσύνης, τῆς χαρᾶς εἰς' ἀνοιχτὸ περβόλι.
σὲ κάθε ξένο πού περνᾶ, γιὰ νὰ γευτεῖ τὸ μύρο,
πού θγαίν' ἀπὸ τὰ σπλάγχνα σου... καὶ μέσα σου καὶ γύρω,
ὄλα καθάρια σ' ἔπλασαν στεριάς ἀροξοβόλι.

Ποτὲ δὲν ἔζησες νεκρό... καὶ παιδιὰ σου αἰώνια,
ἐκράτησαν μεσοῦρανα τῆς σκέψης τὸ λυχνάρι.
Στάθηκες πάντα ἐλεύθερο σὲ «νυχτωμένα» χρόνια
καὶ ἔμεινες τῆς παράδοσης μοναδικὸ κλινάρι.

Στῆς ξενιτιᾶς τ' ἀντίποδα μοχθεῖ τὸ κάθε χέρι.
νὰ φέρει στὸ «χειμῶνα» σου, ζεστὸ ἓνα «καλοκαίρι».
Φτωχὸς ἐγώ... δὲν τὰ κρατῶ, αὐτὰ πού θές καλούδια,
γι' αὐτὸ ἀνθοδέσμη σοῦπλεξα μὲ στίχους καὶ τραγούδια.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΖΩΡΔΟΥΜΗΣ
(Πάνω - Σουδενιώτης)

Η ΠΕΙΡΟΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΕΥΧΟΥΣ 161 ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ὁ Μέγας Ἀρχιερέας τοῦ Δεσποτικοῦ Θρόνου στήν Ἁγία Αἰκατερίνη.

(Ἀρχεῖο Φλ. Π. Γιωβάννη)

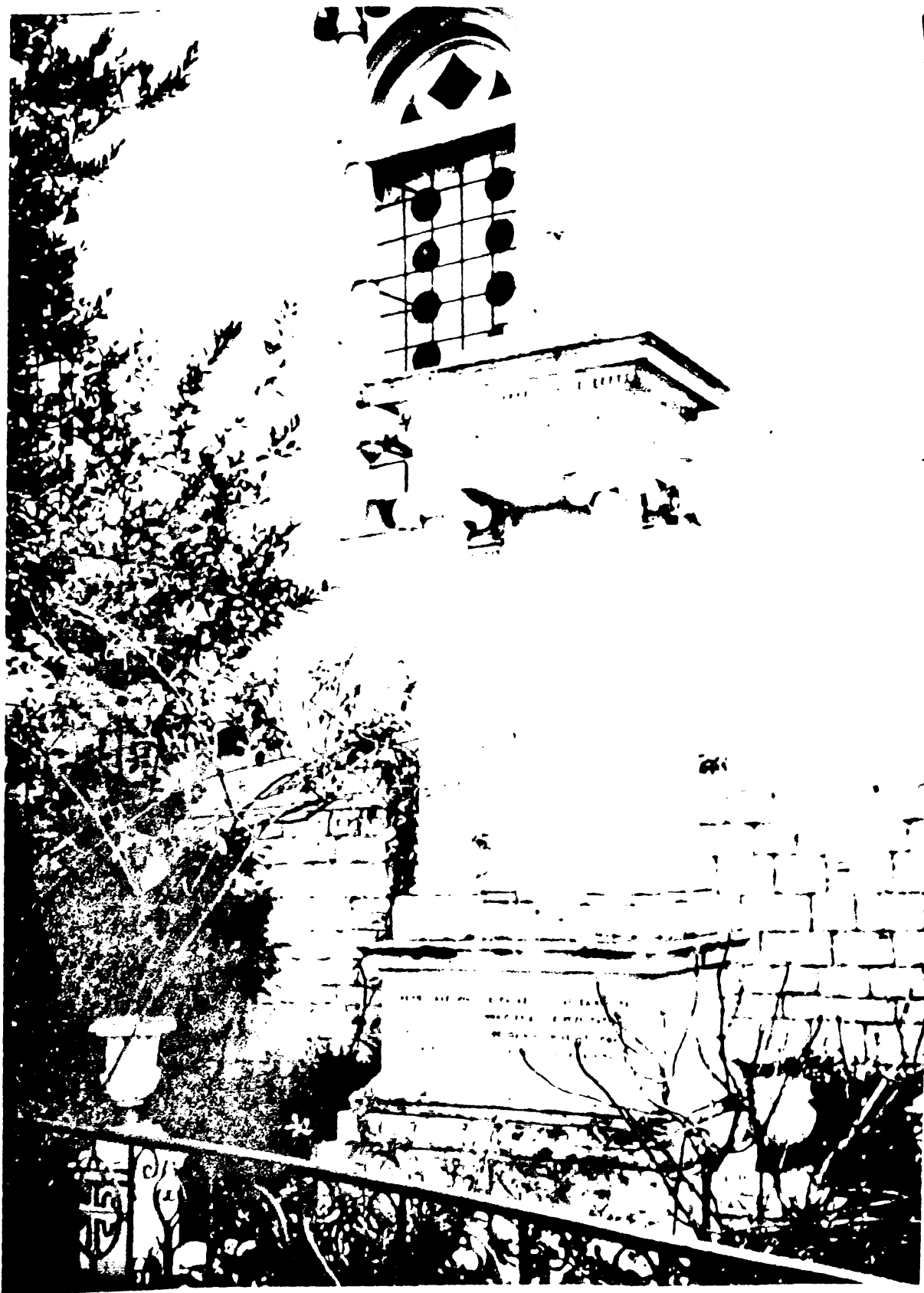

Ἡ Ἁγία Αἰκατερίνη • ποιηθεῖσα διὰ χειρὸς Ἰωάν. Ἀθανασίου τοῦ ἐκ Καπεσόβου, περίπου στὰ 1775.
(Ἀρχεῖο Φιλ. Π. Γιωβάννη)

Ἡ Βαΐφόρος. Ἔργο στήν Ἁγία Αἰκατερίνη. Ἡ ἐπιγραφή «Ἀφιέρωμα τῶν παιδιῶν Δημητρίου Μέκαλη. Ὁ Ζωγράφος Πέτρος Γεωργιάδης πρωτοψάλτης τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων 1857 Μαρτίου 28». Οἱ περισσότερες φορητές εἰκόνες τοῦ Μετοχίου προέρχονται ἀπό τήν παλιά ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἔπεσε ἢ κατεδαφίστηκε γιά νά χτιστεῖ ἡ καινούργια στά 1872–77. (Ἀρχεῖο Φιλ. Π. Γιωβάννη)

Ὁ τύμβος τῶν ἱδρυτῶν τῆς νέας Ἐκκλησίας Ἁγ. Αἰκατερίνης Ἀγγελικῆς καὶ Ἀλεξίου Παπάζογλου θρίσκειται στὸν κήπο τοῦ Μετοχίου. Εἶναι μαρμάρινος ἔργο τοῦ γνωστοῦ Ἑλληνα γλύπτου Γ. Βρούτου στὰ 1902. Φέρει ἐπιγραφή σὲ ἀρχαῖα ἑλληνικά, πού μεταφρασμένη στὴ σημερινὴ γλῶσσα παίρνομε ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Γεωργ. Α. Οἰκονόμου «Τὸ Μετόχιον τῆς Ἁγ. Αἰκατερίνης Ἰωαννίνων», Ἰωάννινα 1954.

•Στὸν τάφο αὐτὸ κρύβω τὸν Ἀλέξιο Παπάζογλου καὶ τὴν σύζυγόν του Ἀγγελικὴν δυὸ καλοῦς ὁ μὲν πολλὰ καλὰ ἔκαμε στὴν Πατρίδα του ἔχοντας μεγάλη δύναμη κοντὰ στοὺς κυρίαρχους, ἡ δὲ ἀπὸ τὰ πολλὰ, πού κληρονόμησε λίγα ἀπολάμβανε γιὰ ν' ἀφήσει πολλὰ στὴν Πατρίδα. (Ἀρχεῖο Φιλ. Π. Γιωθάννη)

Ἀεροφωτογραφία ἀποψῆς βορειοδυτικοῦ τμήματος τῶν Ἰωαννίνων ὅπως σὰ τελευταία χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας. Μὲ τὶς ἐνδείξεις: 1) Τὸ καμπαναριὸ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης κτισμένο ἐπὶ ἡγεμονίας «Ἀνθίμου Κτενιάδου Κρητός». 2) Τὸ Ἀρχιμανδρεῖο. 3) Τὸ Τζαμί Ντεντέ Οὐρούτς, ὅπου ὁ σημερινὸς πλάτανος.

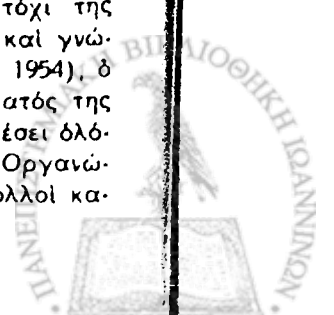
(Εὐγενικὴ προσφορὰ φωτογραφίας ἀπὸ Γ. Κουρμετζῆ)

Φωτοπουλου. Ο ηγούμενος Ανθιμος Κτενιάδης (Ἡπειρ. Ἔστια)

Ο ηγούμενος Ανθιμος Κτενιάδης τη δεύτερη περίοδο της ηγουμενίας του στο Μετόχι Ἁγ. Αικατερίνης 1951
Ο Ανθιμος Κτενιάδης, Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ἁγ. Αικατερίνης Ἰωαννίνων (Μετόχι τῆς
τοῦ Σινᾶ) ἦταν ἕνας ὠραῖος, ξανθός, μεγαλόπρεπος Κρητικός, καλλιεργημένος πνευματικῶς καὶ γνώ-
στης Ἀραβικῆς καὶ Ρωσικῆς. Ὅπως ἀναφέρει ὁ καθηγητὴς Γεώργ. Α. Οἰκονόμου (Ἡπ. Ἔστια 1954), ὁ
ὅστις εἶχε μνηθεῖ στὴν ἐπαναστατικὴ «Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία» καὶ ἔγινε ἑταῖρος τοῦ 26ου τμήματός της
μετὰ τὸ κτιριακὸ συγκρότημα τοῦ Μετοχίου του γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν ἐθνικῶν σκοπῶν τῆς Ὀργανώ-
σεως τοῦ ὁποῖο εἶχε μεταβάλει σὲ σωστὸ ὄπλοστάσιο. Ἐκεῖ βρῆκαν καταφύγιο τὸ 1908-12 πολλοὶ κα-
ταφύγιοι γιὰ πατριωτικὴ δράση καὶ ἐκεῖ ὀρκίσθησαν πλείστοι μνημένοι ἑταῖροι.

Ο Καπετάν Κρομμύδας

(Φωτογρ. από βιβλίο Γ. Μάνου)

«Ο Καπετάν Σπύρο Κρομμύδας, ενώπιον εκπροσώπων της Ήπειρωτικής Έθνικής Έταιρείας και πρό του ή-γουμένου Άνθιμου, δίδει τόν όρκον του Έλευθερωτού εις την έκκλησία τούτη, καθώς ο Κρομμύδας έδινε τόν όρκον, ο Άνθιμος παρατηρούσε κείνο τó παλληκάρι πού στά μάτια του είχαν κυλήσει δάκρυα: «...καθώς έβλεπα τούτον — μούλεγε ο Άνθιμος — άθελα κι εγώ με τó ράσο μου έσκούπιζα και τά δικά μου δάκρυα...». Και σήμερα ο έπισκέπτης της Μονής θά ιδή τόν άπαστράπτοντα στό δάπεδο του ναού και εις τó κέντρον τούτου δικέφαλο άετό. Στο σημείο αυτό, τά τέλη Ιουλίου του 1908, ο Κρομμύδας παίρνει θέση για όρκομωσία κι ο δικέφαλος άποτελεί τόν καλόν οίωνόν του μετέπειτα άγώνος τούτου του καπετάνιου!».

Γεωρ. Μάνου: «Καπετάν Κρομμύδας». Γιάννινα 1965

Τό Καμπαναριο τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης

Τὴν περίοδο τοῦ μεσοπολέμου ηλεκτροφωτίστηκαν οἱ γιαννιώτικες ἐκκλησίες καὶ ἡ Ἁγία Αἰκατερίνη. Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ τὸ ὥρολόι τοῦ Μετοχίου θεωρεῖται ἀπαραίτητο γιὰ τὴν περιοχὴ καὶ γι' αὐτὸ ὁ τοπικὸς τύπος γράφει στὰ 1928 ὅτι: «πρέπει νὰ ἐπιληφθεῖ ἡ Δημοτικὴ Ἀρχὴ» γιὰ μιὰ θλάθῃ πού προξενήθηκε. Ἀπὸ τὸ 1933 (ἐπὶ ἡγουμενίας Ναθαναὴλ Βαρουχάκη) οἱ Κερκυραῖοι καὶ οἱ Ζακύνθιοι τῶν Ἰωαννίνων, στὴν Ἁγ. Αἰκατερίνη γιορτάζουν τοὺς πολιοῦχους τῶν νησιῶν τοὺς Ἁγίους Σπυρίδωνα καὶ Διονύσιο. Στὴν Ἁγία Αἰκατερίνη λειτουργεῖ κατηχητικὸ σχολεῖο, στεγάζεται ὁ Σύλλογος Γυναικῶν «Παντάνασσα» καὶ ἐκήρυττε ὁ θεολόγος Γεώργιος Α. Οἰκονόμου «ἐπίτιμος ἱεροκῆρυξ τοῦ Σιναϊτικοῦ Μετοχίου Ἰωαννίνων».

TRAVELS

IN SICILY, GREECE AND ALBANIA BY THE REV. SMART HUGHES. IN TWO VOLUMS VOLUM II, LONDON, 1820

ΤΑΞΙΔΙΑ

ΣΤΗ ΣΙΚΕΛΙΑ, ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΑΛΒΑΝΙΑ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΙΔ. ΣΜΑΡΤ ΧΙΟΥΖ. ΛΟΝΔΙΝΟΝ 1820, ΤΟΜΟΣ ΙΙ

Μετάφρ. ΛΕΟΝΤ. Ι. ΜΕΛΑ

Ἡ γαμήλιος πομπὴ Ἰωάννη Μελά. Ἐορτὴ τοῦ γάμου καὶ διάφορες διασκεδάσεις — Σκέψεις ὅσον ἀφορᾶ στὴν κοινωνικὴ κατάσταση τῆς γυναίκας στὴν Ἑλλάδα. — Τοσμικὸς χορὸς.

(Συνέχεια τοῦ προηγουμένου)

ΣΗΜ.: Ὁ κατωτέρω περιγραφόμενος γάμος ἐγένετο περὶ τὴν 5—8 Φεβρουαρίου 1814.

Ὁ φίλος μας κ. COCKERELL μᾶς ἐγκατέλειψε πολλὰς ἡμέρας πρὶν ἢ εἶχομεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρευρεθῶμεν εἰς πολλὰς ἐνδιαφερούσας καὶ περιέργους σκηνὰς εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ὁποίων θὰ ἠθέλαμεν πολὺ εὐχαρίστως νὰ εἶχομεν συμμεθέξει. Ἐν ἀπὸ αὐτὰ ἦτο ἡ γαμήλιος ἐορτὴ τοῦ Τζιοβάνι Μελά ἐνὸς νέου Ἑλληνοῦ ἐμπόρου, ἐνὸς ἐκ τῶν καλλίτερον μορφωμένων, πλέον εὐφυῶν καὶ πλέον

εὐὐπολήπτων προσώπων τῆς πόλεως Ἰωαννίνων. Ἦτο ἓνα Σάββατον βράδυ, ὅτε μετέβημεν μετὸν κύριον Νικολὸ διὰ νὰ εἶδωμεν τὴν νυκτερινὴν πομπήν, τὴν ὁποίαν πάντοτε ἀκολουθεῖ ὁ γαμβρός, ὅστις συνοδεύει τὴν μνηστὴν τοῦ ἀπὸ τῆς πατρικῆς οἰκίας εἰς ἐκείνην τοῦ μέλλοντος συζύγου. Ἡ πομπὴ αὕτη συνέκειτο ἀπὸ ἑκατὸν περίπου προσώπων τῆς καλλιτέρας κοινωνίας τῶν Ἰωαννίνων, ἀκολουθουμένη ἀπὸ ἓνα πλῆθος φέρον πυρσούς, συνωδεύετο δὲ καὶ ἀπὸ μίαν μπάνταν μουσικῆς. Ἀφοῦ παρέλαβον τὴν νύμφην ἡ πομπὴ ἐπέστρεψεν. Εἰς ταύτην ὅμως προσετέθη ἴσος ἀριθμὸς κυριῶν, αἵτινες ἀπέδιδον οὕτως εἰπεῖν μίαν φιλοφροσύνην εἰς τὴν νύμφην. Αἱ κυρίαὶ ἠκολουθοῦντο ἐπίσης παρὰ τῶν ὑπηρετριῶν των, πολλαὶ τῶν ὁποίων ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖρας των νήπια ἐνδεδυμένα καὶ στολισμένα θαυμασίως. Ἡ μικρὴ νύμφη, ἡ ὁποία ἐφαίνετο πολὺ νέα ἐβάδιζε ἀργὰ καὶ μετὰ καταφανῆ διστακτικὰ βήματα, συμφῶνως πρὸς τὸ ἔθιμον, ὑποστηριζομέ-

νη ἀπὸ μίαν κυρίαν ἐξ ἑκάστης πλευρᾶς καὶ ἄλλην ὀπισθεν. Εἰς τοὺς δρόμους ἦτο πλήθος κόσμου καὶ ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Μελαῦ, οὗτος ἔρριξε πολλές χουφτες χρήματα πρὸς τὸ ἐν λόγῳ πλήθος ἀπὸ τὴν ἐξώθυραν. Ἐδῶ συνεστήθημεν μόνοι μας εἰς τὸν κ. Μελαῦν, ὅστις μὲ μεγάλην εὐγένεια διέταξε τὴν ὀρχήστρα νὰ μᾶς συνοδεύσῃ ὀπίσω εἰς τὴν κατοικίαν μας.

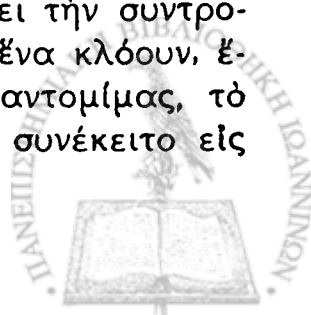
Τὴν ἐπομένην, ἣτις ἦτο Κυριακὴ ἀντελήφθημεν ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἰωαννίνων ἀνέμενε εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Μελαῦ διὰ νὰ θέσῃ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τοῦ νέου ζεύγους τὰ μεταλλικὰ στέφανα, νὰ ἀνάψει τὶς λαμπάδες, νὰ θέσῃ τὰ δακτυλίδια καὶ νὰ ἐκτελέσῃ ὅλας τὰς λοιπὰς ἀνιάρὰς ἐπιμοτυπίας ἐνὸς ἑλληνικοῦ γάμου. Ἡ συμπλήρωση τῶν τυπικῶν τοῦ γάμου καὶ ἡ λήξις ἐν γένει τοῦ μυστηρίου παρετάθη ἕως τὴν τρίτην ἡμέραν τῶν τελετῶν.

Κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν μία μεγάλη γαμήλιος διασκεδάσις ἐδόθη κατὰ τὸ σὺνηθες καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ὅλοι οἱ ἰδιαιτεροὶ φίλοι καὶ οἱ σχετικοὶ τῆς νύμφης καὶ τοῦ γαμβροῦ ἐκλήθησαν. Τὴν ἑσπέραν ἀπεστείλαμεν τὰ συγχαρητήριά μας εἰς τὸν κ. Μελαῦν μὲ ἓνα ὑπαινιγμόν, ὅτι «ἐὰν δὲν θὰ τοῦ ἦτο δυσάρεστον θὰ ἠθέλαμεν νὰ τὸν συγχαροῦμε προσωπικῶς διὰ τοὺς γάμους του». Αὐτό, ὡς προεβλέψαμεν ἐθεωρήθη ὡς φιλοφρόνησις. Ἡ μπάντα τῆς μουσικῆς ἐστάλη νὰ μᾶς προὔπαντήσῃ εἰς τὴν οἰκίαν, ἐπὶ τὴν ἐξώθυραν τῆς ὁποίας ὁ οἰκοδεσπότης ἀνέμενε νὰ

μᾶς ὑποδεχθῇ.

Ἐκεῖθεν μᾶς ὠδήγησεν εἰς τὴν ἑορταστικὴν αἴθουσαν καὶ μᾶς συνέστησε εἰς τοὺς ξένους του. Ἐννοῶ τὸ ἄρρεν φύλον ἐπειδὴ ὡς εἰς ἕτερον κεφάλαιον παρατηρήθη εἰς τὴν χώραν αὐτὴν, ἣτις διέπεται εἰσέτι ἀπὸ ἀπολίτιστα ἔθιμα τὰ φύλα διασκεδάζουσι κεχωρισμένα εἰς τὰ συμπόσια, συνήθεια ἣτις περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη σταματᾷ τὴν πρόοδον ὡς πρὸς τὴν εὐγένειαν τῶν τρόπων, ἀποδιώκουσα ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τὰς διασκεδάσεις, τὰς ὁποίας ἐν πάσῃ περιπτώσει καθιστᾷ ἀνουςίους καὶ νωθράς, τὸ κυριώτερον δὲ ἡ ἐν λόγῳ συνήθεια εἶναι ἠλιθίως ταπεινωτικὴ ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὠραῖον φύλον. Εἰς τὴν αἴθουσαν λοιπὸν αὐτὴν θρήκαμε τοὺς φίλους τοῦ κ. Μελαῦ ἐν πλήρει εὐωχίᾳ σκορπίζοντας ἀφθότους σπονδὰς εἰς τὸν καλὸν Θεὸν καὶ ἄδοντας γαμήλια τραγούδια τῆ συνοδείᾳ παραφώνου ἀρμονίας τῶν βιολιῶν καὶ κιθαρῶν. "Ἀπαντες ἠγέρθησαν μόλις εἰσήλθομεν, μᾶς ὑπεδέχθησαν δὲ ὅλως ἰδιαιτέρως καὶ μᾶς ἔδωσαν θέσιν εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ διβανιοῦ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ κ. ALESSIO (Ἄλεξίου Νούτσου), Κυβερνήτη τοῦ Ζαγορίου καὶ μεγάλου εὐνοουμένου τοῦ Βεζύρη (Ἄλῃ Πασιᾶ), ὁ ὁποῖος ἦτο ὁ κουμπάρος διὰ τὸν γαμβρόν.

Εἰς τὸ ἀναμεταξὺ ἦτοι ἀπὸ τῆς προσελεύσεώς μας μέχρι τῆς ὥρας τοῦ δείπνου, ἐκλήθη γελωτοποιός τις, ὅπως διασκεδάσῃ τὴν συντροφίαν, ὅστις μαζὺ μὲ ἓνα κλόουν, ἔκαμον ἓνα εἶδος παντομίμας, τὸ κωμικὸν τοῦ ὁποίου συνέκειτο εἰς

ἀστεϊσμούς καὶ δυνατούς κτύπους ἐπὶ τῆς κτηνώδους κεφαλῆς τοῦ κλόουν, ὅπερ πάρα πολὺ ἐξῆπτε τὰς γελοίας ροπὰς τῶν θεατῶν.

Εὐχαριστήθημεν περισσότερο μὲ τὰ ἐπόμενα εἶδη διασκεδάσεως, τὰ ὁποῖα συνέκειντο ἀπὸ μίαν ἐπίδειξιν τοῦ Ἀλθανικοῦ ἢ Ἐθνικοῦ χοροῦ τῶν παλικαριῶν τῆς Ἀλθανίας, ἐκτελούμενα ἀπὸ διαφόρους ἐκ τῶν πλέον ἐπιδείξιων τῆς φρουρᾶς τοῦ Βεζύρη, οἱ ὁποῖοι εἶχον κληθῆ εἰς τὴν ἑορτήν. Οἱ ἐλιγμοὶ καὶ αἱ φιγουῦρες αὐτῆς τῆς ἀσκήσεως ἐχρησίμευσαν εἰς τὸ νὰ ἐπιδείξουν τὴν ἐκπληκτικὴν ἐνεργητικότητα καὶ μυϊκὴν δύναμιν αὐτῶν τῶν δυνατῶν ὀρεσιθίων, οἵτινες κρατοῦντες ὁ εἰς τὸν ἄλλον ἐλαφρῶς ἀπὸ τὰς χεῖρας ἐκινουῦντο ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα ἀργὰ ἄλλοτε μὲν πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἄλλοτε πρὸς τὰ ἔμπρός. Ἐν συνεχείᾳ δὲ ἔκαναν γρήγορο γύρο μὲ μιὰ ταχεία κυκλοτερῆ κίνησιν ἀνάλογον μὲ τὸ κέφι ποῦ τοὺς ἔδιδεν ἡ μουσικὴ καὶ αἱ φωναὶ τῶν ἰδίων θεατῶν, ἐνῶ ὁ πρῶτος ἢ ἀρχηγός, ὅστις συχνὰ ἐνηλλάσσετο ἔκανε ἐκπληκτικὰ πηδήματα κάμπτων πρὸς τὰ ὀπίσω ἕως ὅτου ἡ κεφαλὴ του ἤγγιζε τὸ ἔδαφος καὶ τότε ἀναπηδοῦσε εἰς τὸν ἀέρα μὲ ἓνα σκίρτημα ἐλαστικοῦ, τόξου, ἐνῶ ἡ μακρυὰ του κώμη ἔπεφτε σὰν ἀτίθασσα κύματα στοὺς ὤμους του.¹ Ἀφοῦ αὐτὸ ἐτελείωσεν ὁ γαμβρός μὲ ἀρκετούς ἐκ τῶν ξένων του ἐμιμήθησαν τὸ παράδειγμα των, μὲ ὀλιγωτέραν μὲν εὐκνησίαν, μὲ πολὺ ὅμως περισσοτέραν χάριν καὶ κομψότητα. Τὸ νὰ χορεύουν θεωρεῖται ἀκόμη ἀπὸ τοὺς συγ-

χρόνους, ὅπως ἦτο καὶ παρὰ τῆς ἀρχαίους Ἑλλησι ἀναγκαῖον συμπλήρωμα ἑνὸς εὐπατρίδου.

Ὅτε τὸ δεῖπνον ἀνηγγέλθη καθήσαμε ὅλοι κάτω ἐκτὸς τοῦ γαμβροῦ, ὅστις ἐζήτησε συγγνώμην, εἰς μίαν μακρὰν τράπεζαν ἀφθόνως ἐφωδιασμένην μὲ πουλερικά, κυνήγι, πιλάφι, διαφόρους ἄλλους δίσκους φαγητῶν καὶ ζυμαρικά. Πρὸς ἀπόδειξιν ἐξαιρετικῆς εὐγενείας, καθεὶς πλησίον μας ἔβαζε φαγητὸν εἰς τὰ πιάτα μας, τὰ ὁποῖα ἐνίοτε παρουσίαζον ἓνα ἑτερογενὲς ἀνακάτεμα ἀπὸ ψάρι, κρέας καὶ κοτόπουλο, τὰ ὁποῖα ἐὰν εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ φάγωμεν θὰ ἦτο πιθανῶς, τὸ τελευταῖον μας φαγητόν.

Παρετήρησα ἓνα ὠραῖο ἀγόρι περίπου ἕξ ἐτῶν, τὸ ὁποῖον ἐκάθητο ὀπισθὲν μου καὶ ἔτρωγε κατὰ κόρον μόνον του. Εἰς σημεῖον ποῦ μόλις μποροῦσε ν' ἀναπνεύσῃ. Τὸ μικρὸ ἐφαίνετο τόσο ἀποφασιστικὸ ὥστε θὰ ἠκολούθουν τὸ παράδειγμα του, ἐὰν ἔβαζε εἰς τὸ πιάτο μου τὸ μισό του φαγητό. Ὁ κ. PARKER, ὅστις συνέβαινε νὰ παρνίζηται κατ' αὐτὴν τὴν διασκέδασιν ἦτο ἐντελῶς ἠλεκτρισμένος ἀπὸ τὰς θορυβώδεις προπόσεις τῶν προσκεκλημένων.² Αὐτὴ ἡ συνήθεια εἶναι γενικὴ εἰς τὴν Νότιον Εὐρώπην καὶ φαίνεται ὅτι εἶναι ἓνα ὑπόλειμμα μιᾶς πολὺ ἀρχαίας δεισιδαιμονίας. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ φιλοξενούμενοι κατέβαζον ἀφθονα ποτήρια οἴνου,

1. Σημ. Ἀλεξ. Χ. Μ.: Εἶναι φανερὸ πῶς ἐπρόκειτο περὶ «τσάμικου χοροῦ».

2. Σημ. Α. Χ. Μ.: Πρόκειται περὶ τῆς συνήθειας τοῦ «κτολί» (ἐντολή;)

προπίνοντες εἰς ὑγείαν τῆς νύμφης καὶ τοῦ γαμβροῦ, τῶν Ἑγγλων Μυλόντων, τοῦ κ. Ἀλεξίου Νούτσου καὶ ἄλλων.

Καὶ τώρα ἦτο αὐτὸ πού ἐφαντάσθη, ὅτι ἤμποροῦσα ν' ἀνακαλύψω τὴν ἔννοιαν βακχικῶν ἐκφράσεων τοῦ ἀρχαίου Ἀνακρέοντος, ἀπὸ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον αὐτοὶ οἱ βουνίσιοι Ἕλληνες πίνουν, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἐγέμιζον δύο καὶ ἄλλοι καὶ τρία ἀκόμη κύπελλα μὲ κρασί. Τότε σηκώνοντας ἕνα κύπελλον μὲ τὸ δεξιὸ χέρι τὸ ἐφάρμοζον εἰς τὰ χεῖλια των, χύνοντες τὸ περιεχόμενον τῶν δύο ἄλλων εἰς αὐτὸ μὲ τὸ ἀριστερὸ χέρι καὶ χωρὶς νὰ μετακινῶσι τὸ κύπελλο ἀπὸ τὸ στόμα ἕως ὅτου ὅλο τὸ ποτὸν ἐξαπετέλλετο. Αὐτὰ τὰ τρελλὰ ἐγένοντο δεκτὰ ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπη συντροφιά μὲ ἀπεριόριστα χειροκροτήματα. Πιθανῶς ἡ ἐξυμνουμένη θὰ ἦτο μιὰ ὁμοία δοκιμασία βακχικῆς ἰκανότητος καὶ ὅχι ἕν κύπελλον, ὡς γενικῶς ἀποδίδεται.

.....

Κατὰ τὸ συμπόσιον ὑπῆρξε μεγάλη εὐθυμία καὶ θόρυβος, ἕως ὅτου εἰσῆλθεν ὁ κ. Μελάς διὰ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν μεγαλυτέραν φιλοφρόνησιν πού τοῦ ἦτο δυνατόν, ἦτοι νὰ μᾶς εἰσαγάγῃ εἰς τὸν γυναικωνίτην, ὅπου ἦσαν συνηθρισμένοι αἱ κυρίαί. Περνώντας ἀπὸ τὴν στοᾶν παρετηρήσαμεν πάρα πολλὰ πλούσια ἐπιπλα, προωρισμένα διὰ τὴν κρεβατοκάμαραν, συγκείμενα δὲ ἀπὸ πυρφυροῦν θελοῦδο, κεντημένο μὲ χρυσό, τὰ ὁποῖα συνοδεύουσι πάντοτε τὴν νύμφην καὶ ἐκτίθενται

εἰς θαυμασμὸν τοῦ κοινοῦ κατὰ τὰς περιστάσεις αὐτάς. Εἶχομεν ἀκούσει, ὅτι τὰ Ἰωάννινα ἦσαν διάσημα διὰ τὴν ὠραιότητα καὶ τὰ λεπτὰ χαρακτηριστικὰ τῶν γυναικῶν των. Καὶ θεβαίως δὲν ἀπελπίσθημεν, ὅταν εἰσῆλθομεν εἰς τὸ διαμέρισμα ὅπου ἦσαν συγκεντρωμένοι αἱ πλέον γοητευτικαὶ γυναῖκες αὐτῆς τῆς πρωτεύουσας (Ἰωαννίνων). Ἦσαν καθισμένοι εἰς σχῆμα μεγάλου κύκλου γύρω τῆς αἰθούσης μεγαλοπρεπῶς ἐνδεδυμένοι, ἡ λάμψη ὁμοῦ τῶν ματιῶν των ἔκανε νὰ ἐντρέπωνται τὰ κοσμήματα πού ἐσπιθηροβόλουν εἰς τοὺς ὠραίους βοστρύχους των.

Μᾶς ἦλθε χωρὶς νὰ τὸ θέλωμεν ἡ σκέψις «πόσον κτήνη πρέπει νὰ εἶναι οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ ἐγκαταλείπουν τὴν συντροφιά τοιούτων ἀριστουργημάτων ἐξαιρετικῆς φύσεως καὶ νὰ ὑποτάσσωνται εἰς ταπεινὰς ἰκανοποιήσεις παταγωδῶν ἀκολασιῶν. Ἀπὸ τὰ χαμόγελα καὶ τοὺς ψιθύρους, τὰ ὁποῖα ἔκαναν τὸν γύρο, ἀντελήφθημεν ἀμέσως, ὅτι ἡ ἐμφάνισίς μας διηγείρε πολὺ τὴν περιέργειαν καὶ ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ κάθε τι ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν μας ἔγινε ἀντικείμενον λεπτομεροῦς ἐξετάσεως.

Ἐκαθήσαμεν ἕνθεν κακεῖθεν τῆς μικρᾶς νύμφης, ἣτις ἦτο μόλις δωδεκαῆτις καὶ ἦτο ἐν συγκρίσει τόσο παιδί, ὥστε ἐχρειάζετο μεγάλη δόση φαντασίας διὰ νὰ τὴν σκεφθοῦμε ὡς δέσποινα. Ἦτο μεγαλοπρεπέστατα ἐνδεδυμένη, ἡ δὲ ἀξία τῶν κοσμημάτων, μὲ τὰ ὁποῖα ἦτο στολισμένη ἐξετιμῶντο εἰς λίρας 2000 περίπου. Μία παλαιὰ τροφὸς πού

ἦτο δίκαιον νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς μέλος τῆς οἰκογενείας, ἴστατο πλησίον τῆς νύμφης, ὡς τρομερὸς φύλαξ. Προσπαθοῦσε δὲ νὰ ἐκτελῆ τὰ καθήκοντά της, ἀποτρέπουσα καὶ τὸν κ. Μελῶν νὰ φιλήσῃ τὴν μνηστὴν του.

Ὅτε εἰς ἓκ τῶν Ἀλθανῶν ὑπηρετῶν ἔφερε καφέ, ἡ νεαρὰ δέσποινα (ἡ νύμφη) ἠγέρθη καὶ μὲ πολὺ ὠραῖο τρόπο προσέφερε ἡ ἴδια τὸν καφέ εἰς τὸν κ. PARKER καὶ εἰς ἐμέ, οἱ ὁποῖοι εὐρέθημεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ δεχθῶμεν τὴν ἀντιστροφὴν αὐτῆς τῆς κοινωνικῆς τάξεως καὶ νὰ συμμορφωθῶμεν μὲ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου. Παρατηρήσαμεν ὅτι τὸσον οἱ τρόποι της ὅσον καὶ ἡ συμπεριφορὰ της συνωδεύονταν μὲ μεγάλην λεπτότητα καὶ εὐπροσηγορίαν, τὰ χαρακτηριστικὰ της ὅμως δὲν εἶχον εἰσέτι ἀρκετά, ἐκδηλωθεῖ διὰ νὰ νὰ κρίνη τις ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔκφρασιν των: Μᾶς ἔδωσε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ ἐν γένει ἐμφάνισίς της θὰ ἐγένετο ἐνδιαφέρουσα ὄχι ὅμως κομψή. Ἦτο θέλημα τοῦ ἀρχηγοῦ των τὰ πρῶτα φερόντων τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἡ προῖξ της ἐλέγετο, ὅτι ἦτο σημαντικώτατη. Μετὰ παραπονήν μιᾶς ὥρας περιπίου εἰς τὸν γυναικωνίτην ἀπήλθομεν, ἐγκαταλείποντες ὅμως τὴν αἴθουσαν ἀντελήφθημεν διαφόρους, οἵτινες ἔριχνον ματιὰς εἰς τὸ ἀπέναντι μὲ κιγκλίδωμα παράθυρον καὶ τότε παρατηρήσαμεν μεγάλην συγκέντρωσιν ἀπὸ νεαρὰ ἀνύπανδρα κορίτσια, τὰ ὁποῖα διεσκέδαζον εἰς ἄλλο διαμέρισμα, ξεχωριστὸ ἀπὸ ἀμφοτέρω τὰ ἄλλα, ἦτο τῶν κυριῶν καὶ τῶν κυρίων. Ἡ

μπάντα τῆς μουσικῆς μᾶς συνώδευσε εἰς τὴν κατοικίαν μας (τὸ ἀρχοντικὸ τοῦ κ. Ἀργύρη), ὅπου ἐφθάσαμε σχεδὸν ἀποτελειωμένοι.

Ἡ σκηνὴ εἰς τὴν ὁποίαν εὐρέθημεν μάρτυρες μᾶς ἐνέβαλε εἰς μερικὰς σκέψεις ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑποδεεστέραν καὶ ταπεινωτικὴν συνάμα κατάστασιν εἰς ἣν εὐρίσκοντο αἱ γυναῖκες, ἡ ἐπιρροὴ τῶν ὁποίων ἐν γένει, φέρει τὸσον μεγάλο ἀποτέλεσμα ἐπὶ τῆς κοινωνίας. Αὐτὴ ἡ νοοτροπία ἐν Ἑλλάδι ἀναφορικῶς μὲ τὰς γυναῖκας ὀφείλεται κυρίως εἰς ἔλλειψιν ἐκπαιδεύσεως τούτων, ἀλλὰ προσέτι καὶ ὡς ἐκ τῆς προώρου ἀπομονώσεώς των ἀπὸ τὴν κοινωνίαν αὐτὴν, τὴν ὁποίαν σκοπεύουσι νὰ βελτιώσωσι. Τῶ ὄντι, ἐὰν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ διορθωθῆ τὸ πρῶτον ἀπὸ τὰ κακὰ ταῦτα, τὸ δεύτερον θὰ ἐξέλιπεν ἐντὸς ὀλίγου, ἐφ' ὅσον καλαὶ ἀρχαὶ καὶ τὸ αἶσθημα τῆς ἠθικῆς ἤθελον ἐμπνεύσει τὴν σκέψιν. Δὲν ὑφίστανται ὅθεν ἀνάγκη ἀπομονώσεως καὶ περιορισμῶν. Αἱ γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι γνωρίζουσι τὰ καθήκοντά των εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐνεργήσωσιν ὡς οἱ ἄνδρες καὶ ἐπειδὴ ἔχουν ὡς συμβαίνει ἐκ φύσεως εὐαισθησίαν εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν εἶναι πολὺ εὐκολώτερον νὰ καλλιεργήσωσι τὴν λεπτότητα τῶν τρόπων καὶ τὰς κοινωνικὰς ἀρετάς. Ἀπὸ ὅλας τὰς χώρας τὰς ὁποίας ἐπεσκέφθημεν δὲν εἶδα πουθενὰ τὸ στραθὸ αὐτὸ σύστημα μεταχειρίσεως τῶν γυναικῶν, ὅπερ νὰ ἦτο περισσότερό λυπηρὸν παρὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐὰν κρίνει τις ἀπὸ τὰς φυσιογνωμίας τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν, γεμάτη ζωηρότητα καὶ λαμπρότητα ἐκφρά-

σεως θὰ ἐννοήση τις εὐκόλως, ὅτι αὐταὶ κατέχουσι εἰς ὑψηλὸν βαθμὸν αἰσθήματα καὶ ἐξυπνάδαν. Ἐμφανίζουσι φυσικὰ ὡσαύτως, ὅτι κατέχουσι φιλοστόργους καὶ φιλόφρονας διαθέσεις χωρὶς κάποιαν κλίσιν πρὸς τὸ πνεῦμα αὐτὸ τῆς διαφθορᾶς, ὅπερ χαρακτηρίζει τὸ φύλον εἰς πολ- λάς μεσημβρινὰς χώρας. Ἀλλὰ τί δύναται ν' ἀναμείνη τις ἀπὸ τὸ σύστημα ὅπερ ἀκολουθεῖται; Μόλις μία κόρη πλησιάζει τὴν ἡλικίαν (περίπου τὸ δωδέκατον) κλείνεται πλέον προστατευτικῶς ἀπὸ τὰ βλέμματα τοῦ κόσμου παρὰ μία καθολικὴ μοναχὴ. Περιορίζεται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ γυναικωνίτου, μὴ διδασκοσμένη πέραν τῆς τέχνης τοῦ κεντήματος ἢ μερικὰ ἄλλα ἐπιπόλαια προσόντα. Καὶ ἐὰν μὲν ἡ τροφὸς τῆς ἢ ἡ μήτηρ τῆς εἶναι ἱκαναὶ ν' ἀναγιγνώσκωσι ἐκπαιδεύεται εἰς τὴν ἐπιστήμην τῶν ἁγίων λειψάνων, τὴν ἱστορίαν τῶν θαυμάτων καὶ ἄλλους παραλογισμούς, δεισιδαιμονία αἵτινες συνεταυτίσθησαν μετὰ τὴν θρησκείαν.

Μόλις μία κόρη φθάνει τὴν ἡλικίαν γάμου μνηστεύεται παρὰ τῆς οἰκογενείας τῆς ἐξ ἀπλοῦ ὑπολογισμοῦ καὶ θὰ θεωρηθῆ τυχηρὰ πού εὐρῆκε ἀνάλογον ἡλικίαν εἰς τὸν σύντροφον τῆς ζωῆς τῆς. Πολὺ σπανίως ἀληθῶς συμβαίνει νὰ εἶναι ὁ γάμος ἀπὸ αἴσθημα. Ὅλα τὰ προκαταρκτικὰ γίνονται διὰ τῆς μεσολαβήσεως τρίτου προσώπου. Οὐδεμία εὐκαιρία δίδεται εἰς τὸ νέον ζεῦγος, ὅπως γνωρίσῃ ὁ καθεὶς τὰς διαθέσεις καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἄλλου, ὅπερ εἶναι τόσον οὐσιῶδες εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ συ-

ζυγικοῦ θίου. Τίποτε δὲν εἶναι τὸ ὁποῖον μπορεῖ νὰ διεγείρῃ αὐτὰς τὰς τρυφερὰς ἀνησυχίας καὶ λεπτότητας, τὰ ὁποῖα ἐνδιαφέρουσι καὶ ἐξευγενίζουν τὴν ψυχὴν. Ἐὰν δύο νέοι δείξουσι μεγαλυτέραν κάπως οἰκειότητα τοῦτο δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Ὁ μνηστήρ δὲν ἀναμένει τίποτε ἀπὸ τὴν μνηστήν του ἀλλὰ μιὰ σιωπηλὴ συναίνεση εἰς τὴν θέλησιν τῶν ἄλλων καὶ ἡ ἴδια κόρη ἀγωνιῶσα δι' ἐλευθερίαν διδὼν τὴν συγκατάθεσιν τῆς χωρὶς νὰ συμβουλευθῆ ἢ κυρίως νὰ γνωρίσῃ τὰς ροπὰς τῆς καρδίας τῆς. Πολὺ περίεργαι ἐκπλήξεις πολλὰς φορές λαμβάνουσι χώραν, ὅταν ὁ γαμβρὸς πηγαίνει νὰ φέρῃ τὴν μέλλουσαν σύζυγόν του. Τὸ ὠραῖο νήπιο μπορεῖ νὰ μεταβληθῆ εἰς ἕνα δύσμοιρον ἢ τὸ ἀπλὸ παιδί νὰ μετατραπῆ εἰς μίαν ἀγγελικὴν γυναῖκα.

Τίποτε δὲν δύναται νὰ ὑπερβάλῃ τὴν ἀδημονία συγγενῶν καὶ φίλων εἰς αὐτὴν τὴν χώραν ἀπὸ τοῦ νὰ συνάψωσι ἕνα γάμον διὰ τὴν κόρην των. Οἱ ἀδελφοὶ εἰς μίαν οἰκογένειαν ἔχουσι σταθερὸν κανόνα: «Ποτὲ νὰ μὴ νυμφεύωνται ἐφ' ὅσον αἱ ἀδελφαὶ των δὲν ἔχουσιν εἰσέτι ὑπανδρευθῆ». Ἡ ἀλήθεια τοῦ κανόνος τούτου μοῦ ἐπεβεβαιώθη συχνὰ ἀπὸ πρόσωπα κατέχοντα σοβαρὰν θέσιν. Ἡ πλέον κτυπητὴ περίπτωση πού συνήντησα αὐτῆς τῆς προθυμίας ἦτο εἰς ἕνα πτωχὸν κατεστραμμένον ἐμπορευόμενον τῶν Ἰωαννίνων, τὸν ὁποῖον οἱ πρὸς τὸν Βεζύρην φόροι καὶ αἱ ἀποτυχίαι του εἰς κερδοσκοπικὰς ἐμπορικὰς ἐργασίας τὸν ἔφερον εἰς τὸ τελευταῖον στάδιον πτωχείας. Ἡ σεβά-

σμιος ἀκόμη ἐμφάνισίς του, ἄν και μελαγχολική, τόσο πολὺ διήγειρε τὴν συμπάθειάν μας, ὥστε συνεισφέρομεν πρὸς ἀνακούφισίν του ὠρισμένον χρηματικὸν ποσόν, ὅπερ θὰ ἦτο δυνατὸν μὲ καλὴν διαχείρισιν και καλὴν τύχην νὰ τὸν κάνει ἱκανὸν νὰ κερδίσῃ ἐκ νέου μίαν ἀνεκτὴν ζωὴν. Ἀντὶ τούτου ἐξέλεξε καλλίτερον νὰ δώσῃ ὀλόκληρο τὸ ποσὸν ὡς προῖκα εἰς τὴν μεγαλύτεραν του θυγατέρα, μίαν πολὺ ὠμορφὴ κόρη, διὰ νὰ νημφευθῇ νέον Ἕλληνα, ὅστις συμφώνως πρὸς τὴν συνήθειαν ἠρνήθη νὰ τὴν νυμφευθῇ ἄπροικον.

Ἐὰν τὸ ἀκολουθούμενον σύστημα, ὡς πρὸς τὰς γυναῖκας ἐν Ἑλλάδι ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἱκανοποιητικόν, ὥστε νὰ διατηρηθῇ ἀμόλευτον τὸ ἠθικὸν και αἱ ροπαὶ σταθερῶς πρὸς τὴν πλευρὰν τῆς ἀρετῆς θὰ ἠδύνατο νὰ τολμήσῃ τις νὰ σκεφθῇ κάτι ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς. Φοβοῦμαι ὅμως, ὅτι ἡ ἀμάθεια και ἡ ἀπομόνωση εἶναι τόσο κακοὶ προστάται τῆς ἀθωότητος ὅσον και ἡ ἐλευθερία και παιδεία. Θὰ ὑπάρχῃ πράγματι αὐτὴ ἡ διαφορὰ, ὅτι εἰς τὴν μίαν περίπτωσιν τὸ κακὸν θὰ ὑφίσταται χωρὶς καμμίαν λεπτότητα και ἡ ἀνηθικότης θὰ ἐμφανίζονταν εἰς τὴν πλέον ἀγροῖκον μορφήν. Ἡ σκέψις ἐπίσης ἀνίκανος νὰ ἀπολαύσῃ πνευματικὰς εὐχαριστήσεις θὰ ὑποχωρῇ εὐκολώτερον

εἰς τὴν δελεαστικὴν ἐπίδρασιν τῶν παθῶν.

Εἰς ἐκ τῶν ὀλίγων Ἑλλήνων, τὸν ὁποῖον εὗρον ἐνήμερον τῆς βλαβεραῦς αὐτῆς ροπῆς, ἦτο ὁ κ. Μελάς, τὸ κύριον πρόσωπον, τοῦ ὁποῖου ὁ γάμος ἀπεκάλυψε τὴν προηγουμένην παρατήρησιν. Μία πλέον συχνὴ ἐπικοινωνία ἐν συνεχείᾳ, ἡ ὁποία μὲ ἔκανε καλλίτερον γνώριμον μὲ αὐτὸν τὸν ἔξυπνον (νοήμονα) νέον, ἀνακάλυψα ὅτι τὸ πραγματικὸν ἐλατήριον τοῦ γάμου του μὲ μίαν τόσο νεαρὰν νύμφην ἦτο ἡ ἐπιθυμία νὰ τὴν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῶν προλήψεων και ὅτι θὰ τὴν ἔθετε ὑπὸ τὴν προσοχὴν τῆς μητρὸς του. Ἦθελε προσέτι νὰ τῆς καλλιεργήσῃ τὰ προτερήματά της και ἰδιοφυῖαν της, νὰ σπουδάσῃ τὸν χαρακτήρα της, νὰ ὀδηγήσῃ τὴν παιδικὴν της σκέψιν, νὰ καταστήσῃ τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ ἐγγάμου βίου μόνον ὡς τὸν ἀπώτερον σκοπὸν τῶν ἐρωτικῶν φιλοφρονήσεων και τοιοῦτοτρόπως νὰ ἀποκτήσῃ ἡ γυναῖκα του τὰς ἀναγκαίας ἱκανότητας ὥστε νὰ γίνῃ ἡ σύντροφός του και ὁ φίλος του. Αὐταὶ οἱ διαφωτιστικαὶ και συγχρόνως παιδαγωγικαὶ ἀπόψεις τοῦ κ. Μελά δυνατὸν εἰς μέγαν βαθμὸν ν' ἀποδοθῶσι εἰς τὴν νοοτροπίαν τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε ἀπὸ τὰς κοινωνικὰς του σχέσεις εἰς τὰ ἀνὰ τὴν Δύσιν ταξίδια του.

Ο ΤΟΠΟΣ ΜΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΟΥ

ΤΗΣ ΔΕΣΠΩΣ ΚΑΡΒΕΛΗ

«Ζήσε άφοβα
Κι αν σκοντάψεις και πέσεις,
μη δειλιάσεις, ορθώσου,
η ζωή τους ανδρείους, στις
κορφές, τους σηκώνει...».

Ο μετανάστης ποιητής. Ο αιγυπτιώτης ελληνισμός.

Ένα μήνυμα, ιδιαίτερα στους νέους και τους ταξιδεμένους, από τον Κώστα Σίμο, τον Ηπειρώτη ποιητή, το μετανάστη. Είναι η καταξίωση μιάς ανυποχώρητης θέλησης, να στηθεί, να επιβιώσει, να ευδοκιμήσει.

Ανήσυχο πνεύμα ο Κ. Σ., έπλεξε το όνειρο μιάς μακρινής χώρας, και σάλταρε από τον στενό ορίζοντα του χωριού του. Όμορφο τ' όνειρο. Η πλούσια χώρα θα του έριχνε τον πλούτο της στη χούφτα του. Το αντάλλαγμα ήταν σκληρό. Ναι, θα τον έδινε τον πλούτο της, αρκεί να πότιζε το χώμα της με τον ιδρώτα του, και να ομόρφινε αυτή τη γη, με τον ανθό της νιότης του... Αυτή η ξενητιά, η μακρινή και η

άγνωρη..., πόσα όνειρα δεν έθρεψε και πόσους δυνατούς κι άξιους δε μάγεψε και δεν ξεπλάνεψε... Δε λήστεψε τα νιόφυτα Ελληνόπουλα, που διψούσαν για καινούργια ζωή, για πλούτη πολλά... Όσα όμως πλούτη κι αν απόχτησαν, τον πλούτο που άφησαν εκεί, τα νιάτα τους, τα μαύρα μαλλιά..., δεν τον μετράνε με τίποτε. Ο Κ. Σ., πήρε το δρόμο του πατέρα του, τον κοντινό για την Αίγυπτο. Σ' αυτή τη μυθική χώρα, ακούμπησε τα όνειρα και τις προσδοκίες του.

Ο πολιτισμός και τα μνημεία της, ο χρυσοφόρος Νείλος και ο αδερφός λαός της στάθηκαν γόνιμο έδαφος, για το νεαρό μετανάστη. Πήγε μ' ανοιχτή καρδιά και την αγάπησε σα δεύτερη πατρίδα. Ρίζωσε, δημιούργησε, διακρίθηκε, κι ανταμείφθηκε η εργασία του. Δυναμικό και σπιρτένιο το Ζαγορίσιο κύτταρο, ορθοστάθηκε, η πένα του συμβιβάστηκε κι η ξενητιά, δεν τούκαψε τα φτερά. Πάει κι έρχεται από τη μια πατρίδα στην άλλη. Ο νόστος όμως της πρώτης, εκεί που

αντίκρυσε το πρώτο φως, θα στρέψει τα θήματά του στο γυρισμό..., πριν το ηλιοβασίλεμα και μ' έναν άλλον πλούτο, ψυχικό, πνευματικό. Κρατώ στα χέρια μου, την τελευταία του ποιητική συλλογή: «ΕΚΕΙ ΝΑ ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ». Ένα κομψό, καλαισθητό βιβλιαράκι 67 σελίδων. Με παραδοσιακό κι ελεύθερο στίχο, η πένα του μετανάστη, θα δώσει φως και σκηνικό, στα παιδικά όνειρα, στα νεανικά, σ' αγάπες και λαχτάρες, που η θιοπάλη κι η ξενητιά, τάχαν περάσει στο περιθώριο:

«Τα όνειρα της νιότης
τα χρυσόνειρα,
που γλύκαιναν τις σκέψεις μου
τα θράδια,
τα όνειρα της νιότης
τα χρυσόνειρα
καράβια μες στις θάλασσας
τα βάθια...
Τι πικρό στ' αλήθεια να ζεις
σ' ένα ανόμοιο περιβάλλον
για σένα.
Κι' όλα γύρω σου, ανθρώπους
και πράγματα
να τα νιώθεις σαν ξένα...
Μέρα νύχτα δουλειά...
κι ένα - ένα να σβύνουν,
τα γλυκά όνειρά σου...».

Ο Ελληνισμός της Αιγύπτου, ένα σύνολο δυναμικό, που οι νόμοι αυτής της χώρας, αντέκοψαν την εργασία τους και διέκοψαν την παραμονή τους. Ο ποιητής μας δεν απογοητεύεται από το διωγμό:

«ας ατενίσουμε κι εμείς με
πίστη πάντα εμπρός

της λήθης τ' απαλό πανί,
θα τα σκεπάσει αγάλι,
κι όσοι εκλαίγαν ως τα χτές,
μπορεί και να γελούν
αύριο, κι ανεπάντευχα
να θρούν χαρά μεγάλη».

Στο ποίημά του, «αναμνήσεις» :

«Πώς πέρασαν στ' αληθινά
τα χρόνια τα γλυκά
της νιότης της αγύριστης»,
Και τώρα φεύ, των γηρατειών
ανοίξανε οι δρόμοι
πικροί και κάπως σκοτεινοί
Μα τους γλυκαίνουν οι χρυσές
της νιότης αναμνήσεις.
Τα μαύρα μάτια της Κικής,
τα μάγουλα της Λίζας,
της Νέλης τα μακριά μαλλιά,
της Μπέμπας το χαμόγελο,
της Ασπασίας η φωνή,
της Νίκης η κορμοστασιά,
κι η καλοσύνη η γλυκειά,
της Καίτης και της 'Αννας».

Αυτό το μπουκέτο με ωραία ονόματα και γλυκιές υπάρξεις, αυτές οι κατακτήσεις, με την όποια τους έννοια και μορφή, που έγιναν αναμνήσεις μιάς άλλης εποχής και μιάς άλλης ηλικίας, συνθέτουν τη ζωντανία και την ευαισθησία του ποιητή μας. Και μια που υπάρχουν τα αποθέματα της άνοιξης, είναι πλούτος που σας συντροφεύει στο Φθινόπωρο..., κι όχι στα γηρατεία, αγαπητέ Κώστα!!

Οδοιπορικό σέ κοινό παρελθόν

Πισωγυρίζουμε το δείχτη του χρονόμετρου στο 1925—28, και ταξιδεύουμε στο Ζαγόρι, στην προπο-

λεμική «κώμη» Δοβρά... Γιατί..., πώς να το κρύψουμε; Κι ο Κ. Σ και η υποφαινόμενη..., προπολεμικοί είμαστε. Φοιτάμε μαζί στο Σχολαρχείο της Δοβράς, συμμαθητές για τρία χρόνια. Όπως τον θυμάμαι..., ένα παχουλό αγόρι, πρόσχαρο, με φουσκωτά μάγουλα, που κλωτσάει τις πέτρες στο δρόμο και παίζει με μια μπάλλα από μπαλώματα. Όλοι είχαμε τέτοιες μπάλλες...

Το αγαπημένο μας παιγνίδι, που ήταν παράνομο για μας τα κορίτσια, — ήταν οι «καμάρες». (Πρώτη λιά..., τα παιδιά με τα σπαθιά..., δεύτερο κι άγγιχτο!!!).

Στο χαγιάτι της εκκλησιάς, πούταν κάτω από το σχολείο, γλιστρούσαμε δυό κορίτσια και τ' άλλα αγόρια, μπαίναμε στη σειρά, σκύβαμε και πάνω από τη ράχη, πηδάμε όλους με τη σειρά... Τι ωραίο άθλημα..., που ήθελε θέβαια κορμιά ευκίνητα και συγκεντρωμένα... Στο καραούλι στήναμε τη Γαλάτεια Παπάζογλου, που της είχαμε δώσει το παρατσούκλι: Τζανέλη. Ήταν τόσο ψηλή και λιανή, που δεν μπορούσε ούτε να σκύψει, ούτε και μείς μπορούσαμε να την πηδάμε. Κάποιος Ιούδας, που δεν τον παίξαμε, μας πρόδωσε και μας έπιασε ο «δάσκαλος στα πράσα». Ξύλο γερό στα παιδιά.

— Δε ντρέπεσαι..., λέει σε μένα κατακόκκινος από το θυμό — τη στιγμή, που του άνοιγα τις παλάμες.

— Δεν αντρέπεσαι να σε πηδάνε τα παιδιά;

— Τα πηδάω κι εγώ..., τ' απάντησα κοφτά κι έκρυφα τις παλάμες!

— Θαρθώ στο σπίτι σου, να τα πω στο θεϊό σου και στη θειά σου τη δασκάλα...

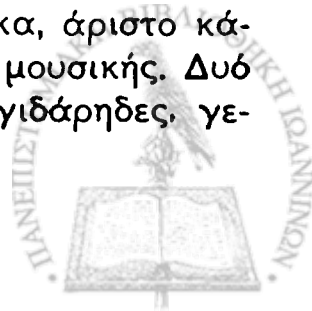
Σ' εκείνο το χαγιάτι..., όλα τα παιδιά — δεν τολμούσε κανένας να αρνηθεί — για να μην μπορεί και να προδίνει — ζυμώνονταν οι πρώιμοι καπνιστές...

Έκοβαν τα τσιγαρόχαρτα από τις χαρτογραφίες κι έστριβαν τσιγάρα με ξεραμένα φύλλα από μπάλλες!

Εκείνα τα χρόνια...

Με το εξωκκλήσι του Άη Θανάση στο σταυροδρόμι, είναι το επίκεντρο τριών οδικών αρτηριών. Η μια ανέβαινε στη Δοβρά. Η άλλη, στη Μπούλτση (Ελάτη). Η τρίτη, είναι η μεγάλη διακλάδωση, που οδηγεί στη συστάδα, όλων των άλλων χωριών του Ζαγορίου: Άνω και Κάτω Σουδενά (Πεδινά), Μπάγια, Μονοδέντρι, Καπέσοβο, Κουκούλι, Βίτσα.. Πλουσιοχώρι, με διόροφα και τριόροφα τα σπίτια της, με πελεκητό λιθάρι. Είχε υποδιοίκηση Χωροφυλακής, γραφείο Δασικής Υπηρεσίας, με μόνιμο Δασάρχη. Γιατρό, τον Σπύρο Μπίλιο, με τη γυναίκα του την κυρά Μάρθα, που έκανε κι αυτή το γιατρό, αναγνωρισμένο προσόν απ' όλο το χωριό. Γραφείο Τ.Τ.Τ. Τρεις παπάδες: τον Παπαμίχο, τον Παπατσιέφο, τον Παπακανέτσο. Σε επίσημες μέρες συλλειτουργούσαν.

Με ψάλτη δεξιό, τον Κωνσταντινοπολίτη Ξενοφ. Σιάκα, άριστο κάτοχο της βυζαντινής μουσικής. Δυό αγροφύλακες. Δυό γιδάρηδες, γε-

λαδάρης, θαλμάς.

Τσελιγκάδες με βαρεία τσελιγκάτα, τους Τσαπαραίους (Θρασύβουλος), τους Παπαγεωργαίους... κι άλλους μικρότερους. Με πλούσιες σοδειές σε κρασιά, στάρια, καλαμπόκι... Με Σχολαρχείο και διτάξιο Δημοτικό.

Οι Δοβριανίτες, έτσι θα τους λέμε και θα τους λένε και στο μέλλον, γιατί ή γλώσσα, δεν μπορεί να τους πει: Ασπραγγελίτες — ξενιτεύονταν στην Αμερική και στην Αίγυπτο. Αλλά και η Ξάνθη, ήταν τότε παροικία της Δοβράς, με μια πλειάδα καπναποθηκών, πολλά καλοστεκούμενα σπίτια, μαγαζιά, καφενεία...

Με δήμαρχο Δοβριανίτη, τον Μπροκούμη, μια προσωπικότητα με πλατειά μόρφωση και ευρωπαϊκή εμφάνιση. Μόλις δολαριοπιάνονταν και φραγκοπιάνονταν..., άρχιζαν τα ταξίδια κάθε τρία - τέσσερα χρόνια, νοσταλγοί αγιάτρευτοι, κουβαλώντας μπαούλα με έτοιμα ενδύματα, υποδήματα..., αλλά και τόπια υφάσματα για τις προίκες... Κι όταν ξανάφευγαν, άφηναν κι από έναν απόγονο στο φως, ή στον υδρόβιο χώρο! Πόσες φορές η ζωή ετούτη, δε σημαδεύονταν με ορφάνιες, χηρείες και ξεπλανέματα χωρίς γυρισμό. Στα γιορτάσια και στα πανηγύρια τους, στους γάμους και στα Πασκαλόγιορτα, γίνονταν μεγάλα τραπεζώματα για τους ντόπιους, τους φίλους, τους κοντοχωριανούς. Ένα και δυό τα τακίμια στήνονταν στ' αλώνι της Όλγας της Μπίτσως, την Πασχαλιά. Στο μεσοχώρι, σ' εκείνον τον αγέραστο

πλάτανο, τι χοροί, τι κοσμαντάμωσες, τι γλέντια!!

Αυτός ο πλάτανος, ήταν ο αφαλός στο βάθος αυτής της γεωλογικής λεκάνης, που γύρω της, φρουρούσαν ράχες και ραχούλες, με ξεχωριστό βουνό, πανέμορφο και δασωμένο, τη Σεπετούρα και τις Αναράϊδες. Στην κορφή τους, ανθούσε τούφες - τούφες το τσάι. Η ρίγανη ασπροκεντούσε τις πλαγιές. Κι η μέντα η χαμηλοθλάσταρη, με τα μαθιά ματάκια της..., τι πλούτος αλήθεια, φυσικός παρθένος, αληλάτητος! Το Μελίσσι, βουνό καλοπερπάτητο με κοντοπούρναρα κι ασφάκες, απέναντι από τη Σεπετούρα. Εκεί ανάμεσα περνούσε ο δρόμος για τα Ζαγοροχώρια, εκεί κι ο Άη Θανάσης, με την αιωνόβια πουρναριά, για σκέπη του.

Του λόγγου τ' αγρίμια

Τι πετροπέρδικες, εκείνο το τσιά - τσιά..., τι γλυκό κελιάδισμα και τι πλατάγισμα έκαναν εκείνα τα φτερά, στο ξάφνιασμά τους. Οι λαγοί, σε κάθε τούφα. Και τα ζλάπια κι οι αλεπούδες, τα τσακάλια κι οι ασβοί..., αποικίες.

Κι αγριογούρουνα κατέβαιναν κι όργωναν τον κάμπο. Σ' αυτό το ήμερο βουνό, τι βότανα και τι αρωματικά φυτά, σκεπάζαν τις πλαγιές και τις κορφές, πλημμύρα κι αφθονία... Κι οι κυνηγοί, ήταν τόσο λίγοι, που άφοβα όλα τούτα τα πλάσματα, ροβολούσαν από τα λημέρια τους κι επισκέφτονταν το χωριό.

Οι λαγοί τρύπωναν από το φρά-

χτη των κήπων, κι οι αλεπούδες άρπαζαν τις κότες στη βοσκή... Θυμάμαι τα ουρλιάσματα των λύκων κάποιο χιονισμένο Γενάρη, στο νεκροταφείο, που ήταν δυό μέτρα από το σπίτι μας. Είχαν ξεθάψει το πτώμα, που είχαν παραχώσει εκείνη τη μέρα στο χιόνι, γιατί το χώμα ήταν παγωμένο και δε σκάβονταν... Ο Καμπόπλος στο Βνί, μια όμορφη μακρόστενη κοιλάδα που την πότιζαν και την λιπαίνανε οι κατεβασιές από το Βαθύλακκο. Σ' αυτό το πυκνοδασωμένο κι απεργπάτητο βουνό, είχαν στήσει το βασίλειό τους τ' αγριογούρουνα. Κι είχαν, ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό, τ' αγριογούρουνα του Βαθύλακκου: ήταν μαύρα..., κατάμαυρα. Σε κάποια παγάνα, πέντε - έξη κυνηγοί - πρώτος και καλύτερος ο θείός μου, ο Βαγγέλης ο Γιακουμής - πήραν δυό - τρία παιδιά μαζί τους και μένα. Μας ανέβασαν σε δέντρα και μείς χτυπούσαμε συνέχεια το γκαζοντενεκέ μας. Αυτό ήταν. Τα ζωντανά ανησύχησαν, συνάχτηκαν και πήραν την απόφαση να ξεχυθούμε παρέες - παρέες...

Τι εμπειρία και τούτη... Οι κυνηγοί, με το χέρι στη σκανδάλη... και να! το χτυποκάρδι..., παραφύλαγαν στα περάσματα, προστατευμένοι πίσω από τους κορμούς των δέντρων. Ο κίνδυνος είναι, να μη σε θρεί στο δρόμο του, το πανικοβλημένο αγρίμι. Κι όταν άρχισε το ντουφεκίδι, κι είδα μπροστά μου να περνάει το κοπάδι, μου κόπηκε η ανάσα... Τι φοβερά αυτά τα ζώα στην όψη, στον όγκο, στα μουγκρίσματά τους! Κάποιο είχε πληγω-

θεί, γιατί οι φωνές ήταν βογγητά άγρια. Η εκστρατεία των «δολοφόνων», είχε πετύχει τον αρχηγό!!!

Οι ντουφεκιές συνεχίστηκαν, για να απομακρυνθούν εκείνα, και να ξεφύγουμε μείς από τον κλοιό τους. Γύρω στις ογδόντα οκάδες το υπολόγισαν... Τι τρίχωμα γιαλιστερό, πυκνό και χοντρό. Και τι λεβεντιά, είχε εκείνος ο πρωτάρης!! Το δέσανε από τα πόδια με τριχιές και τό, σερναν, κι εκείνο έβαφε κόκκινο το μονοπάτι. Και το ξύλινο σήμαντρο της Αγ. Παρασκευής χτυπήσανε, για να δώσουν το μήνυμα της επιτυχίας. Τι άθλος και τι πανηγύρι στο χωριό!!!

Καινούργια Ζωή - Το φορτηγάκι μέ τήν τέντα

Αυτό το εξωκκλήσι της Αγ. Παρασκευής, πάνω στη Ράχη, ήταν πολύ παλιό, όπως έδειχνε η τοιχοποιία του, οι αυστηρές μορφές των εικόνων και οι κάποιες τοιχογραφίες. Εκεί δίπλα περνούσε ο δρόμος, που οδηγούσε στη μοναδική θρύση στο Σιόποτο και κατέβαινε στο ντερβένι, στη θρύση του Πασιά και στο ομώνυμο χάνι. Αυτή τη διαδρομή, κάνανε όλοι οι κάτοικοι κι οι ταξιδεμένοι του Ζαγοριού. Κι ως το Χάνι, έρχονταν από τα Γιάννενα, με αμάξια, κάρα, νταλίκες, κι αγωγιάτες. Την Αγ. Παρασκευή θάλανε σ' αυτό το μοναδικό κι επικίνδυνο δρόμο, να προστατεύει όλον αυτόν τον κόσμο, από κακό συναπάντημα!

Όταν έγινε ο δρόμος της Δοβράς κι ήρθε η ρόδα και το φορτη-

γάκι με την τέντα και τη μαναβέ-
λα..., όλα άλλαξαν. Στο εξωκκλήσι
της Αγίας Παρασκευής, στον περι-
μαντρωμένο περίβολό της, σταυλί-
ζονταν κάθε Κυριακή τ' αγριογέ-
λαδα.

Πανηγύρι εμείς τα παιδιά, που
μας έστελναν να τ' αλατίσουμε, με
κάποια πίτουρα. Να τα ξυστρίσου-
με, να τα χαϊδέψουμε να ημερέψουν
και να μετρήσουμε τη γεροσύνη
τους, στην ελεύθερη ζωή τους. Συ-
νήθως τα περίμενε το αλέτρι, μόλις
ενηλικιώνονταν. Δεξιά του δρόμου,
το Καραϊκαδόνη. Ο πετρόλοφος τού-
τος, ήταν το ιερό των ειδυλίων...
Σκέφτομαι, μήπως τ' όνομά τους, το
πήρε από τα μαύρα σηδόνια, που
σ' άλλους καιρούς εκεί γλυκολα-
λούσανε; Με τον ανταρτοπόλεμο,
αυτό ο ήμερος λόφος, θάφτηκε στο
αίμα κι αγριοθώρισε.

Με τις φ'τσέλες!

Έρωσ ανέκατε μάχαν...

Το νερό της Δοβράς, πάντα λει-
ψό. Προσκύνημα τους καλοκαιρι-
νούς μήνες, στο μεγάλο και βαθύ
μοναδικό πηγάδι, με την γραφική
στέγη γύρω του, παραδοσιακό κα-
λοχτισμένο κιόσκι. Ο χάλκινος σι-
ούκλος με την αλυσίδα, πάνω από
15 μέτρα στο βάθος του πηγαδιού.
Με φόρτωσαν και μένα κάποια φο-
ρά μια φ'τσέλα 20 οκάδες, μικρή!
Όλες οι κοπέλες φορτώνονταν.
Άδεια την πήγα καλά. Μα γιομά-
τη..., σε κάποια στιγμή, που σήκω-
σα το κορμί μου, εκείνη γλύστρισε,
έπεσε κι έσπασε... Έτσι, απαλλά-

χτηκά από το σκύψιμο., που μπο-
ρεί να μου γίνονταν συνήθεια. Τα-
χιά - ταχιά, ζώα φορτωμένα με
φ'τσέλες και φ'τσελόπλα, μα και
γυναίκες, έπαιρναν το δρόμο για
τη θρύση στο Σιόποτο, ή για τον
Άη Θανάση, να γιομίσουν στις
θρύσες της Μπούλτσης. Αυτό το
γραφικότατο χωριό, το αριστοκρα-
τικό, είχε άλλη μοίρα στον ήλιο.

Φωλιασμένο στην άλλη πλευρά
της Σεπετούρας είχε τρεχούμενα
νερά, και πολλές πανέμορφες θρύ-
σες. Μερικές όμως είχαν θδέλες.
Οι κήποι τους, ήταν παράδεισος. Κι
οι Δοβριανίτες δεν είχαν νερό, ούτε
για μια γλάστρα βασιλικό. Να πά-
με και στο Μοναστήρι των Ασπραγ-
γέλων, με τα κυκλικά κτίσματα
και τις ανοιχτές κρεβάτες. Καλόγε-
ρος ήταν ο Εφραίμ Πολιάνος. Έ-
νος ψηλόκορφος νέος άνδρας, που
έρχονταν συχνά στο χωριό, καθάλα
στη γκρίζα φοράδα. Έφτασε στο
βαθμό του αρχιμανδρίτη, και τον
είχε χειροτονήσει ο Σπυρίδων. Είχε
όμως κι ένα τρυφερό ειδύλιο αυτό
το Μοναστήρι. Το παιδικό μυαλό
μας, πώς τα καταγράφει αυτά...
Πριν από τον Εφραίμ, καλόγερος
ήταν ο Αλέκος Πάντος από τη Σί-
δερη Παραμυθιάς. Νέο παλικάρι,
ομορφάνθρωπος, καθαλάρης στη-
τός... Μια πολύ ωραία κοπέλα (ό-
λες οι κοπέλες ήταν όμορφες), η
Θάλεια Βαρεντίνη, φυσικό κι αν-
θρώπινο —αντέκοψε την πορεία της
μοναστικής ζωής του Αλέκου... Και
δε χρειάστηκε χρόνος, για να κρε-
μάσει το ράσο στο Μοναστήρι και
να αφήσει τα πλούσια γένα του στο
μπαρμπέρη!!!

Θυμάμαι με τι χαρά, δέχτηκε εκείνο το γεγονός η Δοβρά... Κι εμείς τα παιδιά δείχναμε θαυμασμό. Πολύς λαός συνάζονταν για το τριήμερο του πανηγυριού στο Μοναστήρι. Για κάποιο τάμα, και σίγουρα για γλέντι και φαγοπότι, στην δασωμένη, πανέμορφη εκείνη φύση. Λειτουργούσε βέβαια και ξενώνας. Σε κείνες τις κρεβάτες..., κοιμηθήκαμε κι εμείς. Τι σκυλιά και γιδοπρόβατα είχε τότε το Μοναστήρι!!!

Τα σχολειά της Δοβράς - Ρητορικές παγίδες

Στο Σχολαρχείο της, φοιτούσαν και τα παιδιά της Μπούλτζης. Η φοίτηση δεν ήταν τότε υποχρεωτική. Όμως όλα τα κορίτσια και τ' αγόρια πέρασαν απ' αυτό το Σχολαρχείο. Σχολάρχης ο Ιωάν. Φιλλίδης και καθηγητής ο Γρηγόρης Στάρας. Έμειναν μόνιμα στο χωριό και μαζί με τους όποιους ξένους που επισκέφτονταν το χωριό αυτό, φιλοξενιόνταν στο σπίτι του θείου μου Βαγγέλη Γιακουμή, της θειάς μου Πολυξένης, συνταξιούχας δασκάλας και Φωτεινής Τίργγη, δασκάλας της υφαντουργικής αδέρφια της μάνας μου. Πρέσβυς της υποδοχής, ήταν ο δημοφιλέστατος ντόπιος δάσκαλος, ο Καντής Κουμπάρος. Λέγανε ότι ποτέ δε θύμωνε και ποτέ δεν έδερνε... Σ' αυτό το Σχολαρχείο, μάθαμε πολλά γράμματα. Μάθαμε να μιλάμε γαλλικά. Σελίδες... απ' έξω, την Κύρου Ανάβαση. Πολύστιχα ποιήματα που τα θυμάμαι ακόμα, χωρίς να κομ-

πιάζω: Ο Βράχος και το Κύμα. Το ελληνικό χώμα. Το κρίμα. Τον μισό Εθνικό Ύμνο!!! Ο Γρηγόρης ο Στάρας, τροχούσε τη γλώσσα μας, καλλιεργούσε το θάρρος, με τα άσωτα ανέκδοτά του:

— Ένας παπάς παχύς έφαιε παχιά φακή.

— Πέστο γρήγορα εσύ!

— Πάγκος καρυδοπλαγκόπαγκος... Της λουρίδας το λουρί, το λουρί, λουρόριδο... Πήγα στη θειά μου, την τσιμπρού την τσιμπρίκου φακανού. Τσίπα : πούν 'ο θειός ο τσιμπρός ο τσιμπρίκο φακανός;

— Πήγε στο βουρλόκηπο, να μάσει βουρλολάχανα, να φάνε οι βουρλόκοτες, να κάνουν βουρλοαθγά, να φάνε τ' αρχοντόπουλα, να γίνουν βουρλοπαίδια... Εκεί πέρα πεύκα κόβουν. Τάχα πεύκα κόβουν τάχα; Τάχα πέφτ' ο πεύκος κάτω; Ρε, ρε το ρερητορευμένο ρε!!!».

Γέλια, κακό μέσα στην τάξη. Ο Φιλλίδης, έσπασε την κρανένια βέργα στο ξύλινο χώρισμα για να ησυχάσουμε. Από κείνη τη σχολική μας ζωή, δυο περιστατικά με κάνουν να γελάω, σαν τα θυμάμαι :

Τύποι μαθητικής ζωής

Ο Τζανέλης ο Καλικατρίδας κι ο Μιχάλης ο Τεσαρακόσιος... Το όνομα του πρώτου, ήταν Κώστας Παπάζογλος, γιός τριτατικού, που υπηρετούσε στα Γιάννινα και αδερφός της Γαλάτειας... Το Τζανέλης, τους είχε κολλήσει..., όπως όλα τα παρατσούκλια, που κι εμείς κι οι δάσκαλοι, τους φώναζαν με τούτο. Σκεφθείτε να φωνάζει τον κατάλο-

γο παρουσίας ο Φιλλίδης, κι ο Κώστας Παπάζογλου ν' ακούει τ' όνομά του και να μη λέει: παρών. Ο δάσκαλος ρωτάει:

—Ο Τζανέλης..., δεν είναι εδώ;

— Παρών, δάσκαλε, εδώ είμαι, και να σηκώνεται όρθιος, χαμογελώντας, δυό μέτρα μπόϊ.

Ο Τζανέλης λοιπόν, είναι κοντά στην έδρα κι αρχίζει να λέει το μάθημα. Κι αυτός κι η αδερφή του η Γαλάτεια, ήταν οι καλλίτεροι μαθητές. Δε μπόρεσε να πει, ο Καλλιπατρίδης, κόμπιασε, ίδρωσε και τελικά είπε: ο Κακα κα Καλικατρίδας! Γέλια κακό στην τάξη. Άναψε ο δάσκαλος.

Το λέει, το ξαναλέει ο Φιλλίδης, τα ίδια αυτός: Κα κα κα Καλικατρίδας...

— Κουτούκι..., κρίμα το μπόϊ σου θρε... Πέστο καλά, γελάνε τα παιδιά... Κάθισε κάτω θρε.

Μα ο Κώστας τράβηξε κατά την πόρτα.

—Πού πας θρέ; και τ' αντέκοψε το δρόμο.

— Θέλω να κα κα κα τρίσω, δάσκαλε!

Ο Καλικατρίδας, έμεινε στραβή τραγιάσκα, στο στρογγυλό κι ολιγόμαλλο κεφάλι του Κώστα Παπάζογλου εφ' όρου ζωής.

Στο διτάξιο δημοτικό, υπηρετούσε ο Τάκης Βάντζιος. Ψηλός, λιγνός, επιβλητικός και γερός δάσκαλος. Δασκάλα η Καλλιόπη Παπαποστόλου. Παχουλή και κοντούλα, με τη σουρωτή φούστα της και τον πλούσιο μπούστο, με το φρουτάκι στο λαιμό και στα μανίκια. Κάποια «παλιόπαιδα» την πείρα-

ζαν. Της είχαν βγάλει το παρατσούκλι: Φασούλου. Πάντα χαμογελούσε όλο καλωσύνη. Και οι δυό ήτανε οπαδοί της θέργας... Και το χαρακτηριστικό είναι, ότι, εμείς προμηθεύαμε τις κρανένιες θέργες. Το ξύλο..., το είχαμε συνηθίσει. Το θεωρούσαμε αναγκαίο...

Το Βάντζιο, τον διαδέχτηκε ο Θρασύβουλος Βλαδίκας. Αυστηρός..., πάντα σε καθήλωνε, με το διαπεραστικό του βλέμμα. Η σχολική ζωή, ήταν ρυθμός, τάξη, καθαριότητα και πειθαρχία. Το 1935, πριν να διοριστώ, πήγα για τρεις μήνες κοινοτική στη Δοβρά. Αυτό το τρίμηνο..., που ακόμα δεν έχει πλερωθεί, πολλά με δίδαξε και ιδιαίτερα η «τάξη», στην τάξη!

Μαθητής στην τρίτη τάξη, είναι ο Μιχαλάκης, γιός του θείου μου Βαγγέλη Γιακουμή, προέδρου του Συνεταιρισμού. Ο Μιχαλάκης, ζωηρός και πειραχτήριο, γράφει στον πίνακα και μετράει: εκατό, διακόσια, τριακόσια, τεσαρακόσια!!

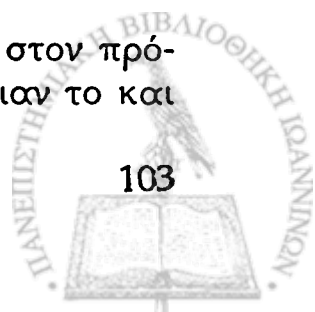
— Εεεε, τον σταματάει ο Βλαδίκας. Πες το καλά, τετρακόσια: Ο Μιχαλάκης του αντιμιλάει, μουτρωμένος:

— Όχι, δάσκαλε! Καλά το λέω, και συνεχίζει: τεσαρακόσια..., πεντακόσια!!!

Κοκκίνισε ο Βλαδίκας, άναψε, νευρίασε, κοίταξε τη θέργα στο τραπέζι..., μα:

— Κάθισε κάτω ξεροκέφαλε..., και τον οδήγησε στο θρανίο, τινάζοντάς τον από το πέτο.

Το βράδυ ο δάσκαλος στον πρόεδρο. Αφού έφαγαν κι ήπιαν το και

το του λέει, με το Μιχαλάκη σήμερα.

Κι ο Γιακουμής, που πάντα προσπαθούσε να συμβιβάζει τα πράγματα, σήκωσε τα φρύδια και κοίταξε στα μάτια το γιό του:

— Άστον δάσκαλε, μη σκανιάζεις... Ας το λέει τεσσαράκωσια. Τα μυαλά του πάντως τάχει τετρακόσια. Ο Μιχαλάκης που παρακολουθούσε τη συζήτηση, πετάχτηκε μπροστά τους:

— Εγώ πατέρα, τεσσαράκωσια θα το λέω..., ακούς;

Πολιτιστικές εκδηλώσεις από τότε.

Έκαναν τη Δοβρά κέντρο μεγάλου ενδιαφέροντος. Σημάδεψαν εκείνη την εποχή, κι άφησαν ιστορικές μνήμες. Ήταν το πλουσιώτερο χωριό. Ο Βαγγέλης ο Γιακουμής, ο Καντής ο Κουμπάρος, ο ντόπιος δάσκαλος, οι δάσκαλοι των σχολείων και νέοι του χωριού, φκιάζουν ανδρική θεατρική ομάδα. Παίζουν τη ΓΚΟΛΦΩ, την ΕΣΜΕ. Τον ΠΡΟΕΣΤΟ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ. Στον ομώνυμο ρόλο ο ίδιος ο Γιακουμής. Την ΚΑΤΑΡΑ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ. Τον ΑΓΑΠΗΤΙΚΟ ΤΗΣ ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΑΣ.

Αυτά τα θεατρικά έργα, έρχονταν και τα παρακολουθούσαν κι από τα άλλα Ζαγοροχώρια και Γιαννιώτες κόμα. Η φιλοξενία ήταν μεγάλη χαρά, για όλα τα σπίτια. Υπήρχε και το Χάνι του Θεοχάρη Κάμτσικα, παμπάλαιο κτίσμα που οι Γερμανοί δεν τόκαψαν. Σ' αυτό το Χάνι, είχαν κρεμάσει τ' άρματα οι κλέφτες μιάς άλλης εποχής. Τα

κρέμασαν όμως κι οι αντάρτες της δικής μας..

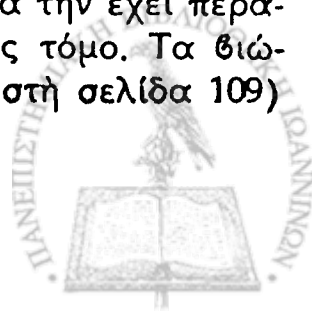
Αυτή η Δοβρά με τον πολιτισμό της, με τους αδερφωμένους κατοίκους, με τον πλούτο των σπιτιών, που το εσωτερικό τους, είχε αριστουργήματα τέχνης — σκαλιστά νταβάνια, ντουλάπια, τοιχογραφίες, ψιχαλιστά βαψίματα, καρσέλες, θυμάμαι το σπίτι του Λεκούδη, του Λιάρη, του Κανέτσιου, του Μπρουκούμη...

Το Ζαγορίσιο κύτταρο, είχε σμίξει με το δολάριο της Αμερικής... Οι ξενητεμένοι μπορεί σ' αυτή την Αμερική, να πλένανε πιάτα, λαντζέρηδες, μαγείροι, φουρναραίοι, γκαρσόνια, καμαριέρηδες, εδώ στην Ελλάδα..., φορούσαν κουστούμι στην τρίχα, παπιγιόν, ρεμπούπλικα και σκληρό ψαθάκι... Και στο τσεπάκι του σακακιού άσπρο μεταξωτό μαντήλι. Στα πανηγύρια βροχή τα δολλάρια και τις λίρες στη μπάλα των βιολιτζήδων.. Αυτή η Δοβρά, το 1942, σε μια επιδρομή των Γερμανών, μέσα σε μισή ώρα, πνίγηκε στον κουρνιαχτό και μετατράπηκε σ' ένα φριχτό ασβεστοκάμινο:

«Κι από το όμορφο χωριό...,
κι ως μες το κοιμητήρι,
χαλάσματα ο τύραννος,
χαλάσματα είχε σπείρει».

Στάχτη και κορνιαχτός

Και μετά, η ερήμωση και η ομαδική μετανάστευση, κυρίως στο εσωτερικό. Η ιστορία την έχει περάσει στον πρώτο της τόμο. Τα βιώ-
(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στή σελίδα 109)

ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ Καρδιά τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ στήριγμα τῆς Ρωμοσύνης

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΠΙΝΔΕΑ

Κυκλοφόρησε πρόσφατα ἕνας περισπούδαστος τόμος, μὲ τίτλο ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ. ἀναφερόμενος στὴ μακροχρόνια ἱστορία καὶ τὸ ρόλο τῆς Ὁρθοδοξίας γιὰ τὴν ἐπὶ Γῆς εἰρήνη καὶ τὴν προστασία τοῦ ποιμνίου της. Σελίδες διωγμῶν καὶ πικρίας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ χαρᾶς εὐαγγέλια, γιὰ ν' ἀντηχήσουν «Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῶ τὰ νικητήρια», σὲ περίπτωση θριάμβου.

Πρόκειται περὶ ἔργου γιὰ τὸ ὁποῖο ἐπιστρατεύθηκαν καὶ δούλεψαν συντονισμένα εἰδήμονες πανεπιστημιακοὶ καθηγητές, πὺ ἀσχολήθηκαν μὲ τὰ οἰκεῖα τους θέματα, καὶ «ἐπὶ τόπου», στὴν Κωνσταντινούπολη. Ἔτσι, ἰδοὺ τὸ θαῦμα : Μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν ἐγκαινίων τοῦ περιλάμπρου νέου πατριαρχικοῦ κτιρίου, ἔγινε στὶς 17 Ἰανουαρίου ἡ παρουσίαση τοῦ ὑπέροχου αὐτοῦ βιβλίου, σὲ αἴθουσα τοῦ ξενοδοχείου «Μεγάλη Βρετανία». Καὶ εἶχαν προσκληθεῖ ὑπερεκατὸ ἀντιπρόσωποι τῶν μέσων μαζικῆς ἐνημέρωσης.

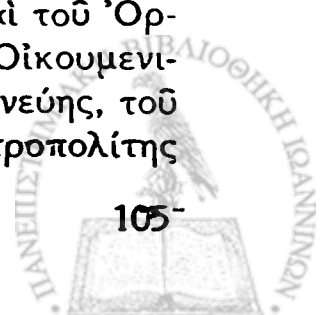
Τοῦ κειμένου προηγεῖται μήνυμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου Α' «Τοῖς ἐντευξομένοις», στὸ ὁποῖο συγχαίρει καὶ ἐπαινεῖ «...πάντας τοὺς καθ' οἶονδῆ-

ποτε τρόπον συμβαλομένους εἰς τὴν προετοιμασίαν καὶ τὴν ἔκδοσιν τοῦ παρόντος Τόμου καὶ ἐπικαλούμεθα ἐπ' αὐτούς τε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀναγιγνώσκοντας τὴν χάριν καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ ἐνδόξως Ἀναστάντος Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὦ, ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν».

Παρόμοιο νόημα περιέχει καὶ ἡ τελευταία φράση τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ ΠΡΟΛΟΓΟΥ, τὸν ὁποῖο συνέταξε ὁ Μητροπολίτης Ἑλβετίας Δαμασκηνός :

«Ἡ ἔκδοσις τοῦ Τόμου αὐτοῦ κατέστη δυνατὴ ἀπὸ τῆ γενναιόδωρη φιλοτιμία τοῦ Ἐκδοτικοῦ Οἴκου Ε. ΤΖΑΦΕΡΗ Α.Ε., ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆ φιλότιμη προσφορὰ ὄλων ἀνεξαιρέτως τῶν συνεργατῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπωμίσθησαν τὴ μεγάλη εὐθύνη γιὰ τὴν αἰσθητικὴ πληρότητα στὴ μίξις λόγου καὶ εἰκόνας».

Ὅπως ἀναφέρει ἐνημερωτικὸ σημείωμα, ὁ τόμος αὐτός, σχήματος 24Χ34 καὶ 368 σελίδων, σὲ χαρτὶ πολυτελείας, εἶναι ἀπόρροια συνέκδοσης τοῦ ἀθηναϊκοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου Ε. ΤΖΑΦΕΡΗ Α.Ε. καὶ τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῆς Γενεύης, τοῦ ὁποῖου προΐσταται ὁ Μητροπολίτης

Ἑλβετίας Δαμασκηνός. (Ὁ ὁποῖος, ὅμως, ἀπουσίαζε ἀπὸ τὴν παρουσίαση τοῦ βιβλίου, διότι βρισκόνταν στὴ Μόσχα τότε: Καλὸ μαντάτο γιὰ τοὺς παραδοσιακὰ θρησκευόμενους Ρώσους).

Τὰ κείμενα, ὄριμοι καὶ ζουμεροὶ καρποὶ μὲ θεσπέσια γεύση, ἀπότοκα δὲ μελέτης καὶ μόχθου τεσσάρων ἀρμοδίων συγγραφέων (οἱ ὁποῖοι μίλησαν σύντομα γι' αὐτά) ἀραδιάστηκαν στὸν τόμο σὲ ξεχωριστὰ κεφάλαια, μὲ τὴν ἐξῆς σειρά :

1. ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΚΑΙ Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΟΥ. (Ἀπὸ τὴν Πρεσβυτέρα στὴ Νέα Ρώμη, τὸ πατριαρχικὸ δίκαιο τῆς Ν. Ρώμης, ὁ Ἀποστολικὸς καὶ Οἰκουμενικὸς θρόνος, σχέσηη μὲ τὴν ἐξουσία σὲ θέματα πίστεως, Ἀποστολικὴ μαρτυρία τῆς πίστεως, διοίκηση καὶ δικαιοδοσία, μέριμνα γιὰ τὴν ἐνότητα τῆς ἐκκλησίας, ἀγῶν γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία σὲ χαλεποὺς καιροὺς) γραμμένη ἀπὸ τὸν εἰδικὸ καθηγητὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Βλάσιο Φειδᾶ.

2. ΟΙ ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ.

Α. Ὁ πατριαρχικὸς οἶκος κατὰ τὴν βυζαντινὴ περίοδο, 330—1453.

Β. Ὁ πατριαρχικὸς οἶκος στὴν Παμμακάριστο, 1456—1587.

Γ. Ὁ πατριαρχικὸς οἶκος στὸ Φανάρι, 1600 — ὡς σήμερα, σὲ κείμενα καὶ σχέδια τοῦ καθηγητῆ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ ἀναστηλωτῆ

τοῦ νέου Πατριαρχείου Ἀριστείδη Πασαδαίου.

3. Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΚΑΙ Ο ΟΙΚΟΣ. (Εἰκόνες, κειμήλια, χειρόγραφα).

4. ΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ. (Ἐκκλησίες καὶ μοναστήρια).

5. ΙΕΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ. Μὲ κείμενα τοῦ γνωστοῦ καθηγητῆ τῆς βυζαντινῆς τέχνης στὸ πανεπιστήμιο Ἰωαννίνων Ἀθανασίου Παλιούρα.

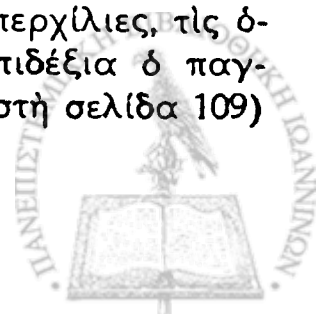
6. ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΣΤΟΥΣ ΝΕΩΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ, ὅπου περιέχεται ἡ ἀκτινοβολία καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ Πατριαρχείου στὸ σύγχρονο κόσμη. (Μέριμνα γιὰ τὴν κανονικὴ τάξη, Διοικητικὴ δικαιοδοσία, Διακονία τῆς ἐνότητας, Συνοδικὴ αὐτοσυνειδησία) γραμμένη ἀπὸ τὸν μητροπολίτη Ἑλβετίας Δαμασκηνό.

Τὰ 3)4 τῶν κειμένων ἔχει καλύψει ὁ Ἑπειρώτης καθηγητῆς κ. Ἀθ. Παλιούρας, ὁ ὁποῖος ἀσχολήθηκε ἐπίσης καὶ μὲ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ τόμου.

Τὸ μνημειδῶδες αὐτὸ ἔργο ἐκδόθηκε πρῶτα στὰ ἑλληνικά. Σύντομα, ὅμως, θὰ ἐκδοθεῖ στ' ἀγγλικά, στὰ γερμανικά καὶ στὰ γαλλικά.

Ὁ τόμος διανθίζεται μὲ 448 ὠραιότατες ἔγχρωμες φωτογραφίες ναῶν, εἰκόνων, σκευῶν, ἐγγράφων καὶ ἄλλων ἱερῶν ἀντικειμένων, διαλεγμένες ἀπὸ τίς ὑπερχίλιες, τίς ὁποῖες «τράθηξε» ἐπιδέξια ὁ παγ-

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 109)

Βιβλιοκρισίες

Γράφει ο κ. Δ. Χ. ΣΤΑΜΟΣ

— ΑΠΟΣΤ. Ν. ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ : Αναμνήσεις από την παλαιά ζωή του χωριού μου και ποιητικοί στοχασμοί. Αυτοέκδοση. Γιάννινα 1988 — σελ. 80.

Πρόκειται για ένα βιβλίο με αναμνήσεις από την παλαιά ζωή του χωριού του (τη Γότιστα). Τα παιδικά του βιώματα, διηγήματα μ' ανθρώπους εκείνης της εποχής, ιστορίες έρωτα και αγάπης δίνονται με καθαρό κρυστάλλινο λόγο, και με αφηγηματική άνεση.

Μέσα από τους ήρωές του περνάει η εθιμοτυπική ζωή του χωριού και η αμεσότητα, ειλικρίνεια και η ανθρωπιά του λόγου, μας δημιουργεί μια ατμόσφαιρα νοσταλγίας για κείνη την εποχή.

Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου υπάρχουν οι ποιητικοί στοχασμοί του συγγραφέα σε στίχους απλούς, ρυθμικούς, γεμάτους αγάπη και νοσταλγία για τον τόπο, την Πατρίδα και τη σύγχρονη ζωή.

— ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ : «Τα δύσκολα μονοπάτια στη λεωφόρο της ζωής μου και παραδοσιακές ανταύγειες από τα παλιά Γιάννινα».

Στο βιβλίο αυτό γίνεται μια δια-

χρονική παρουσίαση της περιπετειώδους ζωής του συγγραφέα μέσα από τις δύσκολες εποχές που πέρασε ως τώρα, ο τόπος μας. Με ειλικρίνεια, ρομαντική διάθεση, πατριωτικό παλμό, ρεαλισμό και δεξιοτεχνία μας δίνονται οι ηθικές αξίες και μαζί στοιχεία της παράδοσής μας, πράγμα που μας συγκινεί και ταυτόχρονα είναι χρήσιμο για τις επερχόμενες γενεές.

— Γ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΥ: Οι καλαντζήδες της Μουργκάνας, σελ. 334, Αθήνα 1990. Έκδοση Ηπειρωτικής Εταιρείας. Αριθ. 59.

Από τα «καλατζοχώρια» της Μουργκάνας των Φιλιατών «έλκει» την καταγωγή ο συγγραφέας, αυτού του βιβλίου. Ένα τόπο φτωχό, γεμάτο λιθάρια, γκρεμούς, λόγγους αδιάβατους, χωρίς συγκοινωνιακή προσπέλαση με τις γειτονικές πόλεις. Τόπο, όπου οι πίκρες και τα θάσσανα σ' έκαναν τη ζωή σχεδόν μαρτυρική, για όσους τελικά επέλεξαν την εκεί — και «διά βίου» — παραμονή τους.

Εραστής του τόπου του και ιδιαίτερα του χωριού του της Πόθλας — ο συγγραφέας, μας έδωσε ως τώρα κι άλλα δυο βιβλία: «Τ' αλλοτινά κι αξέχαστα» και το «Η Πόθλα της Μουργκάνας κι ο ευεργέτης της Σπ. Τσίγκος», που είναι κι αυτά καρπός της άμετρης αγάπης για το γενέθλιο τόπο του.

Τα «καλαντζοχώρια της Μουργκάνας» είναι μια ιστοριοδιφική έρευνα του «ισναφιού» των καλαντζήδων (γανωτζήδων), τεκμηριωμένη σε αξιόπιστες μαρτυρίες κα-

θώς και σε ζωντανές προσωπικές ιστορίες από τον απέραντο κόσμο των αναμνήσεων, όχι μόνο εκείνων που έδωσαν τις σχετικές πληροφορίες στο συγγραφέα, αλλά και του ίδιου, ο οποίος σα γιός «καλαντζή» ξαναθυμήθηκε ολοζώντανα τα σχετικά βιώματα των παιδικών του χρόνων.

Στο βιβλίο αυτό, ο λόγος είναι απλός, ζωηρός, περιγραφικός και η ψυχογραφική παρατήρηση έντονη και ελκυστική.

Αξίζει θερμός έπαινος στο Γ. Κούνδουρο, τόσο για τη νέα του αυτή «εισφορά» στην Ηπειρωτική Γραμματεία, όσο και για την — τρίτη κατά σειρά — δωρεά ολόκληρης αυτής της έκδοσης στην «Ηπειρωτική Εταιρεία» η οποία και την συμπεριέλαβε στις εκδόσεις της με τον αριθ. 59.

ΔΩΡΕΑ ΒΙΒΛΙΩΝ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡ. ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Από την οικογένεια του αιμνήστου Δ. Φ. Καρατζένη, τ. δικηγόρου, τ. βουλευτή Άρτας και δόκιμου ιστορικού, μας στάλθηκαν για τη βιβλιοθήκη της Εταιρείας μας, τα παρακάτω βιβλία του:

1) Η Επανάσταση της Άρτας του 1854.

2) Αι Επαναστάσεις της Άρτης του 1866 και 1878.

3) Η Εκατονταετηρίς της Άρτης 1881—1981.

4) Μήτρος και Γιαννάκης Κουτελίδας.

5) Θύμιο Γάκης.

6) Επανστάσεις και καταστροφή Καλαρρυτών — Συρράκου.

7) Από την πνευματική Άρτα και η Τζένη Διαμαντή - Παπαϊωάννου.

Το Δ.Σ. της Ηπ. Εταιρείας ευχαριστεί θερμότατα.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥ «ΣΚΟΥΦΑ» ΓΙΑ ΤΟΝ Δ. ΚΑΡΑΤΖΕΝΗ

Για το θάνατο του τ. βουλευτή και δικηγόρου Άρτας Δ. Φ. Καρατζένη, ο «Μουσικοφιλογικός Σύλλογος Άρτης ΣΚΟΥΦΑΣ», εξέδωσε ψήφισμα με το οποίο εκφράζει τη βαθύτατη οδύνη του και τονίζει πως: «Ο Δ. Καρατζένης δεν υπήρξε μόνο ο επιτυχημένος πολιτικός και έντιμος διαχειριστής του Δημοσίου συμφέροντος, αλλά και ο ακαταπόνητος ιστοριοδίφης και επιτυχημένος ιστορικός, ο οποίος προσέφερε στην Άρτα ανεκτίμητη υπηρεσία».

Τιμώντας δε τη μνήμη του, αποφάσισε:

1) Να εκφράσει τα συλλυπητήρια προς την οικογένεια του εκλιπόντος.

2) Να αναρτηθεί μεσίστια η σημαία του Συλλόγου κατά την ημέρα της κηδείας του.

3) Να κατατεθεί στεφάνι και να εκφωνηθεί ο επικήδειος από ένα μέλος του Συλλόγου.

Ο Τόπος μας και οι άνθρωποί του

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελίδα 104)
ματα κι οι μνήμες, όπου υπάρχουν,
γίνονται κληρονομιά και παρακα-
ταθήκη κι αλλού αποτυπώνονται
στο λευκό χαρτί.

Ξεστράτισε ο νούς μου. Κουρά-
στηκε να ψάχνει στην ομίχλη των
χρόνων.

Σε κάποιο σταυροδρόμι, συνάν-
τησα, δυο άξια τέκνα αυτής της πο-
λιτισμένης Δοβράς: Έχουν στήσει
τον πύργο τους, πάνω από τα χα-
λάσματα, κι αγναντεύουν αυτό το
όμορφο χωριό.

Ο Φρίξος Τζιόβας, ο δάσκαλος
κι ο Κώστας Σίμος, ο μετανάστης.
Θα γράψουν ποίηση και πεζό, δί-
νοντας ένα σημαντικό παρών, στη
λογοτεχνία. Την ποίηση του Κώστα
Σίμου, χαρακτηρίζει ευαισθησία,
έντονη νοσταλγία. Ζωντανεύει με
χρώμα και εικόνες, τη γενέθλια
γη, σ' «ΕΚΕΙΝΑ ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ».

« Όμως, εγώ τ' αναπολώ
τα χρόνια τα παλιά,
απόψε νανουρίσανε τη σκέψη μου
της ζήσης τα γλυκά τα περα-
σμένα.

Στην ποίησή μου, προσπαθώ
να βρω την πρώτη μου ζωή
και ψάχνω μες στους στίχους
της, να βρω τα χρόνια τα παλιά.
Τότες, που κελαιδούσανε,
στο δρόμο μου πουλιά,
και στα κλαδιά του κήπου μου,
της 'Ανοιξης τ' αφδόνια».

Κλείνοντας αυτή τη μακρινή δια-
δρομή, που δεν τα είπαμε όλα, οι
σημερινοί Δοβριανίτες, έχουν το νου
και την καρδιά, ακουμπισμένα στα
«Μνημεία» του χωριού τους. Κά-
ποια σημαιούλα στήνουν, κάποιο
αγκωνάρι στεργιώνουν. Μα... οι
καιροί δεν ξαναγυρίζουν!

ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελίδα 106)
κόσμια άνεγνωρισμένος αρμένιος
φωτογράφος GARO NALBADIAN.
Ό οποίος διατηρεί επαγγελματικά
γραφεία στην Πόλη και στη Νέα
Ύορκη όπως με πληροφόρησε ο κ.
Παλιούρας. Επίσης φωτογραφίες
από την ιερά πορεία αγάπης, ειρή-
νης και ενότητας του Πατριάρχη
Δημητρίου Α' σε διάφορες Όρθό-
δοξες Έκκλησίες της Εύρώπης και
της Μέσης Ανατολής.

Σάν κατακλείδα, καταχωρείται
στο τέλος κατάλογος όλων των 261
Πατριαρχών, αρχίζοντας από τον

πρώτο, Άνδρέα τον Άπόστολο, του
αΐωνα του Ίησοϋ Χριστοϋ, και ως
τον τωρινό Δημήτριο Α'.

Ό τόμος αυτός, σάν ιστορία του
Οικουμενικού Πατριαρχείου, το ό-
ποιο ύπήρξε στήριγμα της θαλαν-
τωμένης Ρωμισούνης σε άνταρια-
σμένους καιρούς και χρόνους, πα-
ραμένει δέ στον αΐωνα τον άπαντα
«καρδιά της Όρθοδοξίας», δέν πρέ-
πει να λείπει από καμιά βιβλιοθή-
κη άξια της όνομασίας της. Πνευ-
ματικός θησαυρός άνεκτίμητος. Τι-
μάται λιανικώς 15.000 δραχμές.
(Στά τηλέφωνα 665.9632 και 665.
9544).

Ἐσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνηση

Οἱ χρηματικὲς εἰσφορὲς πρὸς τὴν
 «Ἑπειρωτικὴ Ἐταιρεία», ἐκπίπτουν
 στὶς Δηλώσεις Φόρου Εἰσοδήμα-
 τος.

Καμμιά κρατικὴ ἐπιχορήγηση δὲν ἔχει
 ἡ «Ἑπειρωτικὴ Ἐταιρεία» καὶ τὸ Δελ-
 τίο της. Ποτὲ δὲν ὑπέβαλε αἴτηση μὲ ἀν-
 τικείμενο τὴν οἰκονομικὴ της ἐνίσχυση.
 Ζεῖ, κινεῖται, ἐξελλίσσεται μὲ τὶς συνδρο-
 μές τῶν Μελῶν καὶ Συνδρομητῶν της.
 Ποτὲ δὲν εἶχε ἐλλειμματικούς ἀπολογι-
 σμούς. Χάρης στὴν ἐλευθεριότητα τῶν
 Συνδρομητῶν της ὑπερκαλύπτει τὶς δαπά-
 νες της καὶ κάθε περίσσευμα πηγαίνει στὴ
 βελτίωση τοῦ Ἑπειρωτικοῦ της περιοδι-
 κοῦ, ποὺ ἀποθησαυρίζει ἀπὸ μῆνα σὲ μῆ-
 να, τὴν Ἑπειρωτικὴ του ὕλη.

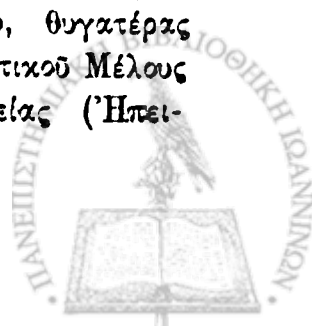
Δὲν πληρώνει ἐνοίκια ἡ Ἐταιρεία. Στε-
 γάζεται σὲ ἰδιόκτητα Γραφεῖα, ποὺ ἀγο-
 ράστηκαν μὲ χρήματα τῶν Ἑπειρωτῶν
 Μελῶν - Συνδρομητῶν της. Δὲν πληρώ-
 νει μισθοὺς ἡ Ἐταιρεία. Ἡ ἐργασία διε-
 ξάγεται ἐπὶ ἐθελοντικῆς βάσεως ἀπὸ τὰ
 Μέλη τοῦ Διοικητικοῦ της Συμβουλίου μὲ
 ἐφημερία.

Καθαρὲς οἱ πηγὲς τῶν Ἐσόδων της καὶ
 στὸ φῶς τῆς δημοσιότητας.

Αὐτὸ τὸ μῆνα μᾶς βοήθησαν οἱ παρα-
 κάτω Συνδρομητὲς. Ἐκφράζουμε τὴ χαρὰ
 μας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη μας πρὸς ἄλλους.

Ὁ κ. Θεμιστ. Βαρδάκης γιὰ τὸ Δελτίο	2000
Ὁ κ. Ἐστοκλ. Τόλιας ὁμοίως	2100
Ὁ κ. Νικ. Μπάκος ὁμοίως	1500
Ἡ κυρία Λίτσα Κωστάκη - Δημη- τριάδη ὁμοίως	1500

Ὁ κ. Ἀλέκος Ζώης ὁμοίως	2000
Ὁ κ. Ἀποστόλος Ζώης ὁμοίως	2000
Ὁ κ. Σταῦρος Γέπης ὁμοίως	2000
Ἡ κυρία Ἐλευθ. Λιολιούση ὁμοίως	1500
Ὁ στρατηγὸς κ. Γεώργ. Τέλης ὁμ.	1500
Ὁ κ. Νικ. Ρώσσης ὁμοίως	1500
Ὁ κ. Ἀριστ. Ρώσσης ὁμοίως	1500
Ὁ κ. Κων. Τσολάκης ὁμοίως	2000
Ἡ λαογράφος κυρία Κατερίνα Κα- λαμίτση ὁμοίως	2000
Ἡ ἐπίσης λογία μητέρα της Κικὴ Καλαμίτση ὁμοίως	2000
Ὁ κ. Κων. Μελάς ὁμοίως	1500
Ὁ κ. Γεώργ. Μπέλλος ὁμοίως	1500
Ἡ κυρία Ἐλένη ΚΙΕΡΚ - Δευτε- ραίου γιὰ τοὺς γενικοὺς σκοποὺς	5000
Ἡ κυρία Βασιλικὴ Μπούνα γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	5000
Ὁ κ. Δημήτριος Ἰ. Μελάς γιὰ τὴ στήριξη τοῦ πνευμ. ἔργου τῆς Ἐταιρείας μὲ τὶς εὐχὲς του γιὰ τὸν καινούργιο χρόνο	10.000
Ὁ πολιτιστικὸς Σύλλογός Βοβού- σης γιὰ τὸ Δελτίο	1500
Ὁ λογοτέχνης κ. Γεώργ. Γκίτζιος ὁμοίως	2000
Ὁ κ. Γεώργ. Πρίτσος ὁμοίως	1500
Ὁ κ. Ἰωάν. Κοντούλης ὁμοίως	1500
Ὁ κ. Γεώργ. Τσιμῆς ὁμοίως	3000
Ὁ κ. Μιχ. Παπαδόπουλος ὁμοίως	1500
Ὁ κ. Εὐριπίδης Γιαννακὸς γιὰ λο- γαριασμὸ τῆς ἐν Λονδίνῳ κυρίας Σοφίας Ἐμπειρίκου, θυγατέρας τοῦ ἀειμνήστου ἰδρυτικοῦ Μέλους της Ἑπειρ. Ἐταιρείας (Ἑπει-	

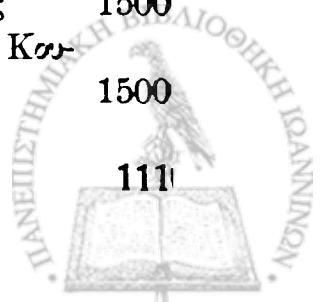

ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ - ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΛΗΚΥΘΟΣ

ΜΝΗΜΗ ΘΑΝΟΝΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ

Στους πνευματικούς σκοπούς τῆς Ἑταιρείας εἶναι ἡ ἀπονομή τιμῆς στή μνήμη θανόντων Ἑπειρωτῶν. Αἰωνία ἡ μνήμη τους. Κατὰ τὸν μῆνα αὐτὸν μᾶς ἐστάλησαν οἱ ἐπόμενες δωρεές.

Ἡ κυρία Ἀλεξάνδρα Δημητριάδη καὶ ἡ κυρία Λίτσα Κωστάκη - Δημητριάδη στή μνήμη τοῦ σύζυγου καὶ πατέρα της Ἰωάννη Δημητριάδη γιὰ τὴ στήριξη τοῦ πνευματικοῦ τῆς Ἑταιρείας ἔργου	8500	Ἡ κυρία Ἀγγελικὴ Φωλλίδη - Πράσσου γιὰ τὴ στήριξη τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας καὶ στή μνήμη τῆς ἀγαπητῆς ἀνεψιᾶς της Βαρβάρας Ζαφείρη	15000
Ὁ κ. Κων. Κατσιῆς στή μνήμη τοῦ Γεωργίου Νικολ. Βαζάκα	3000	Ἡ κυρία Εὐγενία Βασ. Σόμπολα στή μνήμη τοῦ Γιαννιώτη ἄρχοντα ἀδελφοῦ της Ἰατροῦ Ἰωάννη Τζόγια, πὺν πρᾶτφατα ἔφυγε ἀπὸ κοντὰ μας	50000
Ὁ φαρμακοποιὸς κ. Γιώργος Καζαντζῆς στή μνήμη τῶν Γιάννη καὶ Παναγιώτη Καζαντζῆ	5000	Ἡ Ἑταιρεία ἐπὶ ἔτη δωρεοδόχος τῶν δύο ἀδελφῶν εἶναι κοντὰ στὸν ἀνείπωτο πόνο τους.	
ρωτικοῦ Κομιτάτου) Γεωργίου Δούμα	5000	Ὁ κ. Νικήτας Λυμπερόπουλος γιὰ τὴ στήριξη τοῦ πνευμ. ἔργου τῆς Ἑταιρείας	5000
Ἡ κυρία Πηνελ. Βερτοδούλου γιὰ τὴ στήριξη τοῦ πνευμ. ἔργου τῆς Ἑταιρείας	5000	Ἡ κυρία Ἰπατία Γεωργίτση γιὰ τὸ Δελτίο	1500
Ἡ κυρία Καλλιάνθη Κιτσάτη γιὰ τὸ Δελτίο	4000	Ὁ κ. Νικόλ. Γκλίναβος ὁμοίως	2000
Ἡ κυρία Ἀγγελικὴ Φωλλίδη - Πράσσου γιὰ τὸ Δελτίο	1500	Ὁ κ. Χριστόφ. Ζέρρης γιὰ τὸ Δελτ.	1500
Ὁ κ. Ἰωάν. Λεοντίδης γιὰ τὸ Δελτ.	1500	Ὁ κ. Ἅγις Ἀθανασάκος ὁμοίως	1500
Ὁ κ. Ἐλευθ. Παπᾶς ὁμοίως	1500	Ὁ Πρόεδρος τῆς Συντεχνίας Ἀρτοποιῶν κ. Προκόπης Κατσέλης γιὰ τὸ Δελτίο	3000
Ὁ κ. Ἀθαν. Βαδῆμας ὁμοίως	3000	γιὰ τὴ συνδρομὴ του ὡς Ἑταίρου	2000
Ὁ κ. Δημ. Σάρρος ὁμοίως	1500	γιὰ ἑκτακτὴ ἐνίσχυση τῶν σιωπῶν τῆς Ἑταιρείας	10.000
Ὁ ἱατρὸς κ. Μιχ. Μηλίγκος ἑκτακτὴ εἰσφορά	3000	Ὁ κ. Πάνος Δόβας γιὰ τὸ Δελτίο	1500
Ὁ κ. Τάσος Λαμπρίδης γιὰ τὸ Δελτίο	1500	Ὁ κ. Ἠλίας Βλαστός ὁμοίως	1500
		Ἡ συγγραφεὴς κυρία Τασία Κοτσογιαννοπούλου ὁμοίως	1500

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ»

	ΔΡΧ		ΔΡΧ.
1. Ε. Π. ΦΩΤΙΑΔΟΥ — ΣΠ. ΚΑΛΛΙΑΦΑ: Σπυρίδων Λάμπρος, Α' έκδοσις 1961, Β' έκδοσις 1967	250	19. ΓΕΩΡΓ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: 'Ο 'Αλλή πασάς από την άλλη πλευρά, 1968	300
2. ΣΠΥΡ. ΚΑΛΛΙΑΦΑ — ΑΛ. ΒΑΜΒΕΤΣΟΥ — ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ — Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Σπυρίδων Βλάχος, ό από 'Ιωαννίνων 1961, Β' έκδοσις 1970	350	20. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Γ. Καστριώτης (Σκεντέρμπεης) 1968	300
3. Ε. Π. ΦΩΤΙΑΔΟΥ — ΣΠ. ΚΑΛΛΙΑΦΑ: Δημήτριος Σ. Μπαλάνας, Α' έκδοσις 1961, Β' έκδοσις 1963	250	21. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : 'Ηπειρος και Λακωνία. ('Από την Σπλάντζα έως τον Αυτόνομιακόν 'Αγώνα 1914), 1968	250
4. Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: 'Η συμβολή της 'Ηπείρου εις τους άγώνας ύπέρ της 'Ελευθερίας, 1963, Β' έκδοσις 1970	250	22. ΠΑΝΑΓ. ΓΡ. ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΥ : Τά 'Εθνικά Κληροδοτήματα και αι πρόσ αυτά ύποχρεώσεις της Πολιτείας, 1968	250
5. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : 'Ο μύθος της άλβανικής συμβολής εις την άνεξαρτησίαν της 'Ελλάδος, 1963	450	23. ΜΙΧ. ΠΕΡΑΝΘΗ : Λορέντζος Μαβίλης, ό ήρωας του Δρίσκου, 1969	250
6. ΙΩΑΝ. ΕΞΑΡΧΟΥ: 'Ο οικονομικός προγραμματισμός του ήπειρωτικού χώρου, 1963	200	24. ΔΗΜ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ : 'Η 'Απελευθέρωσις των 'Ιωαννίνων, 1969	300
7. Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Γεώργιος Χατζής - Πελλερέν, ό 'Ηπειρώτης αγωνιστής, ό δημοσιογράφος, ό ποιητής, 1964	250	25. ΓΕΩΡΓ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: 'Ιωάννης Βηλαράς, ό 'Ηπειρώτης Ιατροφιλόσοφος, ποιητής και λόγιος, 1969	300
8. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Χρ. Χρηστοβασίλης, ό διηγηματογράφος, ό λαογράφος, ό πατριώτης, 1965	300	26. ΖΗΣΗ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ: Σπύρος Χασιώτης, ό 'Ηπειρώτης πατήρ της Γεωργίας, 1969	250
9. ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ Ι. ΚΑΚΟΥΡΗ: Θάνατος - 'Ανάστασις σε μαγικο - θρησκευτικά «δρώμενα» της λαϊκής λατρείας της 'Ηπείρου, 1965	350	27. ΒΑΣΙΛΗ ΚΡΑΨΙΤΗ: Τό νόημα του Σουλίου, 1969	250
10. Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: 'Ιωάννης Κωλέττης, ό 'Ηπειρώτης Πρωθυπουργός, 1966	300	28. ΒΙΒΗΣ ΔΗΜ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ: 'Η Κοινωνική Πολιτική και οι 'Ηπειρώται 'Εθνικοί Εύεργέται, 1970	250
11. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : 'Η Ξενιτειά και τό δημοτικό τραγούδι, 1966, Β' έκδοσις, 1970	250	29. Κ. Δ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ : ΑΙ 'Ηπειρώτισσαι εις τους έθνικούς άγώνας, 1970	250
12. ΝΙΚΟΛ. ΤΣΑΚΑ: Πάργα, 1966	250	30. ΙΩΑΝ. ΒΟΓΑ: 'Η θέσις του Βορειοηπειρωτικού ζητήματος, 1970	300
13. ΚΩΝ. Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ: Δομήνικος Θεοτοκόπουλος, 1966	1000	31. ΑΛΚΗ ΜΑΝΘΟΥ : 'Ηπειρώται δημοσιογράφοι στη Ρουμανία, Θωμάς, Πασχίδης, 1970	300
14. ΓΕΩΡ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Δροσουλίτες, 'Ηπειρος, Κρήτη, 1967	250	32. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : 'Απόστολος 'Αρσάκης και ή Φιλεκπαιδευτική 'Εταιρεία, 1970	300
15. ΓΕΩΡ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: 'Ο Γεώργιος Σταύρου και ή 'Εθνική Τράπεζα, 1967	250	33. ΙΩΑΝ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ: 'Η πνευματική κατάστασις στα Γιάννινα στις άρχές του 19ου αιώνας, όπως την είδαν οι Ξένοι περιηγηταί, 1971	250
16. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : 'Αγγελική Χατζημιχάλη και ή 'Ηπειρωτική λαϊκή τέχνη, 1967	300	34. ΑΘΑΝ. ΣΟΥΡΑ : 'Η συμβολή των 'Αδελφών Ριζάρη εις την επανάστασιν του 1821, 1972	300
17. ΑΛΚΗ ΜΑΝΘΟΥ : 'Ηπειρώται εις την Ρουμανίαν (Α' και Β') 1967	300	35. ΓΕΩΡ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Κομπογιαννίτες, Ματσοκάδες, οι Ξακουσμένοι αυτοδιδασκτοι για-	
18. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Σχολεία και Διδάσκαλοι του			

	ΔΡΧ.
τροί άπ' τὸ Ζαγορί τῆς Ἡπείρου, 1972	300
36. ΑΛΚΗ ΜΑΝΘΟΥ : Ἡπειρώται δημοσογράφοι στὴ Ρουμανία, Σπ. Σίμος - Ζαχ Σαρδέλλης κλπ., 1973	300
37. ΓΡΗΓ. ΓΚΙΖΕΛΗ: Ἡ λειτουργία τῶν Βορειοηπειρωτικῶν τραγουδιῶν τῆς ἀγάπης, 1973	250
38. Γ. Θ. ΜΑΡΑΖΙΩΤΗ: Ὁ Ἡπειρώτης Ἐθναπόστολος Πέτρος Ἡπίτης, 1973.	300
39. Β. Γ. ΒΕΤΣΟΠΟΥΛΟΥ: Ὁ γάμος στὴν Πυρσόγαννη τὰ παλιὰ τὰ χρόνια, 1973	400
40. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Λαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ. Ἡπειρώτες μαστόροι καὶ γεφύρια, 1973	800
41. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ: Ἀγῶνες ἐλευθερίας, 1973	400
42. ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ: Χριστόδουλος Κλονάρης, Ζαγορίτης, 1975	250
43. ΕΥΑΓΓ. Κ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ : Παραλειπόμενα καὶ κατάλοιπα τοῦ παναρχαίου πρώτου ἐν Ἡπειρῶ Μαντείου Δωδώνης, 1975	250
44. ΕΜΜ. Γ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ : Ἡ Ἡπειρος καὶ τὸ Εἰκοσιένα, 1975	300
45. ΔΗΜ. Σ. ΛΟΥΚΑΤΟΥ: Ὁ Πατρισιακὸς λόγος τῶν Ἡπειρωτῶν, 1976	400
46. ΠΑΥΛΟΥ Γ. ΔΕΛΑΠΟΡΤΑ : Μνήμη Γεωργίου Γκάλγκου, 1977	250
47. ΑΘΑΝΑΣ. ΚΙΤΣΟΥ : Θεοπρωτικὴ Γῆ, 1977	250
48. ΑΛΕΞ. Σ. ΤΣΟΥΚΑΝΕΛΗ: Χαράλαμπος Κατσιμήτρος, Πρόμαχος τῆς Ἡπείρου, 1978	500
49. ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ: Ἰωάννης Λαμπρίδης, 1979	350
50. ΑΘΑΝ. Δ. ΤΣΕΚΟΥΡΑ: Ἀπὸ τοῦ 98ου ὑψώματος. Ἀναμνήσεις Ἡπειρώτου Ἀγωνιστοῦ, 1979	1200
51. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΑΒΑΛΑ : Μία σκιαγραφία τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ τοῦ Κράτους του, 1980	300
52. ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΚΙΤΣΟΥ - ΠΙΤΟΥΛΗ: Ἐκδότες καὶ Τυπογράφοι τῆς Τουρκοκρατίας, 1980	250
53. Ε. Γ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ: Σούλι - Σουλιῶται, 1983	300
54. ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ : Κώστας Γκράτζιος, 1983	350

	ΔΡΧ.
55. ΓΙΩΡ. Δ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΥ: Ἄλ-λοτινὰ κι ἀξέχαστα, 1985	600
56. ΓΙΩΡ. Δ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΥ : Ἡ Πόβλα τῆς Μουργκάνας, κι ὁ εὐεργέτης Σπ. Τσίγκος, 1986	1000
57. ΚΩΣΤΑ Ι. ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ: Τὰ Γιάννινα, 1986	500
58. ΕΚΘΕΣΙΣ Γενομένων Ζημιῶν τῆς ἐχθρικής Κατοχῆς 1941-44	600
ΔΕΛΤΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	
—Πλήρης Σειρὰ τοῦ Δελτίου Τεύχη 1-141 =	26.200

Β' ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

1. ΑΚΡΟΚΕΡΑΥΝΙΟΥ: Τὸ λυκόφως τῶν θεῶν στὴν Ἀλβανία	300
2. Ν. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ: Ὅσα ἔγραψα στὸ Μοναστήρι	600
3. Ν. ΓΟΥΖΕΡΙ: Βαθειές κι ἀνάλαφρες πνοές	100
4. Σ. ΔΑΚΑΡΗ: Ὁδηγὸς Ἠΐσου Ἰωαννίνων	300
5. Κ. ΚΑΖΑΝΤΖΗ: Τὰ σκλαβωμένα Γιάννινα	400
6. Χ. ΚΑΤΣΙΜΗΤΡΟΥ: Ἡ Ἡπειρος προμαχοῦσα (ἐξαντλημένο)	
7. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ: Μικρὰ Ἀσία	300
8. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ : Ἰσπανοὶ - Ἕλληνες	300
9. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ: Τιμητικὴ ἐκδήλωση	150
10. Κ. ΝΤΟΥΛΑ: Πίσις - Ὑποπίσις	200
11. Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ: Εὐεργέτες - Δωρητὲς Ζαγορίου	200
12. Φ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ: Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἡπείρου	600
13. Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ: Ἡ πραγματικὴ εἰκὼν τῆς ἐν Ἀλβανία Ἐθν, Ἑλληνικῆς Μειονότητας	250
14. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ: Κοντσιώτικα	1500
15. Κ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ: Ἡ Πινακοθήκη Ἰωαννίνων	250
16. Χ. ΧΑΒΕΛΑ: Γεν. Βιολογίας ἀπλὰ στοιχεῖα	100
17. Χ. ΧΑΒΕΛΑ: Ὁ Οὐρανὸς	100
18. Σ. ΧΙΛΙΑΔΑΚΗ: Ταξίδια στὴν Ἡπειρο	500
19. Σ. ΣΑΛΑΜΑΓΚΑ: Ἀπαντα (Τόμοι 5)	6000
α.—Α. ΖΩΙΔΟΥ: Χάρτης Ἡπείρου	200
β.—Γ. ΔΟΥΡΔΟΥΦΗ: Μεγάλη χαρὰδρα τοῦ Βίκου (Πίνακας)	1000

Ακόμα μία πρωτιά...

Στην πιο δύσκολη αγορά του κόσμου, στην Αμερική, η MISKO διακρίθηκε άλλη μια φορά κερδίζοντας τον Οκτώβριο του '86 το «ΧΡΥΣΟ ΑΓΓΑΛΜΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ». Αυτό είναι το πέμπτο βραβείο μέσα στα τελευταία πέντε χρόνια. Έτσι τα 54 βραβεία που είχε μέχρι σήμερα, γίνονται 55. Δεν είναι τυχαίο ότι η MISKO κερδίζει παντού πρωτίες. Είναι θέμα ποιότητας.

MISKO